

1996. I.évfolyam 5.szám

GRAMFON

Az igényes zenerajongó lapja

Ára: 296,-Ft



*Count
Basie*



**Marianne
Faithfull**



Fokody Ilona
A HÓNAP INTERJÚJA

PR

PROVIDENCIA

OSZTRÁK - MAGYAR BIZTOSÍTÓ RT.

Vezérigazgatóság

1066 Budapest, Teréz krt. 42-44.
Tel.: 269-3977, fax: 269-3996

Budapesti Területi Igazgatóság

1146 Budapest, Hungária krt. 178-186.
Tel.: 251-7688, fax: 251-6010

Budapest Vidéke Igazgatóság

1146 Budapest, Hungária krt. 178-186.
Tel.: 251-7688/1405, fax: 251-6010

Miskolci Területi Igazgatóság

3530 Miskolc, Szemere B. út 16.
Tel.: 46/412-200, 412-210, fax: 46/411-139

Debreceni Területi Igazgatóság

4024 Debrecen, Szent Anna u. 37.
Tel.: 52/419-766, fax: 52/419-937

Szegedi Területi Igazgatóság

6720 Szeged, Széchenyi tér 6.
Tel./fax: 62/325-532, 325-211

Pécsi Területi Igazgatóság

7626 Pécs, Búza tér 8/A
Tel.: 72/324-148, 324-169, tel./fax: 72/336-366

Győri Területi Igazgatóság

9022 Győr, Bajcsy-Zs. u. 44.
Tel.: 96/311-811, 311-919, 317-518, fax: 96/317-477



A svájci SQS Tanúsító Testület igazolja, hogy a **Providencia Biztosító Rt.** működése megfelel az **ISO 9001** nemzetközi szabványban megfogalmazott követelményeknek. Ezáltal a magyarországi pénzügyi szolgáltatók közül elsőként érdemeltük ki ezt a nemzetközi tanúsítványt.



Reg. Nr. 12531

és egyenesbe jön

Retkes Attila
Főszerkesztő

Bösze Ádám
Lapigazgató

Pataki Andrea
Szerkesztő

Human Telex Kft.
Lapterv és tipográfia

Aradi Varga István
Művészeti igazgató

Novák Gábor
Tipográfia

Rovatok:

Bösze Ádám
Retkes Attila
Interjú, Klasszikus,
Pop-rock

Zipernovszky Kornél
Jazz

Pataki Andrea
Kiadói panoráma,
Hírek

Szerkesztőség címe:

1025 Budapest
Mandula utca 31.

Takács Ágnes
asszisztens
Tel: 06-30-418-016
Fax: 212-4782

Kiadja:

Amfisz Kft.

Iványi Margó
Felelős kiadó

1025 Budapest
Mandula utca 31.
Tel./fax: 212-4782

Terjeszti:

a Hírker Rt., az NHE,
a Kiadói Lapterjesztő Kft.,
és alternatív terjesztők.

Terjesztés-szervezés:

MediaTrade Bt.
Tel./fax: 342-2362

Nyomatás:

Novoprint Rt. Dorog

Felelős vezető:
Miseje Attila
elnök-vezérigazgató

ISSN 1416-1109

A Gramofon decemberi sztárjai:



Schiff András 8

Roberto Alagna 12

John Scofield 18

Junior Wells 19

Michael Bolton 28

Phil Collins 34

Tisztelt Olvasó!

Idei utolsó számához érkezett a **Gramofon**, az igényes zenerajongó lapja. A decemberi számot természetesen a rendkívül gazdag és sokszínű karácsonyi hanglemezkínálat határozza meg. A **hónap interjúja** rovatban ezúttal Tokody Ilona operaénekesnő vall pályájáról, és egyre jelentősebb - bár Magyarországon különös módon „titokban” maradt - nemzetközi sikereiről. A **klasszikus rovat** különböző korszakok nagy énekes-egyéniségeinek (Szekely Mihály, Plácido Domingo, Roberto Alagna) a közelmúltban megjelent felvételt veszi górcső alá, de Schiff András, Végh Sándor és a Salzburgi Camerata Academica, valamint a nagy tekintélyű New York-i főzeneigazgató, James Levine produkcióit is elemzi. A **Jazz rovatban** John Scofield akusztikus lemezét hazai gitáros kollégája, Juhász Gábor méltatja; de a rovatban Dave Brubeck, Joe Zawinul, Junior Wells, Count Basie, a Take Six és Keith Jarrett is „felvonul”. A **pop rovat** vezető sztárja természetesen az év vége talán legnagyobb filmes és zenei szenzációjához az Evitához kapcsolódik; de recenzenseink többek között Phil Collins, Marianne Faithfull, a Vaya Con Dios, Michael Bolton és Rod Stewart új albumait is értékelik. Ismét jelentkezik a Budapesti Fesztiválzenekar és a Budapest Music Center életével, híreivel foglalkozó rovatunk, míg a **Hanglemezpiaci körképben** a kiadók ünnepi ajánlatait ismertetjük, és Berkes Gábor mutatja be saját label-jét. Rövid ajánlatunk végén egy örömhír: mostantól a Gramofon is megtalálható az INTERNETEN, az alábbi címen:

<http://www.bmc.hu./gramofon>

Tisztelt Olvasó!

Továbbra is várjuk kérdéseit, észrevételeit - akár a 48. oldalon található kérdőívre adott válaszokkal, akár más formában - a szerkesztőség címére.

Retkes Attila főszerkesztő
Bösze Ádám lapigazgató

A Gramofon következő száma 1997. január 21-én, kedden jelenik meg.

**BOLDG, BÉKÉS KARÁCSONYI ÜNNEPEKET
ÉS SIKEREKBEKIN GAZDAG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK.**

Tartalom

A hónap interjúja 2
Tokody Ilona

Kritika

Klasszikus 4

Jazz 14

Pop - rock 24

Kiadói panoráma 35
Gold Record

A Budapest Music Center
a Gramofon-ban 40

Lemezkiadók karácsonya 42

a Budapesti Fesztiválzenekar
a Gramofon-ban 45

Hírek 46

Kérdőív és megrendelőlap 48

Tokody Ilona egyike Magyarország legnagyobb sikereket elért énekesnőinek. A budapesti operaszínpad mellett Bécs, Berlin, a Metropolitan, a Covent Garden, és távol-keleti koncerttermek közönsége tapsolt művészetének. Olyan előadókkal lépett már fel, mint José Carreras, Luciano Pavarotti, Juan Pons vagy Plácido Domingo. Színpadi produkciói mellett igen nagy hangsúlyt helyez a lemezfelvételekre is. Az olasz operaéneklés egyik legsikeresebb magyar képviselőjével nemrég megjelent lemeze kapcsán beszélgettünk.



Gramofon: Ön 1972 és 1979 között számos énekversenyen ért el első helyezést. Zenei megmérettetés nélkül van-e lehetőség nemzetközi karrier elindítására?

Tokody Ilona: Válaszom egyértelmű igen, hiszen az énekes pályája, így az enyém is teljesen egyedi, nem tudható, mikor és hol indul, és hová érkezik. Természetesen rengeteget segít egy verseny, sajátos hangulatával még bizonyos rutint is hozhat, de nem elengedhetetlen része egy pályafutásnak. Nem vagyok versenyzőtípus, hiszen a fellépésnek számomra mindig üzenet-jellege van, operánál, oratóriumnál és versenyanyagnál egyaránt.

G Miben áll ennek az üzenetnek a lényege?

T A kommunikációban. A közönség számára minden egyes alkalommal új és új üzenetet hozok: befolyásolja ezt a zenedarab is, de az én lelkiállapotom is. A készületi idő alatt lassan ér-

T o k o d y

„Végre egy ösztönös énekes”

lelődik meg bennem az a mondanivaló, amelyet át kell adnom hallgatóimnak. Ez a folyamat lételemem, legdrágább kincseim egyike. Ellenállhatatlan vágyat érzek arra, hogy megosszam érzelmeimet és gondolataimat. Olyan ünnep ez, a mű és az érzések olyan magasrendű találkozása, amelyről csak elfogódom tudok beszélni.

G Pályája Szegedről indult, s azóta a világ számos városában énekelt. Ide tartozónak érzi-e magát, vagy ön is csatlakozik korunk nagy művészeinek „világpolgár” elképzeléséhez?

T Itt születtem, ide tartozom, noha valóban rengeteget vagyok úton. Gyökereim sokkal mélyebbre nyúlnak annál, hogy holmi divatos gondolat miatt elvágjam őket. Tartást és büszkeséget jelent számomra a magyarság, noha óztkodom a túlzott hangsúlyozástól, hiszen sokan lejáratják már ezeket a szavakat. Bárhová megyek, művésztársaim mindig nagy tisztelettel emlegetik Magyarországot és megkülönböztetett figyelemmel kísérik zenei életünket. El sem lehet képzelni, mennyire benne vagyunk a világ zenei vérkeringésében. Büszke vagyok tehát, hiszen olyan emberek művész-testvéreinek tarthatom magamat, mint Simándy József, vagy Melis György.

G Ön eleinte nemcsak énekelt, hanem fuvolázott is. Befolyásolja ez a hangképzési technikát?

T A hangképzést talán nem - noha az énekesi légzést fejleszti - mégis nagy hasznát veszem, hiszen a karmesterek előszeretettel dolgoznak olyan énekesekkel, akik tudnak kottát olvasni. Mindemellett a tőlem telhető legnagyobb felkér-



szültséggel indulok el a próbákra, hiszen véletlenekre ebben a szakmában nem szabad hagyatkozni. Az előadás előtt pár órával számomra eldől, hogy milyen módon fogok énekelni. A tudás ugyanis felszabadít engem, s csak ezáltal lehetek a színpadon olyan, mint a madár.

G José Carreras, Juan Pons, Plácido Domingo, Renata Scotto személye mennyire befolyásolta külföldi pályáját?

T Bennük nem karrierem oszlopait látom, s nem azért ismertem meg őket, mert kellett a segítség. Ők négyen a legmagasabb rendű művészet képviselői és letéteményesei. Velük dolgozni nemcsak kiváló iskolát jelent, hanem olyan forrást, amelyből azután hosszú ideig meríthetek. Tanulmányaim során mindig tartottam magamat ahhoz a megjegyzéshez, amelyet az egyik verseny zsűritagjától hallottam, aki így fogalmazott: „Végre egy ösztönös énekes!” Veszélyes, könnyen félreérthető „definíció” ez, hiszen bármilyen ösztönösen is énekeljen valaki, bizony az állandó tanulást nem kerülheti el. A fent említett művészek pedig - mivel elsősorú szerep-partnerek - sokszor a legkisebb rezdüléseikkel új zenei érzelmeket keltenek bennem, és ez közelebb visz a darab mé-



Fotók: Larry Riederman

I Elsősorban sajnálom azokat az embereket, akik csak bosszankodnak az Operaház helyzetén. Magyarország legnagyobb zenés színházának művészei szerintem a világ bármely operaszínpadán nagy sikert aratnának. Természetesen, mint mindenhol, így nálunk is vannak szép számmal olyan művészek, akik munkának és nem életformának tartják a szereplést.

G Fellépéseit tekintve az „ünnep” szót használta. Nem érez-e ürességet egy jól sikerült előadás után, ha a taps már elült, a rajongók már elköszöntek?

I Hiányzik a próba és az előadás, de rájöttem, hogy biztos családi háttér nélkül nem lehet ezen a pályán talpon maradni. Az otthon melege elengedhetetlen az énekléshez. Ez segít át mindenben. Mindezen túl mindig várom a következő színpadra lépést.

G Minden szerepet elvállal?

I Nem. Egyrészt szeretem tudni, hogy egy produkciónak biztosította-e a magas színvonalát; igyekszem a személyemhez méltó és mért szerepeket elfogadni. Sok olyan opera van, amelyben a számtalan invitáció ellenére sem énekelek. Előszeretettel közreműködöm azonban oratórium-előadásokon, s dalokat is szívesen énekelek.

G Miért fontos ezt a három műfajt egy szinten tartani?

I Az operáról eleget beszélünk, az oratóriumokról és a dalokról viszont nem, pedig ennek a két utóbbi műfajnak a szerepe igen nagy. Az

egyházi művek éneklésekor mindig a hit kerül középpontba. Hit nélkül pedig nem tudok élni. Ezt nem lehet magyarázni, körülírni, vagy boncolgatni, ez faktum. Vászary Tamás említette egyszer, hogy a hit számára a tudással egyenlő - én is így gondolom. Visszatérve a zenei műfajokhoz, a dalok ismerete és rendszeres éneklése nélkül egy énekes nem fejlődhet igazán. Ezeknél a kis daraboknál ugyanis nem segítenek a jelmezek, előadójuk pőrén csak a hangjával áll a hallgatók előtt. Mégis Schubert, Schumann, vagy Richard Strauss alkotásai zeneileg egy szinten állnak a legnagyobb operákkal. Számos esetben adok én is önálló koncerteket, melyek sokkal nehezebbek, mint másokkal énekelni.

G Nálunk kevésbé ismertek lemezfelvételei, noha a Hungaroton Classic gondozásában a közelmúltban jelent meg önálló CD-je. Milyen szerepet játszik életében a stúdió?

I Különös, hiszen sokkal nehezebb stúdióban énekelni egy olyan művésznek, aki minden előadásán a közönséggel kommunikál. Mégis igen jelentősnek érzem a felvételeket, hiszen általuk talán olyanokhoz is eljuthat a zene, akik nem járnak hangversenyekre, vagy operába. A Hungaroton kiadása mellett - amelyen szintén nagy zenei példaképem, Mihály András vezényli a zenekart - nemrégiben a VAI kiadó is megjelentetett egy CD-t, Simándy József és José Carreras közreműködésével. Ezt megelőzően, szintén a VAI kiadónál jelent meg egyik kedvenc felvételem, Juan Pons-szal.

G Milyen fellépések várnak önre a közeljövőben?

I A Magyar Állami Operaházban a Végzet hatalmában énekelek, és most készülök hetedik távolkeleti turnémra, Japánba. A japán szerepléseket szintén lemezre veszik, ráadásul élőben, így valamennyivel többet érzékelhetnek egy koncert hangulatából, mint a stúdiófelvételek.

G Énekesi pályáján szinte minden lehetséges szerepben énekel. Van-e titkos álma, amelyre még nem volt lehetősége?

I Igen és nem. Léteznek ugyanis olyan szerepek, amelyekre hangomnál fogva alkalmas lennék, azonban ezek túlságosan erős, ütőszerű hangképzést követelnek, s ezáltal jelentősen változtatnák a hang színén. Nekem viszont van egy féltve őrzött büszkeségem, a bel canto hang, azt pedig egy ideig nem adom!

Böszke Ádám

lyebb tartalmához. Ők is hozzásegítettek, hogy előadásaimat mindig más oldalról közelíthessem meg. Kétszer nem énekelek el egy szerepet ugyanúgy, valami kis változás mindenképpen található az előadásban, legyen az zenei, vagy érzelmi. Ehhez azonban olyan kiváló karmesterekre van szükség, mint a Domingo-ékhoz hasonló művészbárát, Lukács Ervin.

G 1993-ban az Opera News hasábjain a következő kritika jelent meg önről: „Feltűnően hasonlít Callasra... Tokody olyan érzékeny előadó, aki éppolyan hangsúlyt fektet a szavak színeire, mint a dallamra”.

I Nincsen dallam szöveg nélkül. Az érthetőség az énekes egyik legnagyobb erénye kell, hogy legyen. Valóban gyönyörködtethet egy dallam, de az operában holt dologgá válik, ha nem kapcsolódik szorosan a cselekményhez. Egyébként a kritika bevezető szavait tekintve mindig büszke voltam az összehasonlításra.

G Az utóbbi két évben két bemutatón is énekel Budapestben. Először Verdi Otellójában, Lamberto Gardelli irányításával, majd néhány hónapja a Trubadúrban, az Erkel színházban. Milyenek tartja a Magyar Állami Operaház produkcióit?

Mozart: Szimfóniák (K550, 551)

• Decca - PolyGram •

Örökre emlékezetes valamennyi koncertlátozó számára az első találkozás Végh Sándorral: ő a Zene birodalmában él és örömmel ragad meg minden alkalmat, hogy az őt boldogító művészetéről ejtsen szót. Mozart nevére féltékeny körülötte a művész-szoba, s rövid pillanatokra képet kaphatunk arról, hogy milyenek lehetnek próbái, amelyek a sokáig emlékezetes koncertekhez vezetnek. Szubjektívizmus? Meglehet - de ettől aligha képes elvonatkoztatni bárki, ha csak egyszer is megélte azt a varázst, amely egyetlen áramkörbe zárja a közönség egészét. Mindaz, ami élő előadáson szuggesztív, hatásában „átjön” a hangfelvételen, s hozzájárul az új élmény maradandóságához. Az ilyen interpretációk segítik hozzá a hallgatót, hogy a mű megszólaltatását mindig új lehetőségként értékelje, melynek eredményeképp közelebb juthat a kompozícióhoz. A salzburgi Mozarteumban készült a Decca felvétele 1994. október 19-én és 20-án. Mozart utolsó két szimfóniája előtt /K.550 és 551/ nyitányt hallunk. A „La clemenza di Tito” hangjai ünnepléses atmoszférát teremtenek, s máris ellenállhatatlan erővel vonzzák a hallgató figyelmét. A nyitány olyan tolmácsolásban hangzik el, amely az első hangtól az utolsóig, mindvégig halad az időben. Rádásul nem „sebessége”, hanem „tempója” van! Egyetlen gazdagon árnyalt nagylélegzetű folyamat jön így létre.



Végh Sándor zenekara állandóan mond valamit: néha kijelent, máskor hatásosan deklamál - de sohasem „leckét mond fel”. Döbbenetesen élnek a szünetek! Néha interpunkciós jelek mintájára felnagyítják az értelmező gesztust, máskor időt hagynak a hallottak „megemésztésére”, vagy éppen egy fókuszba koncentrálnak a figyelmet. Aki ismeri a művet, a zsigereiben érzi - Lessinggel szólva - a „termékeny pillanatot”, s megszokhatatlan jóérzéssel veszi tudomásul: otthonosan berendezett zenei világba csöppent. Miközben hangzó életre kel a kottakép, hihetetlen szabadságot érzünk. A klasszikus formálás csodája: a forma kerete nem korlátozza a tartalmat, hanem éppenséggel teret ad a mondanivaló kifejtéséhez. Csodáljuk a felvétel hangzásvilágát, s ez leginkább a „Jupiter” szimfóniában jut érvényre. Külön hangszín-élmény, ha a fúvósok valamelyike duplázza a vonós-szólamot, netán párhuzamosan erősíti, s varázslatosan átalakul a zene színpada, amikor a fúvósok szolisztikus párbeszédbe kezdenek. Külön kell szólnunk a fagottról! A C-dúr szimfónia nyitótételében hegedűn kezdődik a meléktéma, a prím játssza a dallamot, a II. hegedű kíséretével, majd ehhez társulnak a mélyvonnások. Amikor ismétlődik a dallam, a hegedűvel párhuzamosan két oktávval mélyebben vele játssza a fagott, majd feltornázza magát egy oktávval, hogy a társuló fuvolával együtt, három magasságban, térben kiszélesítve hangozzék immár a melódia. A partitúra tanúsága szerint ez mindig így van, ámde most a felvétel hallani is engedi ezt a részletszépséget csakúgy, mint a többi. Figyelemreméltó a híres finale értelmezése; a négyhangos fuga-témafejelet megszólalásának dinamikája igencsak szélsőséges: a piano szakaszokban és a forte területeken ennek megfelelően a karaktere is más, a jellegzetes markáns profil ellenére. A g-moll szimfónia két verziója közül az eredeti került rögzítésre, amelyben nem szerepelnek klarinétok. Szokatlan a nyitótétel hangütése: gyakran „alla breve” érezzük a tétel menetét, és így inkább a sodrása ragad magával. Ezúttal az „Allegro molto” tempó- és egyben karakter-megjelölést csak akkor tarthatjuk megvalósítottnak, ha „négyben” halljuk - miképp a kottában is szerepel - a zenét. Még így is szokatlan a nyugalma, vagy talán inkább annak az izgalomnak a hiánya, amely a legtöbb interpretációban a tételkezdet állandó velejárója. Az „Andante”, második tétel mélyből magasba emelkedő in-



+

Mozart: Szimfóniák
K550, 551, La clemenza
di Tito - nyitány
Camerata Academica
Vezényel: Végh Sándor

1

D

N

O

M

dítás hangzó térélményt ad. A táncos III. tétel után a finale: a mozarti szellem kifogyhatatlan kincsesára. A hihetetlen váltakozó kontraszt-dinamika mosolyra fakaszt, frappáns a szinte mechanikus pontosságú ismétlése, és amikor más karakterű témák után visszatér a sziporkázó kezdet, a gyakorlat sejteti meg: ismétléskor nem ugyanazt (vagyis: nem ugyanúgy) halljuk. Mert közben mi is változtunk. A Végh Sándor vezetésével működő Camerata Academica hangzásvilága egyedülálló. Állandó jelenlét, a zene megunhatatlan szeretete biztosítja az élő hangzást. Ami megtanulható tőlük: a rugalmas dinamika-kezelés. A CD felvételnek egyetlen hibája van: hamar elfogy rajta a hallgatnivaló. Előnye viszont, hogy korlátlan mennyiségben ismételtető.

Fittler Katalin

J e l m a g y a r á z a t

kiváló jó közepes hallgatható hallgathatatlan

Mascagni: Parasztszület
Leoncavallo: Bajazzók

• Philips Duo - PolyGram •

„A siker-duó a Philips Duo sorozatban” - reklámozhatná a kiadó. Az operairodalom két legnépszerűbb egyfelvonásosa (a Bajazzók egyvégtében játszandó két felvonása nem tűr szünetet) valódi iker-siker. Bemutatóik, 1890, illetve '92 óta legtöbbször kézenfogva jelennek meg a színházi vagy média-nyilvánosság előtt. Mindkettő a szerző első operája, melynek sikerét soha megközelíteni - hát még felülmúlni - nem tudta. Verizmusként címkézett irányzatuk az irodalmi naturalizmus áttörése volt az olasz opera területére, ám az ikerpártól, valamint a közvetlen zenei őstől (Carmen) és egy-két kortársuktól (Tosca, olykor Andrea Chénier) eltekintve ma csak elvéve tud helyet szorítani magának a színpadokon, fémjeljeze bár Puccini (A köpeny), Giordano (Fedora), Cilea (Az arles-i lány, Adriana Lecouvreur), Catalani (La Wally) vagy a típust németesítő d'Albert (A hegyek alján) neve. A Parasztszületet és a Bajazzókat annak idején mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták. Viktória angol királynő és unokája, II. Vilmos német császár is odaadó nézője volt az utóbbinak, de a huszadik század jobbjára gyanakvó lenézéssel és elítélően kezelte őket - kivéve az előadókat és a közönséget. Szakszerű elemzés joggal róhat fel nekik felszínességet, harsányságot, patetikus túlzást, ám dallaminvenciójukat nem vonhatja kétségbe. Mascagni és Leoncavallo zenéje ritkán tör az emberi mélységekig, elementáris érzést és erőt azonban nem nélkülöz, a darabok nyers naturalizmusát inkább a szöveg és a cselekmény-mozzanatok hordozzák. Paul Henry Lang operatörténeti eszéjének egyik találó megállapítása felfedi, miért tűnik föl esetükben reménytelennek a tolmácsolók igyekezete az emberi teljesség ábrázolására: alakjaik „nem ismerik a békét, a melegséget, a jóságot és soha senki sem „mosolyog”, a zene ugyancsak „mosolytalan”... A szóban forgó kiadvány Zeffirelli filmjeinek - a rendezői megoldásnál sokkal színvonalasabb! - hanganyaga, a Scala előadásaira van alapozva. Az a Bajazzók mellel a valaha látott legrosszabb operafilmek egyike. A dél-olasz faluból városszéli környezetbe helyezett színen a rendező a statisztéria oktalan mozgásával és céltalan kergetőzéssel próbálta folyamatosan elterelni figyelmünket a zenéről. Bajazzók-filmet csinálni 1951 óta amúgy sem könnyű feladat: Mario Costa fekete-fehér alkotásai Tito Gobbi

hármass szerepe és a Nedda énekének alakot kölcsönző ifjú Lollobrigida szépsége és játéka klasszikussá és mércévé emelte. Zeffirelli Neddája, az egykor csodálatos Salomeként tündöklő Teresa Stratas ugyan jó színész és énekes, de ebben az összehasonlításban a legenyhébb észrevétel is csak a pesties kiszólás lehet: „nem egy Lollobrigida”. És nem fiatal. A lemezen ez nem bírna fontossággal, de Neddánk ráadásul nem is Tebaldi vagy Freni, vagyis az hiányzik adottságai közül, ami az alapjában nem túl rokonszenves asszonyt vonzóvá tenni fülünknek: a szép hang. Szerelmese Silvio szerepében, Alberto Rinaldi így sem ér fel hozzá. Szerencsére a többiek a pozitív oldalra billentik a mérleget. Georges Prêtre karmesternek talán ez a legjobb operafelvétele, feltétlenül jobb fiatal éveinek híres Carmenjénél, amelyhez Callas bizalma révén jutott. Juan Ponsnak (Tonio) éppen ez a verista stílus „fekszik” a legjobban, máskor is hatásos alakításához ezúttal szabadabb, könnyedebb éneklés járul. A fő vonzerő mindkét dalműben természetesen Domingo. 1975-85 közötti vokális fénykorán belül és ábrázoló művészetének érett gazdagságában került sor a felvételekre. Repertoárja alapján már akkor joggal megillette őt a század legsokoldalúbb szupertenorjának rangja. Habár a túlzásra való csábítás nem találhatna termékenyebb talajra ezeknél a műveknél, Domingo hibátlan művészi ösztönrel és ízléssel azokhoz a nagy elődök-höz csatlakozik, akik énekel s nem annak rovására (azaz zenén kívüli eszközökkel) fejezték ki az érzelmi többletet, lelkük túlaradását. Caruso és Martinelli, Björling és Bergonzi is ezért tudtak hihető profilt rajzolni a felfűtött Turidunak és Caniónak. Domingo partnerei közül Renato Bruson képviseli még ezt a művészi magatartást és nívót. Elhagyta az Alfio „bátya” figurájához tapadt dúvad-szerű és egyéb manírokat, pusztá hangja emberibbé festi a kissé mostohán felvázolt alakot. Jelena Obrazcova mindenkor jelentősebb előadónak mutatkozott



Mascagni & Leoncavallo

Mascagni: Parasztszület
Leoncavallo: Bajazzók
Plácido Domingo, Jelena Obrazcova, Teresa Stratas, Fedora Barbieri, Renato Bruson, Juan Pons
Vezényel: Georges Prêtre
A milánói Scala előadásai 1983-85.

színpadon, mint hanglemezen. Ezzel a sajátosságával most is szembe kell néznünk, helyesebben ülnünk a hangszórók előtt. Készséggel elismerem, hogy őszinte átértéssel és szenvedéllyel vesz részt a játékban, de fojtott mezzója és az elfogadhatónál szélesebben, tehát csúnyán legebő, ugyanakkor elvékonyodó és kiélesedett magashangjai sokat elvesznek a lehetséges élvezetből s megfosztják a szegény kijátszott és cserbenhagyott Santuzzát egyetlen megmaradt erényétől: ifjúságától, továbbá a mi együttérzésünkétől és szánalmunktól. Holott arra mégis csak ő szolgálja rá leginkább e falusi minidrámban. Így csupán mint az imádott férfi halálának közvetett okozója ítéljük el. Obrazcova bizony inkább a Mamma szerepére pályázhatott volna, abban viszont az ötvenes évek ünnepelel mezzóját, a többszörösen veterán Fedora Barbierit halljuk. Szinte énekhang nélkül nyújt kitűnő karakter-tanulmányt, odaillőt az olasz neorealista filmekbe. A Philips Duo karcsú dobozkája sem veszélyezteti tehát az immár negyven éve első helyen ajánlott Callas-di Stefano/EMI kiadvány besorolását, de Domingo-rangjónak kötelező „auditív olvasmány”.

Uhrman György

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata



Christmas in Vienna

• Sony Classical •



Mint minden, elsősorban finansiális gondolkozású lemezcég, a Sony Classical is kiadta a maga karácsonyi albumát, olyan szereplőkkel, mint Placido Domingo és José Carreras. A Christmas in Vienna sorozat válogatásán többnyire leplezetlenül giccses, a jóízűlést nélkülöző produkciók hallhatók. Ahhoz már hozzászoktunk, hogy a világ három nagy tenorja egymást próbálja felülmúlni a népszerűségi versenyben (a lemezkiadók nagy öröme); azt azonban soha nem gondoltuk volna, hogy egy magát igényesnek mondó kiadványon nem a tenorok, hanem a mellékszereplők előadását lehet csak dicsérni. A CD a Jingle Bells harangocskáival indul, az egész album méltó nyitányaként. J. Brahms Bölcsődala és a Gift of Love címet viselő kétes értékű mű után Pietro Mascagni Ave Mariája hallható, az egyetlen mű, amely a megfelelő interpretációban szólal meg. Domingo hangja felidézi bennünk a Parasztbecsület tragikumát, komor hangulatot keverve a karácsony kiegyensúlyozott légkörébe. Dionne Warwick, aki a később vizsgált Adeste fideles után énekel, messze kiemelkedik társaitól. A popénekes nemcsak ízlésesen, hanem a darab diktálta stílushoz hűen adja elő szólamát. A Smile című musical-részletben a néger énekesnő több lépéssel jár partnere, Domingo előtt, akinek sem hangja, sem kiejtése nem alkalmas ehhez a műfajhoz. (Lehet, hogy már ő sem veszi észre?!) A Parasztbecsület részlet mellett ez olyan előadás, amely néhol igényességet és hozzáértést tükröz. A lemez második részében szereplő Charles Aznavour, aki a Noels d'autrefois című „alkotást” éneklte Placido Domingóval, sajnos túl van már azon az időszakon, amikor az őt kedvelők csodálhatták hangját: fáradtan, színtelenül énekel. Sajnos a műveket sem lehet igazán értékelni, hiszen még a komoly klasszikus szerzők darabjait is átírták, áthangszerelték annak érdekében, hogy a csekély ízlésű hallgatók gyönyör-érzését fokozzák. Olyan kedves emlékkarácsonyi ének, mint a fent említett Adeste Fideles pillanatok alatt válik hőn szeretett

Christmas in Vienna



Christmas in Vienna
Placido Domingo, Dionne Warwick, José Carreras, Charles Aznavour, Sissel Kyrkjebø

tenorjaink martalékává. Az eredetileg két szólamra írt dalocskát itt nagyzenekari kísérettel szól, talán azért, hogy majd szenteste könnyeket csaljon korosodó anyukák és nosztalgizáló nagymamák szemébe. Valószínűleg a jelen írás senkit sem befolyásol majd, hogy a karácsonyfa mellett ne hallgassa a Sony kiadványát. Mi csak abban reménykedünk, hogy a tisztelt hallgató inkább az ajándéokra koncentrál majd.

Bószé Ádám

Schubert: Impromptus, Klavierstücke, Moments musicaux

• EMI •

Lehet, hogy már az 1997-es Schubert-évfordulóra készülve, mindenesetre ritka szép csokrot állított össze Schubert-zongoraművekből az EMI Classics. A dupla lemezen megtalálható mindkét sorozat Impromptus (D.899 és D.935), a Moments musicaux hat darabja, a Három zongoradarab (D.915), valamint két táncsorozat: a D.790-es Zwölf Deutscher és a szintén tizenkét tételes „Valse nobles” is. Valamennyi mű - a Moments musicaux és a táncok kivételével - Schubert életének utolsó két évében keletkezett, s a válogatás, ha a három nagy kései szonátától eltekintünk, szinte a teljesség igényével reprezentálja ezen alkotói korszak zongoradarabjait. Az 1827 második felében született Impromptus eredetileg egy sorozatnak készült, Schubert - valószínűleg a művek eladását megkönnyítendő - utólag vágta ketté a ciklust. Bár Schumann ideája, miszerint a második négy darab eredetileg szonátának készült volna, az autográf ismeretében nem igazolható, a rétekek struktúrája, hangnemi relációik megengedik, hogy eljásszunk a gondolattal. A Három zongoradarab (1828) - mely nyomtatásban csak negyven év elteltével láthatott napvilágot - „idősebb testvére” ezeknek a ciklusoknak, a Henle-kiadás alcíme: „Impromptus aus dem Nachlass” igencsak találó. Az első, eszmoll darab második (Asz-dúr) trióját Schubert utólag törölte a kéziratból, de a felvételen - a hagyományoknak megfelelően - ez is elhangzik. A hat „zenei pillanat” közül a harmadik és a hatodik már 1823/24-ben, a teljes ciklus csak 1828-ban jelent meg: könnyen lehet, hogy a többi négy darab szintén az utolsó évek termése. Az 1827 áprilisában írt c-moll allegretto-t nem véletlenül hagytam a bemutatás végére: ez a kis triós darab a Schubert-rajongók szívében valószínűleg igen előkelő helyre tarthat számot. Mindezt három különböző karakterű zongorista előadásában hallgathatjuk meg - számomra is rejtély, de az album hangvétele ennek ellenére egységes marad. Augustin Anievas játéka bár nem ér fel a másik kettőével, nem okoz ki-

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata



lönösebb megrázkódásokat sem, Katsaris és Földes pedig sok-sok élményszámba menő pillanatot szerez nekünk - kár, hogy őket jóval kevesebbet halljuk. A felvétel minősége is jó, a hetvenes években készült. A túlnyomórészt stúdiófelvételeket a „digital remastering” szerencsére nem sterilizálta, a lemezhez mellékelte információ mennyisége azonban kívánivalókat hagy maga után.

Zsoldos Dávid



+

Schubert: Impromptus, Klavierstücke, Moments musicaux
Agustin Anievas, Cyprien Katsaris, Földes Andor - zongora

+

e

b

u

h

c

s

Arcangelo Corelli:
Concerti Grossi op. 6.

• Opus 111 •

Arcangelo Corelli op. 6-os concertói hallhatók azon az Opus 111 kiadványon, amelyen az Europa Galante régizenet (nem korabeli hangszereken!) játszó együttes működik közre. Sajnos a CD-t kísérő füzetből nem tudhatunk meg semmi közelebbit sem az együttesről, sem az őket irányító Fabio Biondiról. A lemez szerkesztői azonban gondoltak arra, hogy kiadványuk népszerű legyen, hiszen a borítón kiemelve szerepel az op. 6-os sorozat második tagja a Karácsonyi koncert. Ez az egyetlen mű ebből a gyűjteményből, ami moll hangnemben íródott. Sejtelmes, mégis súlyos Grave rész vezeti be a művet, amely pillanatok alatt az Allegro fugato tételben, örömteli, karácsonyi muzsikává válik. Az itt bemutatott sorozat, a Karácsonyi koncert népszerűségét nem tekintve, sok szempontból úttörő jellegű. Énekyszerűség, gyors hangulatváltások, a szólóhangszerek kiemelt szerepeltetése: mindez csak néhány jellemzője annak a gyűjteménynek, amelyet vizsgálunk. Érdekes az előadók elképzelése Corelli darabjairól, hiszen igen visszhangos helyen, az asoloi San Gottardo templomban készítették a felvételt. A visszhang sokhelyütt előnyösen tömöríti a zenekart, de találunk olyan részt is, amikor nem hat elég jótékonyan, és a hamisságok kitűnnek az egyébként tiszta zenei szövetből. Mindezek ellenére a 15 tagú Europa Galante tetszetős és életszerű produkciót nyújt, felvételük sok szempontból különbözik az angol régizene együttesek CD-itől. A szigetországi kollégák ugyanis csak ritkán képesek arra, hogy életet varázsoljanak technikai perfekcionizmustól vezérelt előadásaikba. Corelli darabjai nem is alkalmasak a steril megszólaltatásra, hiszen az itáliai szerző műveinek szinte minden ütemében felhőtlen hangulat és az életet minden porcikájában elfogadó hozzáállás hallható. Az itt megszólaló produkció viszont egyáltalán nem unalmas, noha sok esetben csak a



Arcangelo Corelli

A. Corelli: Concerti grossi op. 6.
Europa Galante
Vezényel: Fabio Biondi

muzsikuskok játékbeli ügyetlensége deríti jobb kedvre a hallgatót. Ezt a figyelmetlenséget azonban nincs szívünk elítélni, hiszen a lemez minden pillanata az itáliai önfeladtséget juttatja eszünkbe.

Hegymegi Ákos

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

Transcriptions by JASCHA HEIFETZ Vol. 1
works by
BACH, WEBER, RACHMANINOV, DEBussy, GODOWSKY, PROKOFIEV, GERSHWIN
VILMOS SZABADI
violin
MARTA GULYÁS
piano

**Muszorgszkij: Egy éj a kopár hegyen
Csajkovszkij: Hegedűverseny,
Hattyúk tava - Csárdás**

• Danubia •

Orosz program - orosz karmesterrel. Remekművek, amelyekből sohasem lehet sok. Szabadi Vilmos, akiből soha sem elég, hiszen fiatal hegedűs, jó hegedűs, és olyan kellemes otthon is hallgatni vele Csajkovszkij hegedűversenyét, amelyből ugyancsak sose elég. Aki jelen volt a koncerten, nagy valószínűséggel megveszi ezt az új CD-t. Élő felvétellel, egy kiválóan sikerült, forró hangulatú este emléke. Aki szereti Szabadi fiatalosan erőszakos egyéniségét, ugyancsak nem késlekedik majd. Az új ifjúsági zenekar, a Danubia pedig nyilván még sokszor, s egyre többször fogja elbűvölni hallgatóit. Reméljük sármos vezető-karmesterének vezényletével. Héja Domonkos képe, úgyis mint „karmester-verseny-rajongóknak szánt dokumentum” díszíti a - minden valószínűség szerint promóciós célokat szolgáló - lemez műsorfüzetet. Ugyanitt büszkén idézik Kobayasi Ken-ichiro reménykeltő szavait. A zenekarral kapcsolatban az a karmester meggyőződése, „hogy rövid időn belül elfoglalják méltó helyüket a magyar zenei életben”. Az optimizmusnak van alapja is. Számomra a protokoll-nyilatkozatoknál sokkal fontosabb, hogy egy jelentős mester a lemezünkön rögzített hangverseny során tisztességes teljesítményt hozott ki belőlük. A közönség szimpátiája nyilván nem véletlen. A Zeneakadémia fiatal és ambíciózus diákjai már most képesek a hallgatóság igényeinek kielégítésére. A sikerorientált vezetés, a napjaink stílusának megfelelő menedzselés pedig csodákra képes. Nagy ötlet volt Jurij Szimonov meghívása, s a lemezgyáráktól nem éppen elkényeztetett művésszel az élen, az élő koncertfelvétel rögzítése és kiadása. Szimonov egyébként maga is vitatott egyéniség, különösen a lemezkritikusok nem kedvelik. Koncerten, operaelőadáson én személy szerint nem tudom kivonni magam a varázsa alól. Most, a hangfelvételt hallgatva azokat is megértem, akik hatásvadásznak tartják. A lelkes fiatalok hevéletét felhasználva, olyan szédületes balladát csinál Muszorgszkij alkotásából, Az éj a kopár hegyen című szimfonikus költeményéből, hogy szinte végig borsózik a hátam. Majd olyan „színes-szélesvásznú” nagyorosz pusztát idéz fel a végső, hajnali jelenetben, hogy szinte a harmatcseppeket is érzem az ágakon meg a fűszálakon. Közben pedig az az érzés motoszkál bennem, hogy sommás és leegyszerűsítő minden, amit mond. Túlságosan száguldó a ritmus, s minden effektus direkt, áttételektől mentes. Ám az ilyen, nem intellektuális, nem finomkodó muzsikálást lehet szeretni is! Muszorgszkij után - Csajkovszkij. Másfajta emberi tartalom, másféle érzelmek. Az a furcsa, hogy ezen a felvételen ez a különbség alig érezhető. Energiával



Muszorgszkij

Muszorgszkij: Egy éj a kopár hegyen, Csajkovszkij: Hegedűverseny, Hattyúk tava - Csárdás
Danubia Ifjúsági Zenekar, Szabadi Vilmos - hegedű
Vezényel: Jurij Szimonov

töltött, kemény és férfias ez is, az is. A versenyműben a dirigens - úgy tűnik, - a szolisztát engedi érvényesülni, aki - meglepetésemre - kevés színnel, ám annál több erővel játszik. A zenekar harsány és határozott megszólalásaira erőszakos ripsztokkal válaszol, inkább sportmérkőzésnek hat ez a „versengés”, mint közös dalolásnak. A hangverseny résztvevője ebben az erőfitogtatásban nyilván nagyobb örömet leli, mint a szobahangerőbe-fülhallgatóba beszorított lemezhallgató, akinek ráadásul összehasonlításként - legalábbis potenciálisan - rendelkezésre áll Ojsztrah, és az összes „idiomatikus”, Csajkovszkij zenéjét anyanyelveként „beszélő” orosz! Misha Elmanntól, Szpivakovig, Gidon Kremerig. Szabadi Vilmos vitalitásának persze én is örülök, csak azt kívánom, hogy egyszer egy jelentős művészpartner ragadja magával, s vigye egyre újabb és merészebb kalandokba. A nagyszerű koncert ráadás-száma egy Csárdás, a Hattyúk tavából. Szép teljesítmény ettől az orosz zeneszerzőtől, kedves gesztus a világhírű s immár világpolgár karmestertől. Ezen felül pedig a fiatalok tehetséggel zenélnek: magyar létükre - valami vitatható szintű internacionális magyarkodást művelnek. Most tanulják a „nemzetközi nyelvet”. Most sajátítják el a közönség alábecsülését, az igénytelen tingli-tangli ráadások szokását. Most tanulják a „magyar hagyományt”. Még pontosak és szótfogadóak. De örökségként megkapják a Mahler által kárhóztatott „slamposágot”. Pedig minden új zenekar első koncertjein reménykedünk a megújulásban. Így hallgatjuk a Danubia lemezét is, hiszen fenekükön még ott a Kodály-módszer tojásbéja. A hanglemez megjelenését a Mercedes-Benz szponzorálta. A cím: Danubia ifjúsági szimfonikus zenekar, Numero 1. Hogyan tovább?

Farkas Virág

**S. Bach: Olasz koncert,
Kromatikus fantázia és fuga,
Francia overture, négy duett**

• Decca - PolyGram •

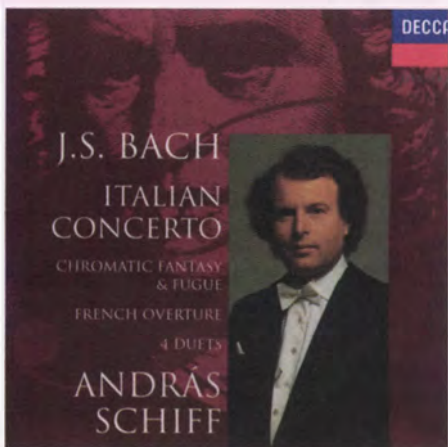
Az utóbbi években nálunk is öröndetesen gyakran koncertező Schiff András népszerűsége már-már legendás. Nem pusztán hosszantartó divat-hullám, hiszen a művész rangos elismerésekben, kitüntetésekben részesült. Schiff András „titkának” megfejtésére aligha vállalkozhatunk: Bach művekből összeállított CD-felvételek szemlézések is elsősorban olyan sajátosságokat keresünk, amelyek rá - és szinte kizárólag csak rá - jellemzőek. Schiff, amikor barokk zenét játszik, nem foglalkozik a „hiteles hangszerválasztás” kérdésével. Úgy játszik a sokak által sokat csévelt „modern” hangszeren, hogy készséggel elhisszük: ha Bach idejében létezett volna ilyen instrumentum, akkor kizárólag arra komponált volna a mester. Schiff játéka alapján kitűnő osztályzatot kap a hangverseny-zongora: kiderül róla, hogy hihetetlenül differenciált játékra alkalmas, hogy voltaképp „mindent tud”. Az Olasz koncert nyitótételében megcsodálhatjuk azt a mértéktartó ízlést, amellyel nem vési a hallgató fejébe didaktikusan a concerto-forma szabályait, s a stilizált tutti és szóló szakaszokat is elsősorban karakterben, nem pedig dinamikában különbözteti meg. Varázslatos a lassútétel, jöllehet Schiff lendületes tempót vesz, a folyamatosan haladó kíséret felett végtelen szépségű és hosszúságú dallam bontakozik ki. A Clavier-Übung III. részben búvik meg a Négy duett. Kevés zongorista tartja műsorán őket. Schiff egy koncertteremnyi hallgatósággal hitette el a remekmű-voltukat, amikor néhány éve Budapesten is műsorára tűzte őket. A hangfelvétel-kínálatra újrhallgatási lehetőség birtokában döbbenünk csak rá a hatás egyik lényeges okára: Schiff erőteljesen

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata



karakterizálja mindegyiket, s ezért az azonos faktura keretei között mindegyik egy-egy saját hangulatvilágot képes elénk tárni. Felejthetetlen, ahogyan Schiff András tolmácsolásában térben jelennek meg a művek, amikor is a zárlat fokozatosan elvész a látóhatár mögött a távolban. A Kromatikus fantázia és fuga már első hangjaival egy ideálisként elképzelhető orgonahangot jelenít meg a zongorán. Mindaz a tudás, ami korábban egyik-másik darabban részletesebben vált érzékelhetővé, bőségesen kamatozik e gazdag, sokrétegű műben. Hihetetlen mennyiségű gyönyörködőnivalót kínál a táncleteket felsorakoztató h-moll ouverture. Ez a mű, amely az Olasz koncert mellett a Clavier-Übung II. kötetében található, lehetőséget ad az előadó sokoldalú felkészültségének bemutatására. Schiff él is ezzel: játszi könnyedséggel szólaltatja meg a gazdagon díszített anyagot. Briliánsan gyöngyöznek ujjai alatt a futamok, pergő díszítések kápráztatják el az ornamentelek erejében a hallgatót, aki mindvégig biztosan tájékozódik a formákban. Ehhez a néha már-már modorosán érzett kihangsúlyozott-kiemelt zárlati formulák adnak segítséget. Az Olasz koncert és az Overture felvétele 1991. januárjában készült, a duettek, valamint a Kromatikus fantázia és fugát 1992. decemberében rögzítették.

Fittler Karalin



J. S. Bach

J.S. Bach: Olasz koncert, Kromatikus fantázia és fuga, Francia ouverture, négy duett
Schiff András - zongora

W. A. Mozart: Idomeneo, Ré di Creta (K 366)

• Deutsche Grammophon •

Az Idomeneo egészen különleges helyet foglal el Mozart életművében: a szerző által többször „meine Große Oper” -ként említett „dramma per musica” minden pillanata bővelkedik a legnemesebb zenei ihletben, lírai és drámai gazdagsága egyaránt olyan csúcspontot jelent, melyet néhányszor ismét elért, de soha felül nem múlt a következő 10 esztendő Entführung-tól La Clemenza di Tito-ig ívelő operatervére. A DG most kiadott produkciója már az 1994-es év folyamán elkészült, s indokoltá teszi összevetését a csupán néhány évvel korábban, szintén e cégnél megjelent Gardiner-olvasattal, mely alighanem hosszú időre példaértékű historikus előadást kínál. Az új kiadvány esetében James Levine és Plácido Domingo neve - utóbbi az „autentikus barokk és klasszikus technika” áhítatos tisztelőit Mozart-mű esetében alighanem szent borzadállyal tölti el - Gardiner stílusától elvileg markánsan eltérő előadást sugall. Nos, az énekesekről csak a legjobbakat mondhatjuk - a csodálatos hangjuk által nyújtott élmény mellett részesülünk mindazon örömeinkben is, melyeket egy „korhű” előadástól is joggal megkövetelhetnénk. Világosan, szenvedélyes és kifejező deklamációval énekelnek, természetesen rendkívül magas vokális színvonalon. Cecilia Bartoli egyébként külön örömet szerez azzal is, hogy Idamante szerepében egyesíti az opera müncheni és bécsi verzióinak előnyeit: az első előadás kasztrálja (a zeneileg hírhedten tehetségtelen Dal Prato) hangmagasságában éneklő az öt évvel későbbi bécsi tenor (a kiváló Baron Pulini) számára írt kényesebb és finomabb megoldásokat, például a híres kvarterett bevezető szakaszában. Nem mindennapi hangfajja „bravúr”, ahogy Thomas Hampson - kinek nevét a lemezborítón látva ugyancsak csodálkozhat az Idomeneo-t ismerő zenebarát - ezúttal tenorként(!) vesz részt a produkcióban, Arbace szerepében. Brillánsan oldja meg egyáltalán nem könnyű feladatát, mely - a még „korai” Mozart-operák tenor mellékszereplőire jellemzően - hatalmas hangterjedelmet igényel: hangjának (jó értelemben vett) feszültsége pedig súlyt ad e szerepnek, melynek jelentőségét Mozart egyik levele is bizonyítja. (Ebből kiderül, hogy nemcsak rokonszenvezett énekesével, Panzachi-val, hanem az kiváló színész is volt, így „jutalomképpen” kapta az opera egyik fontos tételét, a meghosszabbított „Sventurata Sidon!” accompagnato-t.) A baj a zenekarral van. Közismert, hogy az Idomeneo Mozart leginkább „zenekari” operája, hiszen 1780-81 telén a „generálisok hadserege”, azaz a mannheimi együttes számára íródott. Levine és zenekara közönyös, erősen vitatható profizmussal „veszi” a mű nem mindennapi akadá-



W. A. Mozart

W. A. Mozart: Idomeneo, Ré di Creta (K 366)
Plácido Domingo, Cecilia Bartoli, Heidi Grant Murphy, Carol Vaness, Thomas Hampson, Frank Lopardo, Bryn Terfel
The Metropolitan Opera Orchestra and Chorus
Vezényel: James Levine

lyait, olykor még el is vérezve egy-egy finomabbnak szánt vonás nehézségén. A fúvósok „stílusosan” a háttérben maradnak, az „öblös”, folyamatosan vibráló vonóskar uralja a hangzást, megsemmisítve oly sok gyönyörűséges részletet: karmesteri koncepció jeleivel pedig egy-egy elhadart pillanaton kívül nemigen tállkozunk. Abszolút mélypontot jelent a csembalista - vagy inkább csembalón játszó rémálom-korrepetítor - tevékenysége: secco recitativo-beli otromba 8+4-lábás regisztereinek értelmetlen hangzását rendszeresen tökéletesen ritmustalan, amolyan igazán dilettáns átvezetésekkel „színesíti”, s engedti át a terepet az accompagnato-t játszó zenekarnak (mely ezt a büntetést nem érdemli meg). Nagy kár, hogy a produkció ilyen együtttest társít a ragyogó énekesgárdához - e közreműködők (ellentétben például Gardiner „Angol Barokk Szólistái”-val) aligha inspirálták volna Mozart-ot e remekmű megírására.

Vashegyi György



• **Naxos** •

Tizenötödik életének betöltése után alig két hónappal, immár elismert komponistaként kapta feladatul Mozart e mű - nem opera, inkább hódolati „serenata” - megírását, melynek szövege a kor megszokott allegorikus nyelvén (ezúttal még a szokásosnál is valamivel bárgyúbb módon) rója le tiszteletét Mária Terézia és házasodni készülő harmadik fia előtt. A zenei anyag mindazonáltal figyelemreméltó, sőt több is, mint hibátlan: egy-egy sokat sejtető accompanato érzékeny harmónia- és árnyaltan kiírt tempo-váltásaival már a 10 esztendőnél is közelebbi Idomeneo-ig előrévelő utat sejteti. Az énekesek komoly feladatokat kapnak, melyek közül - olaszos hagyomány szerint - nem feltétlenül a címszereplőre nehezedik a legmagasabb fokú virtuozitás terhe. (A mellékszereplő Aceste tenor szerepe például két teljes oktávot fog át, annak minden „szekundját” valóban igénybe is véve.) A kihívásoknak a felvétel énekesei általában jól megfelelnek, bár természetesen vannak különbségek is közöttük. Zeneileg és technikailag makulátlan Michael Chance és Rosa Mannion (az utóbbi évek egyik legizgalmasabb „Dorabella”-ja) teljesítménye, míg Lorna Windsor-t egy-egy hűvösebb pillanataért, Jill Feldmann-t pedig (gyönyörű frázisai ellenére) olykor hangképzési bizonytalanságai miatt sorolhatjuk - ha csak egy lépéssel is - hátrébb. Howard Milner becsülettel megküzd a már említetten nehéz tenor szereppel, győzi is annak hangterjedelmét, de koloratúrás részeivel szemben néha alulmarad. A zenekar - azon belül is elsősorban a vonósok - egyenletesen kidolgozott, végig igen magas színvonalú játéka (a legszebb vokális megoldások mellett) e felvétel talán legnagyobb értéke: méltó zenei és előadási értelmezését nyújtja Mozart minden leírt hangjegyének. (A vonósok tiszta és karaktergazdag - mindkét jelző itt a „szokásos” historikus előadásokat messze meghaladóan létjogosult-játékához valamivel szürkébb fafüvők társulnak, melyek intonációs hibáinak száma is sokkal nagyobb.) Ismerte a Concerto Armonico magas színvonalú - főleg Szűts Péternek köszönhető - „zenekari önállóságát”, elképzelhető, hogy a meggyőző zenei előadás létrehozásában a karmesternek csak korlátozott része volt; biztos azonban, hogy Jacques Grimbart (és a Paris-Sorbonne) kórusa a felvétel egyetlen elfogadhatatlan része: egyértelműen műkedvelő énekkart hallunk. A mű libretto-ja egyébként irodalmi értéktelensége mellett késedelmes érzékével is



W. A. Mozart

W. A. Mozart: Ascanio in Alba (KV 111)
Michael Chance, Jill Feldmann, Lorna Windsor, Rosa Mannion, Howard Milner
Chœur de l'Université de Paris-Sorbonne
Concerto Armonico
Jacques Grimbart

gondot okozott Mozart-nak, aki az amúgy igen jelentős számban ismétlődő kóruszövegek megzenésítésénél - feltehetően az időhiány miatt is - ugyanazon zenei anyagok többszöri újrafelhasználására kényszerült. Az pedig már sajnos e felvétel balszerencséje, hogy a legtöbbször (hat alkalommal!) elhangzó „Venga de'sommi eroi” kezdetű férfikari tétel - melyet Mozart érdekes, szinte látnoki sugallattól vezérelve csupán fafüvőkkel, kürtökkel és nagybőgővel kísér - kiváló érzékkel rátapint e produkció előadógárdájának gyenge pontjaira, s azokat ennyi elhangzás alatt igazán a hallgató „fülébe vési”. (A fafüvők kisebb intonációs bizonytalanságait teljes katasztrófává változtatja az egész kórushoz képest is rendkívül alacsony színvonalú férfikar, melyből főleg a tenor mutat feltűnő hajlamot szólamának negyedhanggal alacsonyabban történő előadására.) Mivel e „serenata”-ban - Mozart egyéb színpadi kompozícióihoz képest - a kórusnak meglehetősen nagy szerep jut, a francia énekkar igazán balszerencsés választásnak bizonyul: megkockáztathatjuk, hogy a 29. számú kórustétel szövegének („No, non possiamo vivere in piú felice regno.”) ilyen előadása hódolat kifejezése helyett inkább rendszerellenes tüntetésként hatott volna a Habsburg-uralom ellen, s ez tudásunk szerint nem állt a szerzők szándékában. Bár lehet, hogy egy modern színpadi előadás ezen az úton elindulva még érdekesebbé is tehetné a történetet.

Vashegyi György

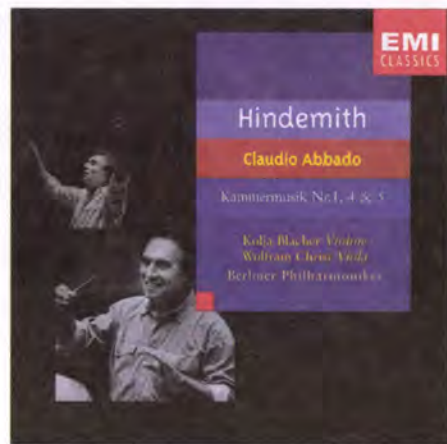
Haydn: Szimfóniák No. 72, 93 és 95

• **NAXOS** •

Számomra ez a lemez a hónap meglepetése! A világhírű Londoni szimfóniák sorozatának két darabja előtt, egy kevésbé ismert darab, ráadásul D-dúrban, ami elég gyakori hangnem. Nincs semmi mellékneve, megkülönböztető története, csak a sorszáma: 72. Ám ez ne tévesszen meg senkit! A darab 1763-ban keletkezett, míg a vele társított D-dúr, (93-as) és a c-moll (94-es) az 1790-es évek legelején. Csodálkoztam is, miért ez a kevésbé ismert mű a nyitódarab, de már az első perc zene meggyőzött... Üde, friss divertimento-hang, állandó és elegáns mozgás, és valami olyan személyesség jellemzi, amely nem ismerős sem a „Sturm und Drang” korszak drámai világából, sem az érett mester, a „Haydn-papa” bőséges kései szimfónia-terméséből. Bájos, kacér, frivol - ilyesféle jelzők kavarnak bennem a négy kürt skálamotívumának hallatán, amely összetéveszthetetlené teszi az első tételt. A fúvósok kiemelt szerepe indokolja, hogy a Naxos stábjá, illetve Tóth Ibolya kezdeményezésére 1992-ben új csapat állt össze, elsősorban azokból a szólistákból, akik ennél a cégnél már készítettek felvételeket, s - ha jól értem - főleg a Rádiózenekar művészeiből. Tehát nem lemezfelvételre szerveződött alkalmi brigád a Nicolaus Esterházy Sinfonia. Ennek a három szimfóniának tanúsága szerint egymásra figyelő, ám a zenélés spontaneitásával, elemi erejű örömeivel hódító, kivá-

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata





Paul Hindemith:
Kammermusik Nr. 1., 4. és 5

• EMI Classics •

Ha valaki eddig nem rokonszenvezett Paul Hindemith zenéjével, annak meg kell hallgatni az EMI Classics legújabb felvételeit, és talán megváltozik a véleménye. Claudio Abbado irányításával a Berlini Filharmónikusok muzsikussai, valamint két kitűnő szólista, Kolja Blacher hegedű és Wolfram Christ brácsaművész ugyanis mindent kihoznak a lemezen szereplő három népszerű kompozícióból. Tolmácsolásukban egy-két taktus után kiderül, hogy ez a zene - ha Hindemith kifejezésmódja néhol kissé rideg és személytelen, helyenként provokatív is -, mennyire eredeti, elgondolkodtató, milyen ötletes - már-már játékos - és szórakoztató. Hindemith hét darabot komponált Kamarazene címmel, de egyik sem tartozik a klasszikus értelemben vett kamarazene kategóriájába. Az 1925-ben született Nr. 4-es (op. 36., Nr. 3.) kompozíció például nagyobb létszámú kamarazenekarra és szólóhegedűre íródott. A felvételek gyönyörű hegedűhangot hallhatunk, ami nemcsak a szólista érdeme, hanem a hangszeré is: Kolja Blacher egy 1730-ban készült Stradivarin muzsikál. A hegedűversenyben fontos szerepet kapnak az ütők, és külön dicséret illeti a fúvósokat, akik - és ez a lemez mindhárom darabjában jellemző - rendkívül biztos játékról tesznek tanubizonyosságot, és ha a kompozíció megkívánja, a legárnyaltabb hangzásra képesek: ez sokat segít abban, hogy Hindemith művei ne váljanak száraz szórakoztató zenévé. A harmadik tétel éjjeli muzsikájában a szólista mögött meghúzódó vonósok is remekelnek. A CD-n szereplő kompozíciók közül a legkorábbi, az 1921-ben keletkezett Kammermusik Nr.1. mit Finale 1921 (op. 24.Nr.1.) tizenkét szólóhangszerre íródott. Abbado muzsikussai a legszebben talán a legnehezebb tételt oldották meg, a végtelen mély, szomorú harmadikat, a Quartettet. A címben is szereplő, foxtrot jellegű negyedik tételben (Finale: 1921), amely a háború borzalmait idézi, a fúvósok közül a klarinét és a fuvola hangjára érdemes leginkább odafigyelni. A lemez harmadik darabja, a Nr.5-

Paul Hindemith

★★★★

Paul Hindemith:
Kammermusik Nr. 1.,
4. és 5.
Kolja Blacher - hegedű,
Wolfram Christ - brácsa,
Berlini Filharmónikusok,
Vezényel: Claudio
Abbado

ös kamarazene (op. 36. Nr.4.) valójában brácsaverseny. Hindemith - kora legnevesebb brácsajátékosa - saját maga számára komponálta és több mint hetven alkalommal játszotta nagyközönség előtt. Tétellei közül a legismertebb az utolsó, a Variációk egy katonaindulóra, igen komoly felkészültséget feltételez előadójától. Wolfram Christ figyelemre méltó előadásával minden bizonnyal a zeneszerző is elégedett volna.

Devich Márton



ló társaság. Ízek, zamatok, színek gazdagsága jellemzi a korai szimfónia variációs zárótételét, elbűvölő a menüett triója. Ám ugyanakkor meggyőző az érett, nagy szimfóniák interpretációja is. Főleg a különleges hangnemű c-moll darab nyitótételének egyéni megformálása tesz sikert. Drahos Béla mint karmester itt nem követi a nagy elődök mintáit, s nem Mozart vagy Beethoven c-mollban írott művének tragikus patosát sugározza a Haydn zenére, hanem mer önmaga lenni. Ennek a bátor felnőtté-válási folyamatnak ékes bizonyítéka ez a lemez, mely a Beethoven-szimfóniák összkiadása után a „teljes Haydn” sorozat 15. része. Reméljük a Naxos teljesíti erre vonatkozó ígéretét. A félbehagyott összkiadás, mint például Derek Solomonsé, nagyon fájdalmas. Ám addig is várjuk, hogy a remek magyar együttest végre itthon is hallhassuk, élő koncerten!

Farkas Virág



Joseph Haydn

J. Haydn: Szimfóniák
No. 72, 93 és 95
Nicolaus Esterházy
Sinfonia
Vezényel: Drahos Béla

★★★★

1. Offenbach: Hoffmann meséi

• Erato-Warner •

„Drága éj, szerelmes éj, csak ringasd gondolánkat!” A megszokottnál gyorsabban, s ritmikusabban szól a nagy sláger, a „barcarola” a negyedik felvonás elején. Fialat, világos hangszínű szoprán (Catherine Dubosc) intonálja, tisztán, s kevés vibratóval. Majd csatlakozik hozzá egy érettebb, asszonyi hang (Sumi Jo), nem túl testes, de szép, érzéki, különösen a magasabb régiókban kerek. Talán nem is nagy baj a gyors tempó, hiszen a címszereplő (Roberto Alagna) hamarosan azt éneklé majd, hogy nem szereti ezt a hangulatot, ezt a búsongó érzékiiséget, s a vidámságot, a bort, meg az egészséges szerelmet életi „bacchosi strófiáiban” - életerős, nagy vívőerejű hangon. Az Erato új lemeze tele van kellemes meglepetésekkel: friss hangokkal, pályájuk elején álló, nagyon akaró énekeseikkel. Alagna Hoffmannját hallgatva joggal feltehetjük a tenoristát attól, hogy hamarosan „túléneklé” magát, hisz rengeteg energiát és aktivitást mozgósít ebben a lírai szerepben. Kicsit furcsa is, hogy a dekadensnek ismert poétát ilyen egészségesnek és aktívknak mutatja, ámbar ez nem csupán az ő számlájára írható. Ugyanis ez az itt hallható Hoffmann meséi nem nagyon hasonlít azokhoz az előadásokhoz vagy lemezfelvételekhez, amelyeket a közönség oly jól ismer. Michael Kaye úgynevezett előadási verziójáról van szó, amelyet Offenbach eredeti dramaturgiai és zeneszerzői szándékainak megfelelően ő rekonstruált a fennmaradt kéziratokból. Ugyanis a Hoffmann meséinek, a nagy operettszerző utolsó művének, s egyetlen „igazi operájának” nincs végérvényes, szerzői szándékot tükröző partitúrája. Offenbach nem sokkal a premier előtt meghalt, s

az Opera Comique, a híres-hírhedt „Salle Favart” saját tradícióihoz és szokásaihoz híven átgyúrta a - valljuk be - nem teljesen befejezett művet. Az ősbemutatón - tudhatjuk meg Kaye tanulmányának is beillő kísérőfüzetbeli ismertetéséből, a teljes negyedik felvonás, a Giulietta-kép kimaradt, s több híres számot más drámai helyzetben, más szereplővel énekeltek el. Nem sokkal az 1881-es premier után elkészült a „nagyoperai” változat, Ernest Guiraud recitatívóival, aki már a Carmen esetében is végrehajtott egy hasonló, sikeres műtétet. A különböző kottakiadások, több ezer oldalnyi kézirat és vázlat felhasználásával, most ezen a következő századvégen végre összeállt egy olyan változat, amely talán sikeresen igyekszik hű lenni Offenbach szelleméhez. Néha Kaye számára fontosabb a drámai igazság, mint a filológiai hűség, nem mindig az a változat kerül bele a darabba, melyet a szerző utólag komponált. Például Giulietta bravúrája, melyet Sumi Jo saját kadenciáival énekel a kártya-jelenetben, vagy a Natalie Dessay káprázatos képességeit csillogtató Olympia-ária, amelyet Offenbachnak éppenséggel egy könnyebb, énekelhetőbb kellett - kényszerből - felcserélnie az ősbemutató előkészületeinek idején. Sőt, helyet kap az előadásban egy „apokrif” szextett is, melyhez Offenbachnak semmi köze, későbbi kiegészítés. Filológiai szempontból pontosan dokumentált, ám önálló koncepcióval rendelkező előadási verzió készült, amelyet Kent Nagano remek együttesével, a Lyoni Opera énekeseivel és zenekarával hűségesen tolmácsol. A szereplők között vannak nagy öregek - karakterszerepekben (Michel Sénéchal, Gabriel Bacquier), ott van, s remek formában énekel a négy negatív figurát megszemélyesítő José van Dam, s ott az „új generáció”, amelyre oly büszkék a franciák. A kilencvenes évek sztárjai: a már említett Sumi Jo (koreai születésű, de Franciaországban aratta



Offenbach



J. Offenbach,
Hoffmann meséi
Roberto Alagna, José van Dam, Leonifina Vaduva, Sumi Jo,
a Lyoni Nemzeti Opera
kőrusa és zenekara
Vezényel: Kent Nagano

szép sikereit), Leontina Vaduva és az elmúlt egy-két év üdvöskéje: Natalie Dessay. Az ő teljesítményükkel külön-külön is elégedettek lehetünk. Ám a nagy élvezet az igazi, az új tenor, akiért lehet rajongani, s lehet aggódni. De élvezni kell mai jó formáját, erejét, egészségét. Ne is törődjünk a holnappal: ez a mai nap mai előadása, a mai élvezeteké. A múzsa kellemetlen kis színésznő, még prózában is hamisan cseng a hangja, mit számít tehát a halhatatlanság, az örökkévalóság és a többi romantikus kacat.

Farkas Virág

WARNER CLASSICS HUNGARY

VIDEOAJÁNLATA

A CELEBRATION OF CHRISTMAS
José Carreras, Nathalie Cole, Plácido Domingo

CSAJKOVSKIJ: DIÓTÖRŐ
Koreográfia: Rudolf Nurejev

CSAJKOVSKIJ: HATTYÚK TÁVA
Koreográfia: Petipa & Ivanov

PUCCINI: TOSCA
Az eredeti helyszíneken

Kaphatók a Rózsavölgyi Művek Shop

Rózsavölgyi Zeneműboltban: Budapest V., Szervita tér 5.

Great Hungarian Voices:
Székely Mihály

• Hungaroton Classic •

Székely Mihály (1901-63) neve még a mai magyar köztudatban is operatörténeti fogalom, külföldön azonban egy lexikon-cikk kezdete csupán. Ennek megfelelően hazai és külföldi kritikai rangsorolása eltérő, s ebben az a tény is közrejátszik, hogy tíz évvel a kompaktlemez piaci megjelenése után egyetlen portréja sem volt forgalomban ezen a hanghordozón. Európában mindenekelőtt a Kékszakállú herceg megszemélyesítőjeként tartják számon Székelyt: „hivatalos” hanglemezei az 1956-os magyar (Ferencsik/Hungaroton) és az 1962-es londoni (Dorati/Mercury) felvételek. Amerikai működésének emlékéért egy-egy dokumentum őrzi a New-York-i Metropolitan Tannhäuser (1948) és Simon Boccanegra (1950) előadásairól. A jelen kiadvány tehát egyaránt szolgálja a valós értékelés megalapozását, illetve az idő múlásával fakuló portré restaurálását. (A pályakép vázlata az ismertetőben olvasható.) Milyen ez a hangportré? Elfogultság vagy elérzékenyülő visszatekintés nélkül is magával ragadó művészi arcmás, vonásait nem feledjük többé. Mint gondosan kimunkált maszk az alatta rejtőző - bár felismerhető - emberi arcot, úgy fedti el az első hallásra Székely kivételes hangja is az „alakítást”. E hang minősége, szépsége és bősége egyszeri és hasonlíthatatlan: hozzá fogható magyar basszus sem előtte, sem azóta nem zengett Operaházunkban. (Értsd: ha másoké nem kevésbé szépen, hát másképpen.) A Székely Mihályé nem tartozott a baritonba hajló magas basszusok csoportjába, sőt, pályáján valószínűleg épp a magas hangok okozták a legtöbb gondot - neki. Hallgatóságának nem, ugyanis Székelynek egy sor technikai eszköze, ha tetszik, trükkje volt ahhoz, hogy e nehézséget is a javára fordítsa, helyesebben a kényesebb magashangokat a drámai mondandó és a zenei frázis kívánt kifejezéséhez idomítsa. Középső hangtartománya szélesen áradó és telt volt és igen színgazdag: nagy átütőereje ellenére is puha és hajlékony. Alatta pedig ritkaság számba menő, dús mélyregiszter szólalt meg, tömören és

„gömbölyűen”, nem a szláv basszusok ércesebb és szikárabbbb, sem a németek „kormos” árnyalataival. Osmin és Sarastro szólamának híres mélységeit „élőben” sohasem, lemezen is csak talán Alexander Kipnistől és Martti Talvelától hallottam megközelítő erővel és zengéssel. (Félreértés elkerülése végett hozzátésem, középiütt ők produkáltak sűrűbb, magvasabb hangot.) Székely csodálatra méltó orgánumát a végzetes betegség esztendei is csak részben bírták kikezdeni. És mégis, ha végighallgatjuk az egyes részleteket, a hang helyett - vagy azon keresztül - egyre inkább az ember köt le. Mert művésztének igazi nagysága az eredeti és sokrétűen gazdag emberábrázolásban nyilvánult meg, s abban a törekvésben, hogy a színpadi játék és ének összetett elemeit egységbe ötvözve a szerepalkotói folyamat végeredményét „egyszerűvé” tegye. Az új CD Székely legjobb szerepeiből sorakoztatja fel a népszerű számokat. A felvételek 1953 és 62 között készültek, de a szerepek legtöbbször korábban módja volt a nagy közép-európai és olasz hagyományt éltető kiváló karmesterekkel be- és áttanulni. A Mozart-figurák Klemperer (Osmint még előbb Erich Kleiber), A rózsalovag Oshs báróját Clemens Krauss, az orosz operákat Issay Dobrowen és a nagy Verdi-szólamokat Sergio Failoni irányításával énekelte. (Az itt felhangzó Rágalom-ária kerete a sevillai borbély rádiófelvétele, amelyet a Magyarországon - Failoni után - legtöbb érdemet szerző olasz dirigens, Lamberto Gardelli vezényelt.) Alakításainak színpadi felépítését pedig az operarendezés eddigi (s talán örök időkre érvényes) magyar csúcscsúszát jelző Nádasdy Kálmán-Oláh Gusztáv kettőssel dolgozhatta ki. Mindez együttesen magyarázza, miért „hallunk többet” e lemezről, mint néhány jólismert áriát. Az egy kivétellel magyar nyelvű felvétel ráadás-gyönyörűsége Székely tökéletes magyar éneke, a hibátlan és természetesen kiejtés, hanglejtés és hangsúlyozás. (Némelyik elavult fordítás szóhasználata és prozódiaja nem tesz hozzá az élvezethez.) A felsorolt szerzők darabjai kitűnő nézőpontokat kínálnak a portré tüzetes vizsgálatához. Székely egyszerre volt drámai meg buffó énekes és a lírai basso cantante, s mindhárom nézetből nagyságnak mutatkozik. Az első Sarastro-áriát, Fiesco vagy Gremin herceg szólószámaikat mint az emberi, színészi és muzsikusi erények, belső diszpozíció és külső körülmények szerencsés egybeesésének szülöttem emelem ki a magas színvonalú műsor egészéből. Külön érdekesség a két duett a hasonlóképp súlyos egyéniségű és a maguk kategóriájában szintúgy hangcsodának tekintett pályatársal. Svéd Sándor (Don Giovanni) nemes lírai



S z é k e l y

Great Hungarian Voices
Székely Mihály
Részletek Mozart, Rossini,
Verdi, Musszorgszkij,
Borogyin és Richard
Strauss operáiból

baritonja és Fodor János basszbaritonjának elemi ereje nemcsak ellenfénybe állítja a Székely-portrét, de elkerülhetetlenül felkelti nosztalgiankat az ő együttes jelenlétük operai aranykorszaka iránt. Ilyen óriások mindennapi találkozásai azóta sem igen ismétlődő ünnepnapokat teremtettek a budapesti Operaházban. Azon a színpadon, ahol a nagy basszista negyven esztendőn át nyolcvan kisebb-nagyobb szerepben építette fel azt a legendát, amelyet ma is felidéz a név: Székely Mihály

Uhrman György



előcsillagok: Roy Hargrove, Jeff Gonsky, Christian McBride, Ron Blake

Karácsony közeledtével a zene barátainak (is) igen óvatossá kell válniuk. Jól tudjuk, az ünnep eredeti tartalma sajnos réges-régen másodlagossá vált. A Megváltó születésének évenkénti megünneplését, eljötteinek és üzenetének megértésén való nyugodt elmélkedését, a meghitt családi együttléteket és a szeretet általános ünnepét sokkal inkább egy, a külsőségekre összpontosító, jónéhány héten át tartó „Christmas business” program váltotta fel. Erre természetesen a lemezkiadó cégek is „rámozdultak”, ami persze érthető, ugyanakkor nem árt még kritikusabb fülekkel odafigyelni, milyen zenei tartalmat rejtegetnek a speciálisan karácsonyra kiadott lemezek. Az igen nagyszámú kínálatból most három, zeneileg egymáshoz közelálló albumot veszünk „fülügre”.

A **Metro Blue** kiadványa már címével is jelzi, hogy a világzene rajongóinak érdeklődésére számít, amikor válogatásával különféle zenei stílusok (népzene, blues, jazz, pop, némi esztrád), különböző jellegű, mértékű, és tegyük hozzá, különböző minőségű ötvözeteiből és feldolgozásaiból nyújt színes válogatást. Ennek persze megvan az az előnye, hogy a zenei anyag mindenképpen változatos, tekintve azonban a world music-ra amúgyis jellemző stílári gazdagságot és hozzátevé azt, hogy Papa Wemba, Cesaria Evora vagy a Gipsy Kings produkciója ennek az irányzatnak üzletileg ugyan sikeres, de valljuk meg őszintén, eléggé felhígított, esztrádosított változatát képviseli, a kapott összkép talán túlon túl vegyes. Itt kell megjegyeznünk azt is, hogy ez a kiadvány szélsőségesen is „sampler”, s hogy a világ különböző stúdióiban felvett anyagok viszonylag egységes hangzássá varázslásának bizonyosan nem kis feladatát, a fentebb is jelzett nehézségekhez képest jól végezte el Greg Calbi, a New York-i Masterdisk stúdióban. Ha azt mondjuk: world music, akkor én a különböző zenei irányzatoknak a népzene(k)ben, mint közös nevezőjükben való, zeneileg igényes találkozását tartom szerencsésnek, s erre ezen a CD-n is igen sok jó példa akad. Bob Berg gyönyörű szaxofonozása szépen párosul Zakir Husszain táblázásával és Arto Tunçboyacıan énekével illetve ütözésével a We Three Kings című darabban, John Scofield találkozása a The Wild Magnolias énekeseivel szintén szerencsésnek mondható. Angélique Kidjo és Zan Vévédé-ben különleges énekkatásaival bővíti el bennünket, míg a The Caribbean Jazzproject, kiváló szólistákkal az élen (Paquito D’Rivera - a tévesen feltüntetett szoprán-szaxofon helyett klarinéton és altszaxofonon játszik, Andy Narrel - acéldobok, Dave Samuels - vibráfon, marimba) bizonyítja, hogy jókedvű, dallamos zenéket is lehet igényesen játszani. A Vocal Sampling szellemes feldolgozása (We Wish You a Merry Christ-

JAZZKARÁCSONY

mas - Rumba Navidene) és remek előadása a lemez egyik csúcspontja, melyet jó szerkesztési ötlettel követ a Gilberto Gil - Caetano Velose - Eliane Elias team finom és nyugodt Boas Festas-a. A Yomo Toro and the Boricua All Stars elnevezésű együttes Ruben Blades-szel (ének) és Dave Valentin-nel (fuvola) kiegészülve a már unalomig ismert lejáratott Jingle Bells-t is az újdonság erejével varázsolja elének ötletes átdolgozásban. S hogy igazi, megalkuvástól mentes, ezzel együtt mégis népszerű fúziós jazzfeldolgozások is helyet kaptak a lemezen, az külön örömeinkre szolgálhat. Ezt bizonyítja Dianne Reeves és Mino Cinelu kiemelkedő Twelve Days of Christmas tolmácsolása és a Marcus Miller - Joshua Redman zenekar muzsikálása a God Rest Ye Merry Gentleman című feldolgozásában. A kiadvány forgalmazása egyébként nemcsak célt szolgál: az előadásból származó bevételek a szellemi fogyatékosok „Speciális Olimpia” elnevezésű programjainak támogatását fogják szolgálni. Kevesebb jót tudok elmondani a **MoJazz** karácsonyi albumáról. Ez a lemez tipikus amerikai limonádé válogatás, mely sokkal inkább illik a nagy karácsonyi vásárlások színhelyeihez, a szupermarketek üzleteihez és folyosóihoz. Néhány igényesebb kompozíciót illetve átdolgozást leszámítva nem több, mint profi produkció, mely szépen meghangszerezelt, könnyen emészthető és remek technikai színvonalon rögzített zenéket tartalmaz és ezzel fog minden bizonnyal szép összegeket kicsalogatni a vásárlók pénztárcáiból. A néhány kivételt azért érdemes felsorolni: szívesen hallgattam a Give Love On Christmas Day című számot, mely populáris és igényes egyszerre, Denise Stewart és Gary Neal énekével; Carol Riddick egyszerűen a hangjával győzött meg a This Christmas (I'd Rather Love)-ban: a lemez egyetlen, valóban igazi jazz-produkciója pedig a Renee Martin által szépen előadott, és akusztikus hangszereken kísért Santa Baby. Mindössze ennyi. Számomra az igazi csemegét a **Verve** CD-je jelentette. A lemezen szereplő muzikusok névsorát tanulmányozva olyan jellegű és minőségű zenét képzeltem el, melyet aztán volt is szerencsém hallani. A kezdő The Christmas Song-nak meghitt hangulata van, izig-vérig igazi, őszinte jazzmuzika fűtanúi lehetünk az elkövetke-

ző közel egy órában. S reményünkben nem fogunk csatlakozni. Kiváló „medium band” gondoskodik arról, hogy a lemezt producerként is jegyző Don Sickler jólsikerült hangszerelése, melyek egyszerre modernnek és szépen hangzóak, jó ízzel és magas zenei színvonalon szólaljanak meg. A zenekarhoz csatlakozó három kiváló énekeső, Betty Carter, Shirley Horn és Abbey Lincoln illetve a zenekarból az alábbiakban ismertetett ragyogó szólisták produkciója az igazi karácsonyi ajándék. Hadd emeljem ki néhány számot és szólistát a tizenhárom felvételtől álló lemezeiről. Shirley Horn a nyitószám kapcsán már szóba került, s az ő nevéhez fűződik a Winter Wonderland tökéletes előadása is, melyet méltán egészít ki Roy Hargrove telt tónusú szárnykürtszólója. Betty Carter jellegzetes, csúszkálós, időnként kissé beszédyszerű intonációja két felvételen hallható (Let it Snow és Home for the Holydays). Abbey Lincoln hangjában is kétszer gyönyörködhetünk. Először is a Christmas Cheer meghatóan szép előadása során, melyben Roy Hargrove is érzékeny szárnykürtszólót játszik, valamint a This Christmas-ban, ahol Christian McBride bőgőszólója is igen figyelemreméltó. Szólnunk kell még Ron Blake feltűnően „egészséges”, telt tenorszaxofon tónusáról és jó szólóiról (The Christmas Song, Home for the Holidays), valamint Mark Whitfield gitározásáról is, mely ugyan több zenei közhelyet is tartalmaz, mégis magán viseli a jelentős muzsikusképzőmestert. A mindig remek formában játszó Christian McBride-ban most sem csalódunk. Különösen hatásos a Double Decker (Deck the Halls) szellemes feldolgozásában nyújtott teljesítménye, az egy szál „lábcin” felett előadott, kíséret nélküli (rajátszással kétszólamúra bővített) bőgőszóló. A már dicsért Roy Hargrove mellett a másik trombitás, Nicholas Payton is bizonyítja: méltán szerepel a Verve szupercsapatában. Jólsikerült improvizációt hallunk a Santa Claus is Coming to Town és a Home for the Holidays című darabokban, míg a zárószámokban fúj lendületes szólója, Stephen Scott zongoraszólistájával kiegészülve méltó lezárása ennek az albumnak, melyet minden bizonnyal a karácsonyi időszak elmúltával is sokat fogunk hallgatni.

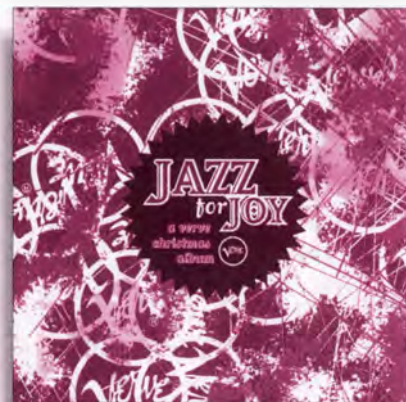
Borbély Mihály



World Christmas
• Metro Blue - EMI-Quint*



A MoJazz Christmas
• MoJazz - PolyGram*



Jazz For Joy
A Verve Christmas Album
• Verve - PolyGram*



1 Dave Brubeck Christmas
Dave Brubeck - zongora

• *Telarc - Karsay és Társa* •

„Kellemes karácsonyi ünnepeket!” - nos, akinek az imént jókívánság nem bántja az érzéseit (vagy az érzéseit), annak Dave Brubeck karácsonyi lemeze sem fogja bántani semmijét: a fülét sem. A következtetés talán kissé spekulatívnak tűnik, de késedelem nélkül megmagyarázom: vagyunk már néhányan, akiknek a „kellemes” inkább egy koktélnél, esetleg langyos lábvizhez, urambocsá! kielégüléshez passzol, és a „békés”, „szép”, vagy például az „áldott” az a jelző, amellyel a karácsonyt illetnénk. Tehát, Brubeck zongorázása a szóbanforgó CD-n módfelett kellemes. Azok a „zenekedvelők”, akik a hangok hatására képesek úgy átlényegülni, szinte jelen lenni a harmóniákkal megidézett varázslatos közegben, történetesen: a 40 évvel ezelőtti Brubeck család kaliforniai otthonának meghitt ünnepi idilljében -, bizonyára kellemes érzésekkel telítődnek e hangfelvétel hatására. (Mondanom sem kell, hogy nem Miles Davis lelki rokonaira gondolok.) Pedig bármennyire is bizarnak hat, bevalottan ez volt Dave Brubeck koncepciója. A borítófüzetkékben ő maga írta le szerény szándékát - a muzikális családról szóló kedves kis anekdotákkal fűszerezve -, a Santa Claus (Mikulás)járás felejthetetlen pillanatainak felidézéséről. Néhány mondatban kitér a felvételen hallható átiratok eredetére is, de mivel túlzottan ismert karácsonyi dalocskák ezek - mint például a „Jingle Bells” (két változatban is: egy az érzézésre, egy a távozásra) - valamint hasonlóan népszerű európai - a lengyel nagymamától ismert - dalokról van szó, nem okoz különösebb intellektuális izgalmat. A hangzó anyagot illetően pedig, semmi okunk kételkedni az eredeti koncepció megvalósulásában: bizonyára ilyen a kaliforniai családok hangulata karácsonykor. Most ne firtassuk, hogy Dave Brubeck mit tanulhatott Darius Milhaud-nál, pláne Schönbergnél, hogy milyen magasságokig jutott legendás kvartettje, hogy mi-

lyen megtermékenyítő hatása lehetett akkoriban a zseniális Paul Desmondnak, és hogy hányszor szerepelt a DownBeat népszerűségi listájának élén, triójával is. Mindezek jogossága egy pillanatig sem kétséges a 76 éves mester életművét ismerve. De most karácsony lesz ismét: kinek szép, kinek áldott, kinek giccses... Brubeck munkáiban mindig volt valami alázat, ami most sem csak a misztériumnak szól: a harmóniák iránt legalább annyira.

Matisz László

Turi Gábor

2 Cyrus Chestnut: Blessed Quietness
Cyrus Chestnut - zongora

• *Atlantic - Warner* •

Áldott csendesség. Mondhatnánk, év végi fogás: himnikus énekek, spirituálék, karácsonyi dalok gyűjteménye. Valóban az, valójában azonban nem (csak) üzleti vállalkozás: egy fiatal, vallásos, természetes, mainstream beállítottságú zongorista önvallomása. Hódolat és tisztelgés a néger örökség előtt úgy, hogy olyan kifejezetten fehér és európai dalokat is megszólaltat, mint a Stille nacht (Silent Night). Mélységes érintettség-ről vall, s igazából csak az képes átérezni indítatását, aki járt már fekete gyülekezetben, és fizikailag is részese volt a közös áhitatnak. A szelíd néger. A szó ezúttal nem minőséget, hanem tudatállapotot jelöl. Megbékéltséget, harmóniát, a szeretet iránti vágyat. Fényévnnyire az egykori polgárjogi mozgalmak dühös lázadásától, a fennálló (zenei) rendet tagadó elhatárolódástól, a formákat darabjaira szaggató vad tiltakozástól, Cyrus Chestnut - Betty Carter, Donald Harrison, Roy Hargrove zongorakíséréje - előbújt a

neobop nemzedék köpönyegéből, és gyengéd őriásként kezelésbe vette a zongorát. Triólemezek után most szólóban mutatja meg magát. Lelke égi magaslatokban jár, s ez az önfeledt odaadás vezeti ujjait a billentyűkön. A választott számok a keresztény fehér-fekete kultúrkör dal-kincsének jól ismert darabjai (Jesus Loves Me, We Three Kings, Amazing Grace, Sometimes I Feel Like a Motherless Child), a repertoár eleve kapcsolatot teremt az előadó és a hallgató között. Nem (csak) arra figyelünk, hogy mi, hanem inkább arra, hogy hogyan hangzik fel. Chestnut rendkívül egyszerű eszközökkel dolgozik: néhány akkorddal vagy ismétlődő basszusmenettel lerakja a dal hangulati alapköveit, s aztán jöszserivel csak a dallamot variálja. Akik a jazzt azonosítják a virtuóz, lendületes improvizációkkal, jobb, ha máshol kereskednek. Ezek a darabok lassan, lélekemelően bontakoznak ki és halnak el. A zongorista egyetlen fölösleges hangot nem üt le. Puha, meleg, a felső regiszterekben a karácsony hangulatát idéző, csilingelő hangokat csak elő a hangszerből. Itt nem a disszonancia, hanem a tonalitás uralkodik. Különös: mindennek ki van jelölve a helye, mégsem érzünk kiszámítotttságot. Cyrus Chestnut, ez a bő derekú fekete zongorista engedte magához jönni a hangokat. Igazi ajándék, hogy ezt a szép lemezt azok is a fenyőfa alá tehetik, akiknek a karácsonyról nem a jazz jut az eszükbe.

3 Mavis Staples & Lucky Peterson: Spirituals & Gospel

Mavis Staples & Lucky Peterson: Spirituals & Gospel

• *Gitanes Jazz/Verve - PolyGram* •

Az afro-amerikai kultúra zenei alapját adó spirituálék és a későbbiek során templomi muzikaként számon tartott gospel-zene világába kalauzol bennünket az énekes Mavis Staples és a zongorista Lucky Peterson közös lemeze. Mindkét, - a XVIII.-XIX. században kialakult - műfaj napjainkig társadalmi jelentőségű, hiszen a feketék elleni polgárjogi küzdelmek, az egyenjagúságba vetett hit zenei megjelenítésére hivatott. De a két műfaj szigorúan vett politikai üzenetét oldják az előadók, az érzelmek és a zenei mondanivaló - elsősorban a ritmika - szélesebben értelmezett megközelítésével. A pergő ritmikus és a balladajellegű megszólalások kontrasztja nemcsak melankolikus, szomorúan lemondó, elvágódást tükröző, hanem örömteli, az élni akarást sugárzó kettősséget kölcsönöz a lemezeknek. A spirituálék eredeti gondolatisága manapság gyakorta párosul virtuóz előadással, mindent elsöprő és nagyon hatásos

KARÁCSONY

CHRISTMAS

hangszereléssel, valamint a hagyományos harmóniavilág színesítésével, de ezek a divatos megközelítések sokat vesznek el a dalok egyszerűsége és tisztasága adta szépségből. A két előadóművész nem csinál semmi különöset. Csupán zenélnék, örömmel, átéléssel és alázattal. A műfajba vetett hitük nem a nagyszerű és különlegesen egyedülálló virtuozitáson, az aprólékos kidolgozáson, hanem a hangok, az eredeti szövegek és a dalok történelmi jelentőségének tiszteletén és megbecsülésén érzékelhető. A lemez - első számától az utolsóig - hihetetlenül magabiztos ritmikájú. A zongora, illetve a Hammond orgona sajátosságait jól ismerő, s azt a legszelebb skálán kihasználó Peterson és a testes alt hanggal rendelkező énekes nem magukat vagy hangszerüket, hanem az ebben az anyagban rejülő eredeti megközelítéssel felszínre hozható zeneiséget (élő lüktetést, a virtuóz szöveghasználatot, a strófák közötti kohéziót) helyezik előtérbe. Zenélésük érzelmi töltete (a jazzes nyelven: feeling) teszi megindítóvá és különösen érdekessé a lemezt, amely így sokkal inkább a Déli államok vidéki, apró, feketék látogatta templomai, valamint az ottani közösségek sugárzóan tiszta emberi hite, szeretete előtt hajt fejet, mintsem egy jól felszerelt stúdióba kalauzol bennünket. Sajnálatosan azonban a lemez nyitó számán lekeveréssel megtört két zenész kamaramuzsikálásának varázsát. Mivel ez a technikai elem többször nem fordul elő, joggal vetődik fel az emberben a kérdés: mi szükség volt erre? Nem is beszélve arról, hogy az ilyesfajta technikai beavatkozás rontja azt az autentikus látásmódot, melyet a két zenész mindenféle piaci igény elé igyekezett helyezni. Még a néha torz Hammond orgona is jobban elviselhető, mint az efféle technikai balfogás. A lemez a gospel-éneklés királynőjének, Mahalia Jacksonnak állít emléket. Staples többször lépett közönség elé példaképével együtt. Hogy mondja: Jackson közvetlen emberisége, aggályai és örömei szólaltak meg ilyenkor az ezerszínű hangon. Mavis Staples hangtartománya semmiképp sem mondható tógnak (másfél oktávon túl nem merészkedik...), hangszínének eredetiségén is lehet vitatkozni, de az előadás átélése és emelkedettsége méltó Mahalia halhatatlan szelleméhez.

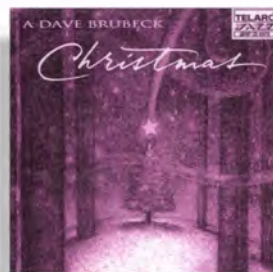
Balázs Ádám

Take Six: Brothers

• Reprise - Warner •

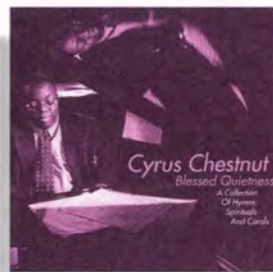
Sing A Song - így kezdődik a Take Six vokálszextett legújabb albuma. Közhelyes dalszöveg egy énekegyüttestől? Igen is, meg nem is. Húsz éves nótáról van ugyanis szó, és a ritmusgitar-rézfúvós-dob hangzás is erősen a funky hőskorát idézi. A feldolgozás lendületes, táncra hívó és igényes hangszerelésű, de a szöveg nem több a "Keep smiling!" -típusú amerikai semmitmondásnál. Hol maradnak a Take Six gospel és néha hip-hopot jazzel egyesítő, zseniális történetei, mint például a Dávidról és Góliátról szóló zenés mini-dráma? Természetesen a jazz-énekegyüttesek között is megkoronázott, közönség- és kiritikusdíjas gospel-együttes nem lett azért hűtlen eredeti önmagához. Új lemezükön is figyelmeztetik Sámson: vigyázz a hajadra, Delilának CSAK AZ KELL. Ismét Jézus az egyik szám abszolút főszereplője, és a sorokban vagy a sorok között mindenhol ott van. Ilyen átütő erőt csak mély hit és a belőle fakadó hivatástudat adhat. De a hangsúlyok máshová kerültek. Míg az első négy lemezükön - és ide sorolhatjuk a Quincy Jones és a Yellowjackets oldalán készített felvételeiket is -, a gospel alapokon megszólló, háborzongatóan felrakott szólások és a gyémántfényű tisztaság főleg a capella hangzott fel, addig itt az elektromos hangszerek és a funky valamint rhythm & blues elemek veszélyesen közel viszik a végeredményt az untig ismerthez, már-már az elcsépelthez. Mintha a gyenge kezdés után mégis tudatában lennének ennek a veszélynek, és a Can't Stop... már olyan énekszólót (és a capella betétet!) tartalmaz, amely visszabilentli a mérleget arra az oldalra, ahol a Take Six egyszerűen verhetetlen. Az előző lemezükkel (Join The Band) megkezdett váltás folytatódik tehát, csak kicsit mintha megérintette volna őket utánzóik (számosan vannak: Boyz II Men, Coming Of Age stb.) kommercialis sikere. A Gramofon popbírálati között ez a lemez megkérdőjelezhetetlen öt csillagos lenne, de saját korábbi teljesítményükhöz mérve nem annyira izgalmas és gazdag. Ezen a lemezen is, stílustól függetlenül, saját számaik jelentik a maradéktalan örömet, mint a kifejezetten acid-es Do Right, vagy a legszebb lassú, a We Don't Have To Cry, újra bebizonyítva, hogy saját világukban vannak a leginkább otthon.

Csengery Tádé



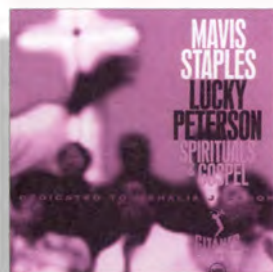
A Dave Brubeck Christmas
Dave Brubeck - zongora

• Telarc - Karsay és Társa •



Cyrus Chestnut: Blessed Quietness
Cyrus Chestnut - zongora

• Atlantic - Warner •



Mavis Staples & Lucky Peterson:
Spirituals & Gospel
Mavis Staples - ének, Lucky Peterson - orgona

• Gitanes Jazz/ Verve - PolyGram •



Take Six: Brothers

Take Six: Alvin Chea - basszus, Cedric Dent - bariton,
Joel Kibble - tenor 2, Mark Kibble - tenor 1, Claude
McKnight III - tenor 1, David Thomas - tenor 2, + rész-
letezett stúdióegyüttes

• Reprise - Warner •

CHRISTMAS

John Scofield: Quiet

• Verve - PolyGram •



Gyönyörű lemez. Tessék kérem megvásárolni. Aki szereti a finom, megkomponált, improvizációkkal átszőtt jazzt, és az akusztikus gitár hangját is kedveli, nem fog csalódni. Scofield rockzenészként indult, majd tizenegy éves korában szeretett bele a jazzbe. Olyan eredményes lett ez a szerelem, hogy 1974-ben már Billy Cobham, 1982-ben Miles Davis zenekarának lett tagja. Erős formateremtő vénájára példa, hogy ebben az időszakban Davis számaiban rendre a Scofieldra jellemző dallamépítkezés tűnik fel. (Csak érdekességként jegyzem meg, hogy ez a Bartók nevével fémjelzett tengelyrendszeren alapul.) Manapság előttem ő tűnik a legkonzekvensebb, leginkább egyedi hangvételű jazzgitárosnak. A Quiet szinte teljes egészében Scofield munkájának eredménye, a többiek „csak” megértették, és híven követték a szerző szándékait. Az egyetlen kivétel talán Wayne Shorter, akinek száraz, magányos szólóiból átsüt a mindent elsöpítő tehetség, játékában mintha a Coltrane előtti világ, mondjuk Ben Webster vagy Lester Young világa éledne újjá. Scofield a számokat és a hangszereléseket egy éven keresztül írta, majd az anyagot mindössze három nap alatt vette fel a zenekar New Yorkban, csupán Shorter fújta rá a szólamait Los Angelesben, pár nappal később. A cím találó, a zene csendes, leginkább a cool korszak darabjaira, azon belül is Gil Evans munkáira emlékeztet. A zene visszafogottsága miatt úgy tűnik, mintha John Scofield nagy utat tett volna meg a Loud Jazz-tól a Quiet-ig, de valójában a zenei eszközei nem változtak meg gyökeresen, sőt, az elmúlt tíz-tizenöt év lemezeiből egy egységes, egyedi zenei világ képe rajzolódik ki. A gitáros nem tartja magát hangszerelőnek (habár három évig tanulta a szakmát Gary Burton mellett), de ez a lemez bizony jócskán rációfal saját véleményére. Remekül kezeli a jazzben egyébként szokatlan kürtöt, angolkürtöt, tubát, fagottot, fuvalót. Olyannyira egységes a lemez, hogy az egymás után lévő darabok mintha szerves egységet alkotnának, pedig egymástól különválasztva is játszható jazz számokról van szó.

J O H N S C O F I E L D



John Scofield: Quiet
John Scofield - akusztikus gitár, Wayne Shorter - tenorszaxofon, Steve Swallow - bőgő, Bill Stewart - dob, Dudka Da Fonseca - dob, km; Randy Brecker - trombita, szárnykürt, John Clark; Fred Griffin - szárnykürt, Charles Pillow - fuvola, szárnykürt, szaxofon, Lawrence Feldman - fuvola, szaxofon, Howard Johnson - tuba, Roger Rosenberg - basszusklarinét

Meg kell említeni Steve Swallow, a basszusgitáros, barát, co-producer szerepét aki nem csak segítette a lemez létrejöttét, de két szép szóval, és egy, az utolsó, kompozícióval gazdagította is azt. Manapság (vagy lehet, hogy más korokban is), amikor szinte csak a botrány, a háromtenor, a nyilvános zenei prostitúció számíthat biztos sikerre, merész vállalkozás egy éven keresztül elmélyült munkát végezni, de talán ebben az esetben, hiszen Scofield neve már eleve jól cseng, ez a merészség nem volt alaptalan.

Juhász Gábor

Joe Zawinul: My People

• Escapade Music - MusicDome •

A hatvannégy éves amerikai szintetizátoros 1992 és 1996 között készült felvételeit egy kéz, meghozza Ivan Zawinul hangmérnöki keze fogja össze. Ő végezte el 1996 augusztusában a végleges keverést is. De mintha a „papa” a fiára bízta volna a munka érdemi részét is: csakhogy mi a „papa” munkáját ismerjük, rá volnánk kíváncsiak. Viszont már ránk a „papa” mintha nem is lenne kíváncsi. Hiába vonultat föl több mint egy tucat egzotikus országokból származó énekest és zenészt (s a világzenei együttatható felduzzasztása érdekében Bobby Malach-ot lengyelnek, magát osztráknak, Alex Acuna-t peruinak titulálja), elmarad a várt zenei élmény. Persze, értjük az üzenetet, miszerint a föld minden lakója egy családot vagy egy népet alkot, minden egy gyökérből ered, mégis sántít az egész, úgy ahogy van. A nyitó számnál, amiben Duke Ellington hangja is feltűnik, még azt hihetjük, hogy Weather Report-i mélységbe invitál minket Zawinul, de már a második számnál ki kell ábrándulnunk. Kezdetét veszi ugyanis a monoton groove-ok véget nem érő áradata, és a reklámmatricára, miszerint erre a lélekkel teli zenére még táncolni is lehet, csak a fejünket csóváljuk. Szinte nem történik semmi, nincsenek témák, nincsenek szólók, még az is közömbös, hogy most Salif Keita, vagy netán az ütős Arto Tunçboyacıyan énekel. Lényeg, hogy a nyelv érthetetlen legyen. Ha olyan kedve van a mesternek, bejátszik egy-két hangot valamelyik védjegyzett szintisoundján. Így vergődünk el a negyedik számig, ami az előbb említett ütős és Zawinul jól sikerült duója. Azután mély „Slivovitz” mámorba esünk, míg nem a dél-szibériai torokénekes hörgésére riadunk fel. Ezt a kórtelt csak erős gyomruaknak ajánljuk. Pihentető utazás következik az „Orient Express”-en. Itt legalább a hús-vér basszusgitáros és Arto mellett Trilok Gurtu ütőjátéka gondoskodik a ritmus alapról. Azután döbbenetes dolog történik. Joe Zawinul osztrák dialektusban, mesterségesen torzított hangon adja elő a „Krumpfi Blues”-t, meghozza alpesi jódlisok kíséretében. Viszont a

Trio Acoustic: All of You

• Pannon Jazz •

A Trio Acoustic második lemeze pár hete jelent meg a magyar jazzélet legaktívabb label-énél, a Pannon Jazz kiadónál. Az Oláh testvérpáros és a dobos Jellinek Emil alkotta triót itthon még kevesen ismerik, pedig az együttes tagjai mind ígéretes, fiatal tehetségek. A lemezborító - első ránézésre - talán túlzottan is szerény kivitelezésű. Az együttes tagjairól az ismertetőből nem sok derül ki, többek közt a koruk sem, pedig ez a csapat megítélésénél kulcsszerepet játszik. A lemez nem formabontó egy fiatal akusztikus trió műsorát tekintve, hiszen a jól bevált amerikai standard-ek és magyar kompozíciók mellett egy-két saját szerzemény is fellelhető rajta. Ez a programbeli változatosság eleve teret enged a különböző zenei próbálkozásoknak. Am ezekkel a zenészek takarékosabban is bánhattak volna. A stílusirányzatok nagymértvű ötvözése (például az *En babám egy fekete nő* című számnál) csupán fiatalokból álló együttes esetében engedhető meg, hiszen számukra ez a későbbi arculat kialakításában mindenképp fontos tényező lehet. A három tehetséges fiatal sok mindennel próbálkozik, a stílusirányzatok közül inkább a mainstream-et tekintik sajátjuknak, de érezhető a latinos zene (elsősorban a Michel Camilo-s hangvételt), valamint a bartóki világ iránti vonzódás is. Ez a sokaság, szerencsére, nem válik a zenélés minőségének kárára, és a muzikusok ösztönös érzéke mindig átsegíti a számokat a koncepciók keveredése okozta zavaron. Mindhárom zenész bátran, mégis a kellő tisztelettel nyúl a zenei anyagokhoz. A zongorista Oláh Zoltán kemény akkordikáját és zenei építkezését tekintve otthonosan mozog a Hancock-i világban, technikája, jó billentése még a szólók formai instabilitása ellenére is sikeres jövőt sejtet. Jellinek Emil nagyon érzékeny és jó tempójú dobolást mutat be, de néha a zene dinamikai kontrasztjainak megjelenítése még gondot okoz számára. A bőgős Oláh Péter szólói remekül egyesítik a melodikus és ritmuscentrikus zenei elemeket, így játéka igazán élvezetes. Viszont hiányolható - az első sorban az összeszokottságon alapuló - bőgő



FOUNDATION FOR JAZZ EDUCATION AND RESEARCH IN HUNGARY PRESENTS

TRIO ACOUSTIC

All of You

PRIMOR JAZZ

T R I O A C O U S T I C

Trio Acoustic: All of You
Oláh Zoltán - zongora,
Oláh Péter - bőgő,
Jellinek Emil - dob

és dob kölcsönös ritmikái, zenei inspirációs ereje, ami mindenképpen más dimenziókba helyezhet egy hagyományos standard-et. A lemez jó ízlésű ötvözet egy koncertszerű, lazább és egy stúdió jellegű, kötöttebb felvételnek, így lehetővé válnak a terjedelmesebb szólók, az improvizációk szabad kibontásai. A közép-kelet európai felfogást és a tradicionális népi zenei elemekhez való visszatérést a standard-ek közül a Nardis hangszerelése, valamint az Improvizáció c. saját kompozíció is jelzi. A sokféleségben is meglepetésként hat a lemez zárószáma: Mancini klasszikus örökzöldje, a Days of Wine and Roses, melyben Jellinek Emil technikailag korrekt, markáns hangon szólót énekel. Összességében egy sokszínű, változatos jazzmuzsikálást rögzítő CD-vel gazdagította a Pannon Jazz a hazai lemezkiadást.

Balázs Ádám

SzaMaBa: Opus Magnum

• Tandem Records •

A már több mint tíz éves múltra visszatekintő SzaMaBa három zenésze a szokott helyen, azaz a Törökszentmiklóshoz tartozó Szenttamáson készítette el legújabb albumát. Mint az előző korong, ez is 15 dalt tartalmaz, s a vendégmuzikusok egy része is ugyanaz. A stílusa alapján a kamara kategóriába „bezsuppolt” csoport ezúttal is nagyot dobott. A régebből ismert SzaMaBa-hangzás, a blöffkifejezéssel „világzene” néven illetett meditatív zene e lemezen csak nyomokban van jelen. Az átgondolt, elmélyült töprengés helyett most inkább a dallamos rögtönzés a főszerep. Szemlélődés helyett - felgyorsult világunk tükrözéseként - mozgásra, tevékeny beavatkozásra, s nem befelé-fordulásra serkent a zene. A lemez végig rögtönzéseket tartalmaz - s e jellegéből adódóan az egyébként precízen megszerkesztett borítón nem tüntették fel az egyes számok zeneszerzőinek személyét. A műfajilag leginkább műzeneként, illetve néhány darabban jazzként és fúziós zeneként értékelhető darabok között négy hangszerduó és egy gitárdarab is található. Keleti (indiai és arab) etno hatások között a gyökereket a magyar elemek, illetve egyfajta látszólagos/töredékes blues-érzés és hangzás képviseli. Az előbbi legnagyoszerűbb példája A világosság születése című, hármas tagolású, két gitárra hangszerelt, tulajdonképpen műzenei kapcsolódású ballada, amelyben a magyar(os) balladatéma egy motorikusabb közép-rész után kissé indiai, de inkább udszerű-iraki - hangzással újjáteremtve tér vissza. A két jazznek nevezhető szám (Beavatás, Bűnbeesés) tulajdonképpen nem első sorban szvingelésre, inkább sétáló-basszus-imitációja által azonosítható, - az utóbbi jellegzetes blues-érzetével. Nekem rettentően tetszik még a Hírnusz a Földhöz műzenei (sirató) fantáziája, illetve a Csábítások pengetett hegedűjátékával megtűzdelt jazzrockja. Hogy az országba beözönlő kultúrsemének lehetne megfelelő ellenpontozása, arra jó példa a Tivornya magyarosan „bokázó” zenéje, vagy a klasszikus indiai (raga) elemeket is használó Reggeli meditáció szaxofon-gitár duórögtönzése, illetve az Ébredés után szabad zenei részekkel vegyes

jazzrockja is. Tetszett még..., de ez most nem is annyira érdekes, mivel az egész albumot a termékeny pillanat olyan magától-értődő, természetesen áradó bája hatja át, hogy felesleges a zene néhány gyengébben sikerült pillanatára, vagy esetenként közhelyessé váló megoldásaira összpontosítanunk.

Libisch Károly



S z a M a B a : O p u s M a g n u m



SzaMaBa:
Opus Magnum
Szabó Sándor - 8, 12,
13 és 16 húros gitárok,
Major Balázs - dobok,
ütőhangszerek, Bagi
László - 8 húros
akusztikus basszusgitár
Közreműködtek: Grecsó
István - szaxofonok, tüllök,
Lantos Zoltán - hegedű,
tibeti éneklő edények,
Dresch Mihály -
szoprán-szaxofon,
Lajkó Félix - hegedű

Keith Jarrett:
Death and the Flower

• Impulse - BMG •

Manapság, amikor a művészeti kultusz-képződés annyi kutatót foglalkoztat, érdemes lenne azt is megírni egyszer, hogyan, miféle szuggesztív zenei formák és milyen muzsikusi kvalitások alapján vált Keith Jarrett világszerte ünnevelt zongoristává és zenekarvezetővé. Annál is inkább fontos felvetni e kérdést, mivel Jarrett semmi olyat nem tesz vagy tett lemezein, ami alapvető újításnak számítana a jazz történetében: hosszú évek óta készit szóló- és triólemezeket, valamint klasszikus szerzők - főként Bach - műveit tolmácsolja. Kiváló zongoraszólista és zongora-bőgő-dob trió rengeteg van, mégsem élvezik a Jarrett-féle népszerűséget. Hogy miért, arra táboronként más-más választ adnak a rajongók. Ami viszont tény: a Jarrett-kultust elindító lemez az 1975-ös The Köln Concert című dupla album volt, amelyen az addig főleg Miles Davis és Charles Lloyd zenekarából ismert pianista szólódarabokat játszott kiérlelt, csak rá jellemző romantikus stílusban, a darabok egyes pontjain szinte múlt századi hangulatot idézve. Mindenekelőtt tisztaság és szépség áradt játékából, a makulátlanúságot már a lemez fehér borítója is sugározta magából. A koncert felvétel azért válhatott minden idők legnépszerűbb szólózongora-lemezévé, mert a hagyományos izlésű és a modern felfogású hallgatót egyaránt lebilincselte Jarrett közért-hetően melankólikus ECM-soundja. Azóta sikert sikerre halmoz: van, aki új Lisztet lát benne, mások a Standards-trióval készített lemezeire esküsznek. S ez a mai Jarrett-image mintha egy kicsit el is homályosítaná ama másikat, a hetvenes évek elejét, amikor korai lemezeit készítette a Redman-Haden-Motian trióval. Ha ma elővesszük e korszakának egyik legsikerültebb produkcióját, a néhány hónappal a kölni szólókoncert előtt készült, három nagyívű kompozícióból álló Death and the Flower-t, minden akkordon ott érezhetjük már a későbbi „nagy” korszak jellegzetességeit, legalábbis, ami Jarrett zongorajátékát illeti. Ami viszont e soundokat kíséri, az alapvetően más, mint amihez mai tisztelői hozzászokhattak: igazi Impulse-lemez szól itt misztikus afrohangzásokkal, sok ütőeffektussal, a Dewey Redmantól megszokott energikus szaxofonjátékkal, ugyanakkor felejthetetlenül szép témákkal és témakidolgozásokkal. Még az is elcsodálkozhat az itteni improvizációk elvontságán, aki Jarrett Garbarek-Danielsson-Christensen-féle másik kvartettjén nőtt fel. Míg, mondjuk, az északiakkal készített My Song



K e i t h J a r r e t t

Keith Jarrett:
Death and the Flower
Keith Jarrett - zongora,
szoprán-szaxofon, osid-
rum, fafurulya, ütőhang-
szerek; Dewey Redman -
tenorszaxofon, ütőhang-
szerek; Charlie Haden -
bőgő; Paul Motian -
dob, ütőhangszerek;
Guillermo Franco -
ütőhangszerek

szerkezetei mindenestül két vezéregyéniség (Garbarek és Jarrett) nem mindig konvergens zenei felfogását tükrözték, s lekerekítettek, lágyak voltak, addig a szóban forgó, romantikus című album (magyarul: A halál és a virág) erős szálakkal kötődik még Jarrett korábbi világához és mestereihez: az amerikai fekete jazz-hez, talán elsősorban a Coltrane halála utáni McCoy Tyner-albumok megoldásaihoz, elég itt a hosszú ütős intrókra (itt: a címadó számban), s az azokból kifejlődő főtémára utalnunk. Az se lehet véletlen, hogy Antonio Guillermo de Sousa Franco mindkét zongorista által foglalkoztatott ütős, Charlie Haden pedig Ornette Coleman, Don Cherry és Alice Coltrane zenekaraiból érkezett Jarretthez. A Death and the Flower átmeneti kor terméke, s noha zenei világához a zongorista valószínűleg már soha nem tér vissza többé, mi nem szabad, hogy könnyelműen elfelejtsük szépségeit.

Máté J. György

Silent Way: Standby

• *Bouvard & Pécuchet* •

Volt egyszer egy ECM-hangzás... Szép, fényes akkordok, érzéki tonalitás, panaszosan lejtő dallamok, rendhagyó építkezés, szelíden lüktető ritmusszekció, artisztikus, kontrollált előadásmód, kristálytisztá, zengzetes felvételi technika. Intellektuális kamarazene. A hetvenes-nyolcvanas évek, Keith Jarrett, Jan Garbarek, Eberhard Weber, Gary Peacock, John Abercrombie és mások. Egy kor, egy életérzés, egy hangvétel. Volt, s ha el nem múlt is, a jazz irányának alakulásában betöltött szerepe lecsökkent. Utóhullámai azonban, a jelek szerint, még ma is messzire vetődnek: a magyar Silent Way együttes pár hete rögzített CD-je ebbe a hangzásvilágba illeszkedik. Erről a lemeztől sok jót el lehet mondani - lásd mint fent -, amit az ECM-hangzásról tudni illik. Farkas Mihály kiválóan képzett zeneszerző, hangszerelő és zongorista, a szárnykürtről szoprán- és tenorszaxofonra váltó Czvikovszky Gábor a nagy elődökhöz hasonlóan sejtelmesen fátyolos hangon szólaltatja meg hangszereit, a méltóságteljes lassúsággal kiteljesedő, lírai hangvételű zene akadálytalanul találja meg útját a hallójáratokhoz. A zenének mint szellemi megnyilvánulásnak az érvényességét az adja meg, ha nemcsak helyi értékkel bír, hanem egyetemes vonatkozása is van. Itt azonban megfordult a képlet: előbb vala a koncepció - a hangzásésmény megfogalmazódása -, s ehhez rendeltetett a megvalósítás. Amiből alig hallik ki az, amit a négy fiatal magyar műzikus tesz hozzá. A néhai No-Spa együttesnek a modern mainstream jazzt megújítani törekvő áttört hangszereléseikhez képest nagyot váltott Farkas Mihály az ECM-sound felvállalásával. Egykori társai közül a fiatalabbik Czvikovszky maradt vele, ami a köztük lévő lelki rokonságból eredeztethető: mindketten befelé forduló, lírai, már-már romantikus alkotók. Meglehető, az iránymódosítás zenei ízlésük alakulásából következett, hiszen egyéniségüknek ugyanazok a vonásai domborodnak ki ebben a zenei környezetben is. P.S., Standby, September, Pearls, The Last Tango - ezek a lemez számai, mind nyolc-tíz perces darabok, ami



S
i
l
e
n
t
W
a
y



Silent Way: Standby
Czvikovszky Gábor -
szoprán- és tenorszaxofon,
Farkas Mihály - zongora
és Oberheim szintetizátor,
Glaser Péter - bőgő,
Gyenge Lajos - dob

azt jelzi, hogy Farkas Mihály zenéjének központi eleme az idő. Az építkezéshez, a lélegzetvételhez, a történetek belső feldolgozásához, majd az újrainduláshoz szükséges idő. Ez a zene puritán szépségével szinte csábítja az időutazásra az embert. Igényes megmunkáltsága, érzelmi töltése, kifinomult előadásmódja okán a magyar jazztermés java között volna a helye - ha nem töltené el bennünket újra és újra a déja vu érzése. Igen valaha, valahol már hallottuk ezt, ha nem is hangról hangra ezeket a darabokat, de a Silent Way szerzeményeire megtévesztően emlékeztető dallamokat és harmóniakat. Az emlékezet ugyan véges, de nem mindenki képes arra, hogy tudatából kiiktassa a múltat. In a Silent Way, ahogy Miles Davis 1969-ben tette.

Turi Gábor

Niels-Henning Ørsted Pedersen:
Those Who Were

• *Verve - PolyGram* •

Az idén ötvenesztendősnél bőgőművész azzal a nem mindennapi képességgel rendelkezik, mint a hegedűvirtuóz Nathan Milstein: olyan tökélyvel szólaltatja meg hangszerét, hogy még a morcosabb kritikusok se szokták epés megjegyzésekkel illetni produkcióit, ha csak azzal nem, hogy minden annyira precízen kidolgozott, technikailag annyira hibátlan és gondolatilag is oly mély, hogy arról még csak egy rossz szót se lehet mondani. De nevét nemcsak a hallgatók és a lemezcenzensek említik nagy tisztelettel: abban a ritka elismerésben is sokszor részesült már három és fél évtizedes pályája során, hogy hangsúlyozottan európai kultúrája és stílusa ellenére vezető amerikai muzsikusok hívták zenekarukba játszani. Elég, ha Count Basie, Dexter Gordon, Oscar Peterson, Joe Pass és Bill Evans nevét említjük. Az eredmény: 150-200 lemez, melyek közül bizony csak kevés az általa jegyzett produkció. De furcsa névnek monogramja - NHØP - mikor „csak” kísér, is úgy hangzik egy jazz-DJ szájából, mint valami sok éve érlelt becses és ritka ital márkájának kezdőbetűi. Amiben egyszerűen nem csalódhatunk. Nem is csalódtunk a „Vikingben” mi magyarok se, amikor néhány évvel ezelőtt Budapesten lépett fel a Svájcban élő Csik Gusztáv, valamint a parádés technikájú fekete dobos, Alvin Queen társaságában. A Those Who Were című, 1996 májusában rögzített új CD a sokoldalú művész portréját mutatja meg értékes kis mozaikokban: az Our Love Is Here To Stay, Gershwin örökzöldre, itt bőgőgitar duóban hangzik fel, élményszerűen; a With Respect a swingelő Viking lemeze, míg a címadó számban NHØP álomszép futamain kívül Lisa Nilsson éneke érdemel figyelmet. (Ez a darab egyébként a lemezen két számban is vendégművészként szereplő Johnny Griffin - az elmaradhatatlan amerikai kapcsolat! - japán koncertlemezén nagyívű, majd' húsz perces változatban hallható.) A kísérezzenészek teljesítményét figyelve se marad semmi hiányérzetünk. A Those Who Were egyik titka valószínűleg a résztvevők elegáns összjátékaiiban rejlik: Ulf Wake-

nus gitáros, aki mostanában más lemezeken is bizonyította érettségét, szólístaként is jelentős „északias”, meditatív játéka épp annyira magával ragadó, mint hagyományos, mainstream előadásmódja. Victor Lewis nagyszerűen alkalmazkodik az európai hangulatú zenéhez is, mintha csak Jon Christensent hallanánk némelyik felvételen. Griffin erőteljes soundja természetes ellentétként hat e zenei világban, s bár a vele készült felvételeket is örömmel hallgatjuk, az az érzésünk, a CD nélküle is teljes volna. Ami viszont valóban sajnálatos: hogy Lisa Nilsson hangját csak a címadó szerzeményben élvezhetjük.

Máté J. György



Niels-Henning Ørsted Pedersen

Niels-Henning Ørsted Pedersen: Those Who Were
Niels-Henning Ørsted Pedersen - bőgő, Ulf Wakenius - akusztikus és elektromos gitár, Victor Lewis - dob, Alex Riel - dob, Johnny Griffin - tenorszaxofon, Lisa Nilsson - ének

This Is Jazz - Count Basie

• Columbia - Sony •

This is jazz - állítja és (véd)jegyzi exkluzív CD-sorozatát a kiadó, némi kockázattal becélolva azt a réteget, amelyik esetleg nem tudná, mi az. És valószínűleg igazuk van. A nyíltszívű, de még érintetlen érdeklődő egyszerűen megvásárolja az egész kollekción, és minden világos. A beavatottak, a mániákusok, a tollnokok pedig csak birkóznak a jazz - mint műfaj, (vagy gyűjtőfogalom?) - definiálásával...De most tekintsünk el ettől mi is! Naív, ártatlan fülek kíváncsiak a Count Basie CD-hez: fanyalgás nélkül kell túltenni magunkat a hangtechnika kezdetlegességén, a tempó tánczenés jellegén, a 60 évvel ezelőtti melódiák avíttóságán, és megszéjlesz a katarzis. Bár az effajta antológiák sohasem mentesek némi szerkesztői - és üzletstratégiai - szubjektivitástól, ez a válogatás mindenképpen az értékebbek egyike. Nem az életműről kapunk áttekintést, még csak nem is Basie pályafutásának bombasztikus pillanatait gyűjtötte egybe James Isaacs (a lemez szerkesztője), hanem a személyiség, a karakter kerül itt a középpontba - amolyan hangzó-portré formában. Basie és Zenekarának 13 produkciója, valamint négy másik formáció egy-egy darabja idézi fel a zongorista-zenekarvezető-szerző „aranykorát”. A felvételek - egy kivételével - 1936 és 1944 között készültek, vagyis attól az évtől, amikor a 32 éves Red Bankban született muzsikás és első saját együttese módszeresen elkezdte meghódítani előbb Kansas Cityt, majd New Yorkot, Chicagot és lassacskán a fél világot. Tehát, a Basie zenéjét leginkább jellemző blues és swing, eredeti - még kompromisszumoktól mentes, vitalitást sugárzó - korszakából nyerhetünk némi ízelítőt, olyan remek kompozíciók által, mint például: a „One O’Clock Jump”, a „Lester Leaps In”, a „Trickle Tee” vagy a „Jumpin’ At The Woodside”; ez utóbbi híres témának a CD-n hallható fergeteges változatát a Duke Ellington Zenekarral közösen rögzítették, 1961-ben. Ebben a zenében a „négy”, még megkérdőjelezhetetlen evidenciának, a vegytiszta tonalitás pedig valami „szentségnek” számított, ami Benny Goodman, Duke Ellington és Count



C
O
U
N
T
B
A
S
I
E

This Is Jazz - Count Basie

Count Basie and His Orchestra, Count Basie’s Kansas City Seven, Jones-Smith Incorporated, Basie’s Bad Boys, The Count Basie and Duke Ellington Orchestras

Count Basie - zenekarvezető, zongora, orgona, leggyakoribb partnerei és szólístái:
Dickie Wells, Vic Dickenson, Dan Minor - harsonák; Wilbur „Buck” Clayton, Harry „Sweets” Edison - trombiták; Jack Washington - bariton - és altzaxofon; Buddy Tate, Lester Young - tenorszaxofonok; Earle Warren - altzaxofon; Freddie Green - gitár; Walter Page - bőgő; Jo Jones - dob; Jimmy Rushing - ének

Basie tevékenységének köszönhetően emelkedett olyan felülmúlhatatlan tükélyre, mint például J.S.Bachnál a fűga. A ma már iskolának minősíthető rifkek és arrangementek nem kisebb szólístákat inspiráltak emlékezetes improvizációkra, mint amilyen: Buddy Tate, Buck Clayton, vagy - ahogy kollégái becézték: az „Elnök úr” - (Lester Young) volt, és nem feledkezhetünk meg Coleman Hawkinsról sem, aki szintén szerepel a lemezen. A Basie zenekar magvát képező Freddie Green, Walter Page és Jo Jones alkotta alapot pedig, egyszerűen csak „össz-amerikai ritmus-szekcióként” tartották számon. Ezt tudva és a CD-t hallgatva már nem is tűnik túlzásnak James Isaacs Basie-t felmagasztaló minősítése, mely szerint: a XX. század Amerikájának egyik mítikus személyisége, Louis Armstrong, Katharine Hepburn és Ernest Hemingway mellett.

Matisz László



Evita - filmzene

e
n
e
z
m
i
f
o
t
i
>
E

e vita - filmzene

• Warner •

Amióta Éva leszakította az almát a Tudás fájáról, mindig a nők hozzák a fontosabb döntéseket. Gyakran a gyengébbik nem képviselői - szürke eminenciásként - irányítják a politikát, és ahhoz is van tehetségük, hogy közben az ellenkezőjét hitessék el a „nagy” államférfiakkal. A XX. század „Madame Pompadour-ja” Evita Peron, azaz Eva Duarte volt, aki egy nincstelen földműves törvénytelen lányaként látta meg a napvilágot Argentínában. Tizenévesen egy népszerű tangóénekes oldalán jutott el Buenos Airesbe, ahol hamarosan filmszínésznőként vált ismertté. Bejáratos lett az argentin legfelsőbb körökbe, s itt ismerkedett meg az ígéretes karrier előtt álló katonatiszttal, Juan Peronnal. A politikai vezetés azonban nem nézte jó szemmel kibontakozó románcukat, és a legenda szerint ezért tartóztatták le Peront. Ez azonban elhibázott lépésnek bizonyult: a letartóztatás hírére zavargások törtek ki, és a peronisták katonai puccsal megdöntötték a fennálló rezsimet. 1945. október 17-én Juan Peron lett az argentin államfő. Evita alapítványt hozott létre a szegények megsegítésére, hangzatos beszédekben tett ígéretet a szociális különbségek megszüntetésére, miközben a háttérből irányította a katonai diktatúrát, ami semmivel sem volt emberségesebb, mint az azt megelőzőek. 1952-ben, halálos betegen még az alelnökségért is harcba szállt, de a hön áhitott cím megszerzése nem sikerült a szentként tisztelt Evitának. Nem sokkal később meghalt. Evita elmentmondásos egyénisége több művészt is megihletett: Andrew Lloyd Webber és Tim Rice például 1978-ban musicalben dolgozta fel a témát. A világhírű zeneszerző a Macskák, a Jézus Krisztus Szupersztár, az Operaház fantomja és a Sunset Boulevard mellett éppen az Evitával aratta legnagyobb sikerét: két évvel a bemutatás után Tonydíjat is kapott a darabért. Az akkor még kevésbé ismert brit rendező, Alan Parker már a bemutatás követően szerette volna megfilmesíteni a művet, de nem kapott rá lehetőséget. Parker egyébként pályafutása során többször is kapcsolatba került a zenével: az ir The Commitments együttesről készített filmet, később a Pink Floyd A Fal című lemezét vitte vászonra. Az éjfél expressz, a Madárka, az Angyalszív és a Promenád a gyönyörbe című filmek világsikere után, idén teljesülhetett nagy ál-



ma, az Evita megrendezése. A magyar származású hollywoodi producer, Andrew G. Vajna látott fantáziát elképzelésében. Amikor Madonna tudomást szerzett a film előkészületeiről, talat ragadott, és megírta a rendezőnek, hogy miért ő az egyetlen nő, aki alkalmas erre a szerepre. Valóban sok a rokon vonás a két hölgy életrajzában: az olasz származású énekesnő is szegénységbe született, de nagyratörő ambíciói nem ismertek határokat. A névtelenség időszakában, kezdeti próbálkozásai finanszírozására akfotózást is vállalt, ekkor kapta a Boy Toy (Fiúk játéka) becenevet. Alan Parker azonban más szempontok miatt döntött Madonna szerepeltetése mellett. „Madonna egy ikon, a világ legismertebb nőalakjainak egyike: öntörvényű, független és nem fél kimondani a gondolatait, akárcsak Evita Peron” - indokolta döntését a rendező. A férfi főszerepre, a történetet kommentáló Che alakítására Antonio Banderast választotta, aki Pedro Almodóvar filmjeiben szerzett nevet magának, mára pedig Hollywood legnagyobb sztárjainak sorába emelkedett. Juan Peront Jonathan Pryce játssza, akit elsősorban a legújabb 007-es ügynökként ismerhet a közönség, de Broadway-musicalok szereplőjeként is több díjat nyert. A sztárok szerződötése után megkezdődhetett a forgatás Argentínában,

Londonban és - jól emlékezhetünk rá - Budapesten. A munka során derült ki, hogy Madonna terhes (azóta a baba is megszületett), de nem ez volt a legnagyobb baj: Argentínában óriási botrányt kavart a forgatás, tüntetések zavarták az alkotók munkáját, és a szentjük megbecstelenítésén felháborodott argentinok egy „ellen”-Evita-film elkészítésébe kezdtek. A mozinak azonban jót tett a botrány: a bemutatót világszerte óriási érdeklődés előzte meg. December elején volt a film premierje az Egyesült Államokban; míg az Evita hazai bemutatását Vajna karácsonyi ajándéknak szánja, de a várható év végi dömping miatt elképzelhető, hogy a közönség csak februárban láthatja a filmet. A filmzene azonban már eljutott Magyarországra; igaz, vitatható, hogy karácsonyi ajándéknak jó lesz-e. A probléma nem az előadókval van: Madonna bebizonyította, hogy nem csak szexbotrányainak köszönhetően adott el több mint nyolcvanmillió lemezt világszerte, és a színészek énekeljesítménye is kielégítő. Kitűnően „megcsinált” muzsikát hallunk, kiváló a hangszerelés, jó arányzókra vall a nagyzenekari kísérettel megszólaló teátrális kóruszólomok, a vídám duettek és a fájdalmas vallomások váltakozása. A lemez nagy hiányossága viszont, hogy nem tartalmaz egyetlen igazi nagy slágert sem, de ijedségre azért nincs ok: az első kislemezként megjelent You Must Love Me című dalnál izgalmasabb szerzemények is szerepelnek a soundtrack-albumon. Az alapmű azonban Webber-sémákra, jól ismert dallamfordulatokra épül; s csak a néhal felbukkanó latinos és rockos témák jelentenek újdonságot.

Kovács Gergely



Marianne Faithfull:
20th Century Blues

• BMG •

Marianne Faithfull szerepe nehezen negligálható a brit pop-rockzenei életben. (Még akkor is, ha a legújabb Salamander Rock-enciklopédia mindössze négy sorra tartja érdekesnek a „futottak még” kategóriában.) Az egykori zárdanövendék idén ünnepelte ötvenedik születésnapját, s méltóbb ajándékot nem is adhatott volna neki az élet, mint ezt az új koncertalbumot. Sir Noel Coward klasszikus szonója, a 20th Century Blues után kapta a lemez a nevét, de valójában a koncertprogram címe a találékos: Egy este a Weimari Köztársaságban. Tizenöt évnyi reményt idéz, mely az első világháború tapasztalataiból született, s melynek Hitler 1933-as hatalomátvétele vetett véget. Ez a korszak egy különös és életképesnek tűnő utópia megnyilvánulása: Brecht, Eisler, Kurt Weill és Marlene Dietrich világa, a művészetek és a képzelet soha nem látott virágzása. Mire Marianne ide eljutott, már túl volt mindenen. A hatvanas évek optimizmusán, a hetvenes évek kiábrándultságán és a nyolcvanas évek nihilizmusán. Túl volt két férjen, számtalan szeretőn és Mick Jaggeren, valamint egy kábítószertüladagoláson és hat napi kómás állapotban. 1979-es Broken English című albumával illetve az azt követő másik két koronggal (Dangerous Acquaintances, A Child's Adventure) a napnál is világo-

sabban bizonyította, hogy végképp felnőtt, és kétes hírnevét tehetsége immár teljességgel háttérbe szorította. Azóta pedig a „megtört” brit énekesnő kisebb-nagyobb szünetekkel újabb és újabb albumokon önti ki nekünk divatoktól független melankóliáját. Új koncertalbumának gyökerei 1984-re nyúlnak vissza, amikor Hal Willner egy Kurt Weill művészete előtt tisztelő válogatáson rábízta A katona feleségének balladája előadását. A Lost In The Stars című munkán egyébként olyan neves művészek működtek közre, mint Sting, Lou Reed, Tom Waits és Van Dyke Parks. A lemez meglepő sikere után kezdett el Marianne komolyan gondolkodni Weill korának egyfajta szellemi megidézésén. Semmit sem kapkodott el, szép lassan merült alá. Ezt a hatást - noha egyetlen Weill-darab sincs rajta - már egyértelműen jelzi az 1987-es Strange Weather, később Pirate Jenny szerepét is eljátszotta a Koldusopera dublini bemutatóján, s többször előadta a Hét halálos bűnt. A régóta dédelgetett terv megvalósításához a zongorista Paul Trueblood bizonyult a legmegfelelőbb partnernek: hat hétig tartó intenzív próbaidőszak után 1995. április 7-én léptek először nyilvánosság elé, és a tavaly ősz óta tar-

tó turnén rögzítették a lemez anyagát. Tizenöt darab ötvennégy percben. Weill klasszikusait - Alabama Song, Pirate Jenny, Salomon Song, Mack The Knife - olyan dalok egészítik ki, melyek rezonanciája alkalmas arra, hogy felidézzék Weimar korát és hangulatát. Művészek és koldusok, ripacsok és utcalányok, az élet sűrűjében turkálók és az örök vesztesek - róluk szólnak a dalok, melyek zeneileg a klasszikus operett, a korabeli jazz és a népzene elemeiből építkeznek, könnyed hangvételűek, mégis csontig hatolnak. Marianne viszont nem csak előadta, de meg is éli őket, s rekedtes, mély hangján a jól ismert melódiák további színekkel gazdagodnak. Ez az album a különlegességet kedvelők számára egyszerűen kikerülhetetlen.

Jávorszky Béla Szilárd

Marianne Faithfull:
20th Century Blues

M
a
r
i
a
n
n
e
F
a
i
t
h
u
l
l

**Pavarotti And Friends
For War Child**

• Decca - PolyGram •



Pavarotti And Friends

Pavarotti And Friends
For War Child

Luciano Pavarotti tudja, hogy milyen a háború: 1935-ben született, tehát ő is „háborús gyerek” volt. Ezért is szervezett idén nyáron a popműfaj világsztárjainak részvételével jótékonyági koncertet szülővárosába, Modenába; a sokat szenvedett boszniai nemzetiségek megsegítésére. Az est bevételéből élelmiszereket, gyógyszereket és orvosi műszereket küldtek Boszniába, továbbá létrehozták a mostari Pavarotti Music Centre elnevezésű zeneiskolát. A műsor azonban több volt egy nemes gesztusnál: a világhírű tenorista és a neves popzenészek a béke tiszteletére igazi zeneünnepet varázsoltak a modenai Novi Sad Park színpadára. Az operaénekes már korábban is többször szerepelt együtt az igényes popzene képviselőivel, kimondatlanul is az a céllal, hogy közelebb hozza egymáshoz a két műfaj rajongóit, és ezzel is hangsúlyozza a zene szabadságát: azt, hogy a muzsika nem tűri el a „komoly” és „könnyű” jelző alapján történő megkülönböztetést. A modenai koncert szimbolikus összefogás volt az előítéletek ellen. A karizmatikus művészek névsora már sejteti, hogy műfaji kavalkád jellemzi az albumot. Eric Clapton szereplésének és Elton John I Guess That's Why They Call It The Blues című szerzeményének köszönhetően jelen van a blues; a Paco De Lucia, Al Di Meola és John McLaughlin alkotta trió révén a mediterrán gitárzene; a Pavarotti-Liza Minnelli kettős által előadott New York, New York című dallal a musical is képviselteti magát, és természetesen számos fellépő tolmácsolásában hallható rock. A tenorista szokásos repertóriumából mindössze Bach Ave Mariáját adta elő a Kelly Familyvel, és Sheryl Crow-val egy duettet a Don Giovanniból. Pavarotti a könnyedebb hangvételű darabokban is hagyta érvényesülni partnereit, pedig hangja és énekudása messze műfajok felett áll, s így a popzenébe is zavartalanul beleilleszkedett. A kevésbé ismert olasz előadók (Ligabue, Edoardo Bennato és a Liftiba együttes) is megállták a helyüket a könnyűzene elitjéhez tartozó sztárok között; Zucchero My Love című dala pedig az album legkiemelkedőbb

teljesítményei közé tartozik. Az est talán legnagyobb felfedezettje mégis a rekedtes hangú Joan Osborne volt, aki Saint Teresa című szerzeményével és Pavarotti oldalán igazolta kivételes tehetségét. A gitárok és a dob, a Torinói Fiharmonikusok, valamint a - néhány műben szereplő - Kelet - Londoni Gospel Kórus harmonikus összhangja valóban áthidalta a komoly- és könnyűzene közti látszólagos szakadékot. A színpadon megfért egymással az orrbavaló és a szmoking, Bach és a lendületes rockzene.

Kovács Gergely

Bikini: Aranyalbum

• Hungaroton Gong •

A Bikini azon együttesek közé tartozik, amelyeket megszeretni - vagy megutálni - egy pillanat műve. Az énekes - zeneszerző, D.Nagy Lajos személyisége és hanghordozása ugyanis - stílustól és izléstől függően - mindkettőt könnyen kiválthatja a nagydíjéből. Egy valami azonban elvitathatatlan ettől a csapattól: értnek a slágergyártáshoz, és ezt immár hosszú távon is bizonyították. Az elmúlt tizenegy év termésének legjavát tartalmazó, most megjelent Aranyalbumukon a tizenkilencből legalább egy tucat kompozíció tekinthető igazi telitalálatnak, elsőosztályúan megkomponált, maradandó slágernek; általában szellemes - néhol gondolatébresztően tenyérbemáshozó - szövegekkel, amiket a komputerek adott ságit intelligensen kihasználó szintetizátor-szólam és a heavy metal hangzáshoz közelítő gitár-sound kísér, korrekt basszusszólammal és ötletes ritmusmegoldásokkal kiegészítve. Igaz, ha alaposabban meghallgatjuk ezt a tucatnyi sláger, hamar világossá válik, hogy itt valójában két vagy három jól eltalált alaptémáról van szó, amelyekre a zenészek az évek során invenciózus variációkat készítettek. Másképp fogalmazva viszont ez csupán annyit jelent, hogy a Bikini az elmúlt évtizedben megőrizte egységes zenei arculatát és dalainak hangulatát. Talán ez az oka annak, hogy bár D.Nagy csapata soha nem volt a legjobb Magyarországon, de szinte mindenkinél hosszabb ideje a csúcson vannak. A Bikini zenéjét egyébként szinte lehetetlen műfajilag meghatározni, hiszen a legjellemzőbb rá éppen a sokféleség, és az, hogy sikeresen találtak meg a különböző stílusok összeilleszthető elemeit. Náluk a technós szintetizátor-effektek kiválóan megférnek a kemény gitárszólammal és a néhol jazzes szaxofon- és dobjátékkal. Szintén a csapat erényeként említhető, hogy senki, így az énekes-frontember, D.Nagy sem kísérletezik képességeit meghaladó bravúrokkal: ez esetében annyit jelent, hogy nyilván tisztában van - egyébként nem rossz - énekhangjának korlátaival, és teljesíthető célokat tűz maga elé. Virtuozitását inkább a dalszövegek stílári megformálásá-

ban éli ki, a közönség erre nyitott részének nagy öröme. „Nyalni csak úgy lehet, ha élvezük az ízelet” - filozofál a fagyiról 1987-ben, majd néhány évvel később így vall az életről: „porból lettem s porrá leszek, félek, hogy a ködbe veszek.” Mindkét gondolat megszívlelendő.

Bóday Pál Péter



B i k i n i : A r a n y a l b u m



Bikini: Aranyalbum

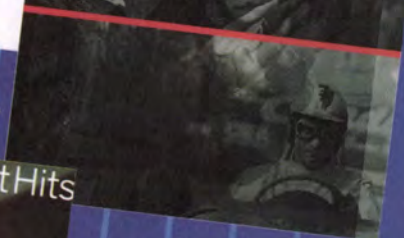
A LEGSZEBB KARÁCSONYI AJÁNDÉK: ZENE CD-N ÉS KAZETTÁN



VANGELIS: Oceanic



CHRIS REA: La Passione



Simply Red Greatest Hits

SIMPLY RED: Greatest Hits



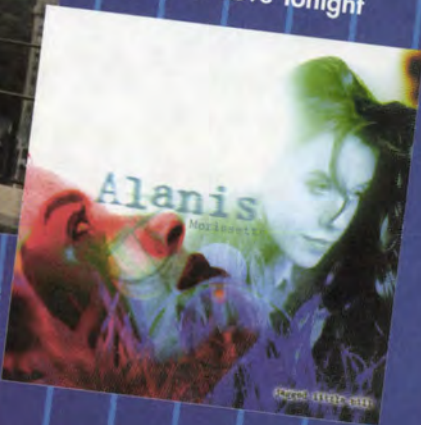
R.E.M.: New Adventures In Hi-Fi



ROD STEWART:
If We Fall In Love Tonight



ALANIS MORISSETTE:
Jagged Little Pill



WARNER MUSIC
HUNGARY



The Chieftains

Az ír zene utazó nagykövetei ezúttal az észak-spanyol Galicia kelta zenei gyökereit ássák ki.



Michelle Shocked

Megrázó erejű és szépségű folkzene a Texasban született és New Orleans-ban élő énekesnőtől.



The Heads

A Talking Heads David Byrne nélkül, ám olyan énekesekkel, mint Michael Hutchence, Gavin Friday, Johnette Napolitano, Debbie Harry, Shaun Ryder.

Tarantino Connection

A Tarantino Filmek (Ponyvaregény, Kutyaszorítóban, Született gyilkosok, Tiszta román) zenei világát remekül illusztráló válogatás.



Donovan

A hatvanas és hetvenes évek egyik nagy folk-rock sztárjának vadonatúj lemeze.



Marianne Faithfull

Egy este a Weimari köztársaságban: legendás dalok Kurt Weiltől és kortársaitól egy legendás előadó tolmácsolásában.



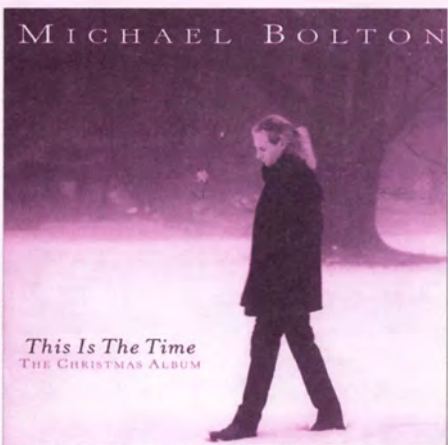
Michael Bolton: This Is The Time - The Christmas Album

• Sony •

Az idén negyvenhárom esztendő, Connecticut államból származó énekes, Michael Bolton pályafutása több szempontból is tipikus amerikai karriertörténet; annak ellenére, hogy teljesen hiányoznak belőle azok a botrányok, szégyellni- és titkolnivaló múltbeli epizódok, amelyek jó néhány sztár életrajzában megtalálhatóak. Bolton gondos férj és jó apa; 1993-ban a nehéz szociális helyzetben lévő illetve kiszolgáltatott nők és gyerekek védelmében alapítványt hozott létre (The Michael Bolton Foundation), s emellett egy rákkutató alapítvány nemzeti elnöke is. Az említett, tipikus karrier tehát nem az énekes személyiségére vagy magánéletére vonatkozik, hanem kifejezetten zenéjére, az általa írt és megszólaltatott dalokra. Michael Bolton ugyan fehér családban és környezetben nőtt fel, de már gyermekkorától érdeklődött a fekete zenék, a soul és a rhythm and blues iránt. Otis Redding és Ray Charles volt a példaképe akkor, amikor első dalait írta, s akkor is, amikor előadóként bemutatkozott. A sikert nem adták olcsón számára: hosszú évekig küzdött és rengeteg csalódás érte, míg végül a Sittin' On The Dock Of The Bay című Otis Redding-feldolgozással feljutott az amerikai slágerlistákra. Ettől kezdve a tengerentúlon már népszerű volt, de Európa csak nagyon nehezen fogadta el ezt a sajtós, tipikusan fehér, de mégis gospales-soulos gyökerű muzsikát. Az igazi áttörést a kilencvenes évek eleje hozta meg Bolton számára, amikor feldolgozások (például a When A Man Loves A Woman című Percy Sledge-klasszikus) mellett végre saját - a korábbiaknál lényegesen kommerszebb - szerzeményekkel (How Am I Supposed To Live Without You, Love Is A Wonderful Thing, Time Love And Tenderness) is hódított. Az Egyesült Államok lemezkiadói gyakorlata szerint nem is számít igazi sztárnak az, aki még nem jelentetett meg legalább egy karácsonyi albumot. Michael Bolton most látta elérkezettnek az időt, és piacra dobta a This Is The Time című albumot, amelyen tradicionális dalok (Silent Night, Joy To The World, O Holy Night), több évtizedes örökzöldek (Santa

Claus Is Coming To Town, White Christmas stb.) és két vadonatúj szerzemény - a Wynonnával közösen énekelt címadó dal és az elsőként kislemezre másolt Love is The Power - is megtalálható. Schubert Ave Maria-jában pedig Bolton partnere a Sony opera-ásza, Placido Domingo. Szinte valamennyi dalt nagy létszámú kórus és gazdag, változatos hangszerelési megoldásokat realizáló szimfonikus zenekar kíséri. Szigorúan szakmai, zenei szempontból ugyan a válogatás nem forradalmian új vagy átütő erejű, mégis ideális karácsonyi ajándék, mely stílusosan, visszafogottan, őszintén idézi fel az ünnep hangulatát.

Retkes Attila



M i c h a e l B o l t o n

★★★★

Michael Bolton;
This is The Time -
The Christmas Album

Vaya Con Dios: The Best Of

• B M G •

Kilenc évi kemény munkával, négy albummal, ötmillió eladott példánnyal és megszámlálhatatlanul sok turnéval a háta mögött a belga Vaya Con Dios együttes tagjai is úgy érezték: itt az ideje megállni, egy kicsit megpihenni, és átnézni, mi mindent is hoztak össze ezen a néven az elmúlt időszakban. Az ilyen jellegű áttekintés talán legegyszerűbb módját választották: csokorba gyűjtötték az általuk leg-sikeresebbnek vélt műveket (szám szerint tizenhatot), bizonyos elvek szerint összerendezték őket, és az eredményt - The Best Of Vaya Con Dios címmel - a rajongók számára is hozzáférhetővé tették. Az efféle összegzések persze magukban rejtik a summázás, a leegyszerűsítés veszélyét. A dalok nagyobb részét óhatatlanul is az eladási mutatók alapján válogatják ki, az életmű kísérletezőbb illetve artisztikusabb szelete pedig maradjon meg azok privilégiuma, akik az illető előadók iránt esetleg mélyebben is érdeklődnek. Ezt a csapdát a Vaya Con Dios sem tudta igazán elkerülni: mostani válogatásalbumuk szinte kizárólag slágerlistás szerzemények gyűjteménye, az egyetlen mentség, hogy különleges hangvételű, és az átlagnál magasabban szárnyaló. A zenekar az elmúlt szűk egy évtized során folyamatosan átalakult, és az utóbbi években már teljesen egyértelműen Dani Klein énekesnő egyszemélyes vállalkozása. Az egykori trióból a gitáros Willy Willy közvetlenül az 1988-as debütáló album megjelenése után távozott, két évvel később pedig a bőgős jóbarát, Dirk Schoufs ment el, előbb a zenekarból, később a földi árnyékvilágból. Dani azóta minden szálát a saját kezében tart, teljesen kisajátította még a lemezbörítéket is, munkamódszere pedig változatlan: melodikus ötleteit megosztja az éppen aktuális billentyűssel, gitárossal vagy dobossal, s velük közösen rajzolja meg az azokhoz szükséges zenei háttérrel. Dani különleges helyet foglal el a ma egyre inkább előtérbe kerülő énekesnők között. Határozott vonalú állá, karakteres orra és kissé hideg szemei egészséges (női) öntudatra vallanak; hangja füstös lokálokban, izzadságszagú bárókban és



★★★★

Vaya Con Dios:
The Best Of

V a y a C o n D i o s

teátrális musicalekben edződött, így kellőképpen életteli és sokszínű. Egyszerre idézi Aretha Franklin, Otis Redding és Edith Piaf világát: kompozícióiban a soul amolyan bűvópatakok, és sajátosan ötvöződik a különböző latin-amerikai stílusok, a rhythm and blues és a jazz elemeivel. Az album legfőbb szerkesztési elve a kronológia: nyitányunk egy kedvescsináló (Don't Cry For Louie) és az első, igazán nagyot „durranó” sláger (Just A Friend Of Mine), zárásnak pedig a közelmúlt keresett dalmái, a Lonely Feeling és az Evening Of Love. Egyetlen órába sűrített pályakép, amelynek különösen a közepe - a Time Flies és a Farewell Song időszaka - érett és erős. E tizenhat dal alkotta attraktív mozaik mutatja meg igazán, hogy az elmúlt kilenc év folyamán a Vaya Con Dios mennyire sokszínűen és sokféleképpen közelítette meg mindazt, amit kellemes, de igényes popzenének hívunk.

Jávorszky Béla Szilárd

Rod Stewart:
If We Fall In Love Tonight

• Warner •

Rod Stewart, a nyughatatlan skót, a brit pletykálapok kedvence nem hazudtolta meg önmagát. Legújabb albumát hallgatva ugyanis nem csak arról értesülhetünk, hogy hangja - minden híresztelés ellenére - a mai napig olyan, mint a smirgli; hanem azt is megmutatja, sőt el is játssza nekünk, hogy miként kell szívünk hölgységét levenni a lábáról. Mint a gyengébbik nem gyakorlott hódolója és hódítója, összevágott tizenhat klasszikus szerelmes popdalt, (főként a saját korábbi lemezeiről), kicsit kicsinosította és áthangszerelte azokat, majd egy önálló album formájában meg is jelentette. Rod és a romantika illetve Rod és a szentimentalizmus az utóbbi években, évtizedekben tulajdonképpen elválaszthatatlan fogalmak. Amióta a Faces frontembereként tinédzseres ezreinek bálványja lett, kicsit el is felejtette, honnan indult, és igazából már csak azzal törődött, hogy hová tart. Talán kevesen tudják, hogy az egykori kerítés-építő, sírásó és labdarúgó énekesi pályája kezdetén a rhythm and blues-zal jegyezte el magát: először a Good Morning Little Schoolgirlt énekelte korongra, majd a Brian Auger vezette Steampacketben és a Peter Green vezette Shotgun Expressben folytatta, közvetlenül a Faces előtt pedig a korszak egyik meghatározó blues-rock gitárosa, Jeff Beck két korai albumán énekelt sokak szerint maradandót. A balladák azonban lényegesen kifizetődőbbnek tűntek, a hölgyek is jobban buktak rá, így Stewart a hetvenes évek elején lovat váltott, s ettől kedve nagyon vigyázott, hogy még véletlenül se ülje meg fordítva. Az If We Fall In Love Tonight című kollekció az elmúlt húsz év emocionális divatjából válogat. A legkorábbi darab (I Don't Want To Talk About It) 1975-ből való, a legújabb mű - A három muskétás betétdala, a Bryan Adams-szel és Stinggel közösen előadott All For Love - alig két éves. Köztük pedig olyan, néha kicsit ömlengős, örökzöld balladák sorjázna, mint a You're In My Heart, a My Heart Can't Tell You No, a Broken Arrow, a Tonight's The Night vagy a Forever Young, mely utóbbinak az 1991-es, jól ismert változatától már-már



Rod Stewart:
If We Fall In Love
Tonight

R
o
d
S
t
e
w
a
r
t

dramaián eltérő vadonatúj verziója szerepel a lemezen. Rod sohasem volt intellektuális alak, dalainak előadása ennek megfelelően meglehetősen sematikus és könnyen kiszámítható. Jól ismert zenei és szöveg-panelekre épülő szentimentális négypercesek, egy ügyes mesterember tolmácsolásában. Az album címe pontosan fedi a lényegét: If We Fall In Love Tonight, azaz: ha szerelembe esünk ma éjszaka, mindent megbocsátunk. Még ezt a hetvennégy perces átlaggyorsulást egy vonalon mozgó, színhiányos, helyenként pedig kifejezetten álmosító albumot is.

Jávorszky Béla Szilárd

Julio Iglesias: Tango

• Sony •

Az 1900-as évek elején, Buenos Aires elővárosaiból világhódító útjára indult „igazi” argentin tangó az elmúlt évtizedekben kissé háttérbe szorult, s helyére lényegesen kommerszebb, populárisabb, más műfajokkal - jazzel, poppal, afro-latin tánczenével - érintkező tangó-változatok léptek. Az utóbbi időben azonban váratlan fordulat történt, s úgy tűnik, a XX. század egyik legeredetibb és leghatásosabb zenei műfaja és táncstípusa, a tangó a kilencvenes években reneszánszát éli. Ez a fordulat különös módon elsősorban „komolyzenészeknek” illetve filmrendezőknél köszönhető, hiszen egyrészt több világhírű klasszikus muzsikusként (köztük Daniel Barenboim) tért vissza egy-egy lemez idejére argentin gyökereihez; másrészt reflektorfénybe került néhány, művészi minőségű, értékes tangókat komponáló zeneszerző (így Astor Piazzola) életműve; harmadrészt a dél-amerikai filmgyártás érezhetően megerősödött, s az ottani rendezők háború előtt játszódnak filmjeinek visszatérő motívuma, elengedhetetlen kísérője a tangó. A magyar mozilátogatók talán két éve, a Szerelemház című argentin film kapcsán érezhették meg leginkább azt a „feelinget”, ami a tangóhoz kapcsolódik. A tangónak ugyanis önálló történelme, esztétikája, filozófiája van. Julio Iglesias eddigi pályafutását ismerve számomra komoly meglepetés, hogy új albumán autentikus argentin tangók - jórészt a harmincas-negyvenes évekből származó darabok - előadására vállalkozott. Iglesias ugyanis olyan muzsikusként, akinek tehetsége vitathatatlan, de karrierjét mégis a giccses, szirupos neoromantika határozta meg. Táncdalfesztiválon tűnt fel, dalaival bevallottan a középkorú nőket célozza meg, és playboy-életmódja is nehezen egyeztethető össze az igazi tangóval (vagy bármilyen más, értékes zene) mélységeivel. Ráadásul egy spanyol muzsikusként mára gyökeresen mást jelent a tangó, mint egy Európa más országában élő vagy éppen argentin zenésznek; hiszen ez a tánc Ibériában is szinte szimbolikus jelentőséget nyert, miközben fokozatosan eltávolodott a dél-amerikai ősfarmaktól. A Tango címet viselő

**Ferenczi György és a Herfli Davidson:
Yoó a film?**

• EMI - Quint •



Ferenczi György és a Herfli Davidson

★★★★
Ferenczi György és a
Herfli Davidson:
Yoó a film?

Logikus, de méltánytalan lenne Ferenczi György és a Herfli Davidson új albumát összehasonlítani a rhythm and blues őshazájának számító Egyesült Államok hasonló stílusú játszó bandáinak dalaival. Mert bár a zenei minőség minden kontinensen egyformán fontos követelmény, a szituáció mégiscsak egészen más az Újvilágban, mint nálunk. Az elcsépelte közhellyel élve: Amerikában valóban minden sarkon találunk Ferenczi Györgyhez hasonló tudású szájharmonikást, gitárost, énekest vagy Vincze Tamáshoz hasonló dobost; és ez természetesen elmondható a basszusgitáros Müller Ádámról és a szaxofonos Csejte Ákosról is. Magyarországon viszont - ahol e műfajban őket még csak megközelítő kaliberű csapat sincs a láthatáron - ez nem csökkenti, sőt kimondottan emeli az értéküket. Mindenekelőtt: tiszteletre méltó zenei teljesítmény amerikai mintára létrehozni egy hamisítatlanul magyar rhythm and blues csapatot; ráadásul olyat, amelyik nyugodtan összehasonlítható az etalonnak számító amerikai középszerrel. (Nem nagyon tudnék megnevezni olyan magyar heavy metal vagy rockbandát, amelyről saját műfajában ugyanez elmondható lenne.) Márpedig Ferenczi György és a Herfli Davidson zenészeinek képzettségét nem érheti kifogás: Ferenczi - Magyarországon szinte egzotikusnak számító - szájharmonika-alapú kompozíciói közismertek, de Wittmayer István gitárjátéka is a legjobb hagyományokat idézi; Csejte Ákosnak pedig nem kiemelkedő virtuozitása, hanem egyszerű, szép dallamai jelentenek nagy élvezetet a műfaj - és a szaxofon - szerelmeseinek. A zenei összehatás általában annyira jó, hogy nem is sikerült minden esetben ugyanolyan minőségű szöveggel párosítani. Igaz, van két dal az új albumon, ahol tényleg minden összejött: a Randevű Kingstonban magyar nyelvű, és mégis igazi Jamaica-hangulatot árasztó sláger, amelyben Müller Ádám basszusgitáros - kiszabadulva a ritmusszekció kötelmeiből - megmutatja, hogyan kell igazán szép duót játszani egy fűvossal. A másik gyöngyszeme a lemeznek a

megelevenítő című Nem túl jó, amely közismert rhythm and blues panelekből építkezik ugyan, de összehatása mégis nagyon eredeti. E két esetben a szövegeknek is sikerült átugraniuk az igencsak magasra tett zenei léceket. Szólni kell még a lemezborítón bonusként feltüntetett, Mercedes Benz című dalról, amely egy közismert sláger adaptációja akar lenni. Nos, a „bonus” ez esetben sajnos inkább malusra sikeredett: egyszerűen azért, mert se ötlet, se fantázia nincs a feldolgozásban, amelyet ráadásul egy igen kiváló blues-gitáros, Tóth János Rudolf énekel - meglehetősen közepesen.

Bóday Pál Péter

Journey: Trial By Fire

• Sony •

Tíz év óta az első, új szerzeményeket tartalmazó Journey-album. Rockrajongók, főleg az amerikai rockzene szerelmesei számára meghallgatása szinte kötelező. Csalódás kizárva: az első perctől kezdve remek dallamok, biztos hangszertudású muzsikusok, kemény gitárjáték, kristálytisztá énekhang, ragyogó vokálok. Vagy ha éppen balladáról van szó, jöhet az ismerős lüktetés - természetesen vonósokkal és a gyönyörű, jól bevált akkordokkal a zongorán... Így aztán akár Jon Bon Jovi csapata is lehetne az előadója a lemez beharangozójának szánt When You Love A Woman illetve Message Of Love című felvételeknek. Minden hang a helyén van tehát, de sajnos a lemez első hét dalát meghallgatva a legkifejezőbbnek talán a „szokványos” jelző tűnik: semmi újdonság, semmi feszültség. Ám a türelem e lemez esetében is, ha nem is rózsát, de meglepetést terem: az album nyolcadik dala, a Still She Cries című szerzemény elején felcsendülő akusztikus gitár hangjával nem csupán az album második fele, hanem izgalmas hangzású, különös ritmusú felvételek sora kezdődik, amelyek legfőbb közös jellemzője, hogy bennük végre Steve Perry karakteres, kifejező hangja is méltó szerephez jut. Talán ezért támadhat az az érzésünk, hogy az album második felében az ő szólóprodukciójának lehetünk részesei (kivételet jelent az album tizenkettedik dala, a Can't Tame The Lion, amelyet hallgatva ismét a „gitárpokol” tüzén perzselődhetünk, és amelynek - éppen ezért - talán inkább a lemez első hét dala között lenne a helye), és ez az „európai füllel” rendelkező hallgatóság számára is kellemes, élvezetes. A Journey - minden bizonnyal Magyarországon is igen népes - rajongótábora azonban valószínűleg elsősorban a tengerentúlról érkező muzsikára érzékeny, hiszen a csapat fénykorában, a nyolcvanas években is csak az Egyesült Államokban volt igazán sikeres -; és ők a Trial By Fire meghallgatása után sem fognak kiábrándulni kedvencükből. De nem csak nekik, hanem mindenkinek, aki a rockzenét egy kicsit is szereti, szívből

ajánljuk a lemezt záró, címadó felvételt. És a túrelmeseknek, akik - rutinosan - nem hisznek a lemezborítónak, nos, nekik a látszólag utolsó dal után jut még egy igazi ajándék: három perc, amelyből kiderül, hogy Steve Perry hangja igazából reggae-dalok éneklésére termett...

Pataki Andrea



Journey: Trial By Fire

Journey: Trial By Fire

Best Of Synthesizer

• BMG •

Mindenekelőtt le kell szögezni: a Best Of Synthesizer különleges válogatás; azonban nem az album színvonala, hanem a kiadó bátorsága miatt, hogy spontán egyszerűséggel összeállít egy Best Of lemezt, minden különösebb koncepció nélkül. A szintetizátor ugyanis nem műfaj, hanem egy mesterséges hangszer, amelynek története a negyvenes évekig nyúlik vissza. Meghatározó szerepet ugyan csak az elmúlt huszonöt év pop- és rockzenéjében töltött be, de ettől függetlenül még szükségeltetne néhány válogatási szempont, ezek hiányában ugyanis a próbálkozás nem kevésbé kétes eredménnyel zárul, mintha a zenetörténet legjobb zongoradarabjait vagy a „Legkiválóbb kompozíciók, amelyekben szerepel gitár” című albumot jelentetnék meg. A lemez a szintetizátorzenék kronologikus fejlődését sem vázolja fel, és ez nem is meglepő, hiszen az anyag a filmzenétől kezdve a hetvenes évek végi progresszív irányzatokon át az elmúlt évek techno-slágereig a legkülönbözőbb stílusok közül válogat. Ettől még véletlenül - jól is sikerülhetett volna az összeállítás, de nem így történt. Az albumra felkerült néhány, ma már nehezen élvezhető szerzemény a szintetizátor őskorából. Mike Oldfield például pályafutása során a legkülönbözőbb műfajokban próbálta ki magát, legutóbbi albumán még igényes technót is játszott; 1973-as Tubular Bells című számának hangzásvilága viszont mára már túlhaladottá vált, akár csak a Peter Gunn című örökzöld feldolgozása, a korszakos jelentőségű Art Of Noise-tól. A Hott Butter Popcorn című dala is a szintetizátornyomogató szépségeire rácsodálkozó gyermek örömét idézi. Tomita a Csillagok háborúja főcímenéjét dolgozta fel; erről a verzióról azonban még a legnagyobb jóindulattal sem lehet azt mondani, hogy legalább a maga korában megállta a helyét: avitt effektek kíséretében füttyül a népszerű dallamot, majd a mű váratlanul a lakodalmos rock mezejére merészkedik, végül a Für Elise-be torkollik. Az idei nyár nagy slágere, Robert Miles Children-je sem az eredeti verzióban szerepel az albumon: ez a remix kifejezetten



Best Of Synthesizer

Best Of Synthesizer

jellegetlen. A legzavaróbb talán mégis a válogatás elviselhetetlen eklektikája. A Tangerine Dream Logos Part Two című száma, majd Angelo Badalamenti és David Lynch közös szerzeménye, a Twin Peaks sorozat főcímenéje megnyugtat, elandalít, hogy aztán a U96 kellően sokkolhassa a hallgatót: a Das Boot című szám kétségtelenül színvonalas, de agresszív techno-zene. Hiába szólal meg Vangelis gyönyörű alkotása, a Conquest Of Paradise, és a - magyar közönség által elsősorban A hét című tévéműsor korábbi szignáljaként ismert - zseniális Pulstar, hiába szerepelnek Jan Hammer kiváló filmzenéi a lemezen (Miami Vice, Crockett's); ezek sem tudják megmenteni a produkciót, csak átmenetileg hoznak felüdülést.

Kovács Gergely



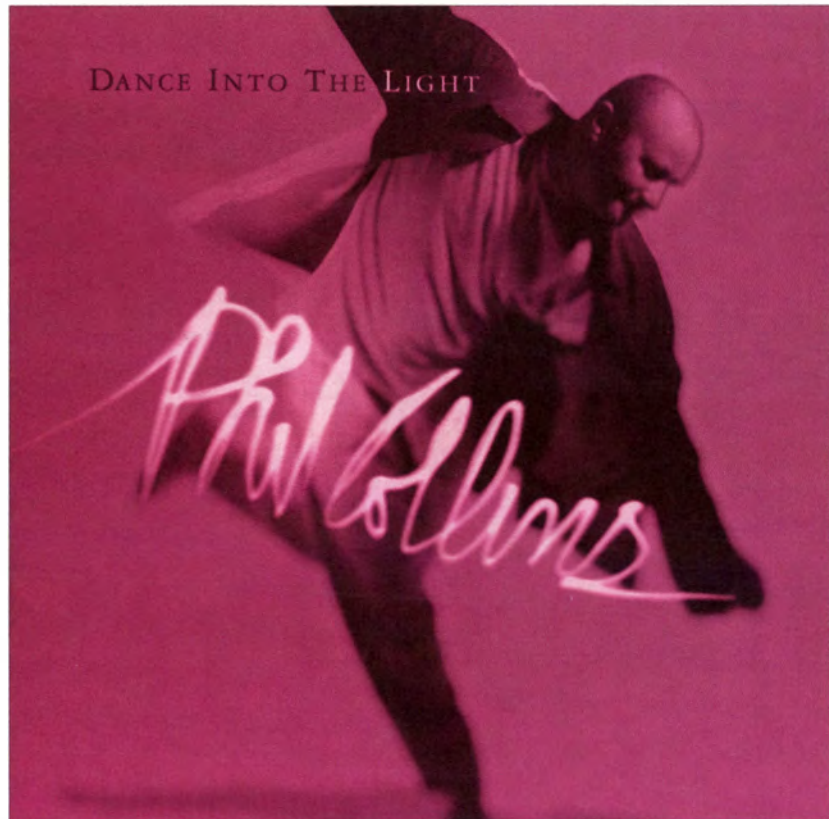
Phil Collins:
Dance Into The Light

Phil Collins:
Dance Into The Light

• Warner •

Nem mintha a külső bármit is számítana a zenei és előadói képességek szempontjából, de tény, hogy Phil Collinst nem ajándékozta meg a sors valami szívödöglesztő fizimiskával. Ennek a cáfolhatatlan ténynek nála csupán azért van külön jelentősége, mert hátrányos „esztétikai” helyzete ellenére nem csak kiváló énekes, dobos, billentyűs és zeneszerző vált belőle, hanem a szó legjobb értelmében vett világsztár is. Kezdetben gyerekszínész volt, majd az átlag angolt megtestesítő garbómodell egy pulóverkatalógusban. Később könnyűzenei bálvány, akinek posztjei ugyanúgy megtalálhatók a világ legkülönbözőbb tájain álmódzó tinik szobájának falán, mint az ügyeletes szépfüüké és dúskeblű énekesnőké. Collins ráadásul a rockszakma egyik legjószerűbb, legszorgalmasabb és legmegbízhatóbb személyisége: a nyolcvanas évek jótékonyági akcióinak egyik spiritus rectora, aktív szerzője és résztvevője, aki ugyanazon a napon fellépett Londonban és Philadelphiában. Ha mást nem is tett volna, csak ezt hozza tető alá, már akkor is megőrzi nevét a rocktörténet, hiszen a Live Aid koncertek a szolidaritás szimbólumává váltak. A nyolcvanas évek zenéje - kis túlzással - róla szól, hiszen folyamatos jelenléte soha nem korlátozódott csupán egyetlen produkcióra: jó érzékkel kereste a hozzá hasonló, minőségi világsztárok társaságát. A takaréklángon működő, de azért világhírű Genesis mellett dolgozott Eric Claptonnal, akinek egy időben

Phil Collins: Dance Into The Light



szinte állandó dobosa lett, de említhető a Jethro Tull frontembere, Ian Anderson vagy Philip Bailey, az Earth Wind And Fire énekese, akivel az Easy Lover című slágert „elkövette”. Collinst igazi médiasztárrá persze nem elsősorban az általa képviselt zenei minőség tette - ettől önmagában még szimpatikus, de marginális figura maradhatott volna. Sokkal nagyobb hatása volt a jótékonyági akciók körüli tévés felhajtásának: rövid idő alatt ő lett a hosszan tartó sztárságot nehezen, de méltósággal viselő kedvenc, aki nem jó alakú, nem jóképű, kopaszodik - vagyis hasonlít ránk, közemberekre -, és mégis egy világ isteníti. Bármely formációban, akármelyik hangszernél is találjuk, zenéjére a tolerancia és a nyitottság jellemző. Ráadásul ehhez a nyitottsághoz megvan a szakmai háttere is, hiszen hangszeres és zeneszerzői képzettsége saját generációjában is szinte egyedülálló. Ezért aztán a legmegbízhatóbb zenészek egyike is, akinek új albumába nem kell vásárlás előtt belehallgatni, hogy megbizonyosodjunk róla: valóban valami újat és mégis a régigt kapjuk-e kedvencünktől. Így van ez legújabb, Dance Into The

Light című lemezén is, amelynek tizenhárom nótája a zenei ötletek kimeríthetetlen tárháza; az életmű újabb, immár sokadik meghatározó állomása. Az a tény, hogy ismét hozza a megszokott arányt, a lemezenkénti négy-öt világszlágert (Dance Into The Light, That's What You Said, Oughta Know By Now stb.) szinte fel sem tűnik. Az album kvintesszenciájának tekinthető Just Another Story viszont komolyan elgondolkodtathatja a figyelmes hallgatót. A szám második részének instrumentális - elsősorban zongora és fűvös - megoldásait hallgatva ugyanis komolyan felvetődhet a kérdés: valójában a mai könnyűzene vagy inkább a kortárs komolyzene egyik markáns személyiségével állunk-e szemben. Nem tudom, létezik-e olyan, a mai zeneművészetre alkalmazható definíció, amely pontos határt képes húzni a „könnyű”- és „komolyzene” között. Mindenesetre Phil Collins megoldásai e nótában néhol inkább a két műfaj határmezsgyéjén mozognak. A jelenleg éppen majdnem teljesen kopasz Collins munkabírására egyébként jellemző, hogy az új album csaknem összes nótájának szövege és dallama saját szerzeménye. A leggyengébb dal - ha egyáltalán lehet e lemez esetében ilyen kategóriát használni - az album utolsó helyén szereplő Bob Dylan átírat, a The Times They Are A-Changin' - vagyis az egyetlen olyan dal, amelynek nem Phil Collins az értelmi szerzője.

Bóday Pál Péter



GOLD RECORD

ÚJ UTAKAT KUTATVA

A Gramofon múlt havi számában egy újonnan alakult, hazai előadókkal foglalkozó label, az Oxigen Records megalakulásáról értesülhettek olvasóink, a label vezetőjével, Náksi Attilával készült beszélgetésből. De, hogy az érem mindkét oldalát bemutassuk, felkerestük a BMG lemezkiadó másik, az Oxigen Records-szal egy időben alakult „alkiadó-

jának”, a Gold Record-nak szellemi megalkotóját és vezetőjét, Berkes Gábort. Az egykori gyermekszínészt talán nem kell bemutatni, hiszen meghatározó szerepet töltött be több hazai, élvonalbeli együttesben: az Első Emeletben, majd a '90-es évek egyik legsikeresebb zenekarában, a Rapülők-ben; jelenleg pedig az Emberek elnevezésű trióban munkál-

kodik - nemcsak zenészként, de producerként is. Ez az interjú azonban meglehetősen titokzatosra sikeredett, hiszen a kiadó munkájának első, kézzelfogható eredménye csak tavaszra várható; a terveit, ötleteit féltve őrző Berkes Gábortól annyit azért megtudhatunk: ismét - eddigi pályafutása során tőle megszokott - „nagy dobásra” készül.

Gramofon: Hogyan lett zenészből label manager?

Berkes Gábor: A Gold Record-ot mint producer hoztam létre, és egyelőre én vagyok a label manager is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a két feladatkör a későbbiekben sem válik majd szét. Már korábban is dolgoztam producerként, hiszen az Első Emelettől kezdve a Rapülőkön át az Emberekig zenésztársaimmal mindig is túlléptünk a zeneszerzés és a hangszerelés határain. A producerkedés ugyan nem feltétele annak, hogy valaki label manager legyen, ám nem is kizáró ok. Magyarországon még eléggé új keletű, kialakulatlan struktúra ez.

G Mikor került át a „keverőasztal túlsó oldalára”?

B St. Martin és Hevesi Tamás lemezein már csak mint producer vettem részt. Hevesi Tamás első lemezén azt is mi találtuk ki, hogy milyen dalok kerüljenek a lemezre, milyen formában - tehát meglehetősen aktív munkát végeztem. St. Martin esetében pedig egy majdnem önálló produkcióból indultunk ki, de a hangzáson még mindig alakíthattam egy kicsit. Ez a feladat nagyon széles-

körű, hiszen egyes esetekben aktívan bele kell folyni a munkába, máskor elég egy-két jó tanács, az összképet illetően.

G Volt rá példa, hogy drasztikusan belevatkozott az adott produkcióba?

B Talán a Meseautó volt az, amelynél szinte kizárólag az én elképzeléseim érvényesültek. Az eredeti filmzenéket olyannyira át-dolgoztuk, hogy szinte egy saját „kreálmány” lett belőlük. Szerintem egy igazi producer kézben tartja a dolgokat. Az eddigi struktúrában, ahol egy adott zenekar vagy előadó mellé odarendeltek egy producert vagy hangmérnököt, csak állandó harc kerekedett, mivel mindenkinek megvolt a saját, határozott elképzelése. Én merőben másként dolgozom: nem a már működő produkcióba kapcsolodom bele, hanem a kezdetek kezdetén jelen vagyok, akár aktívan, akár passzívan. Ezenkívül bevonom a munkába a szövegírókat és a zeneszerzőket is, tehát mindenképpen csapatmunkára törekszem.

G Szükséges-e mindehhez ön szerint az, hogy az illető előadó kezdő legyen, még ki nem alakult arculattal?

B Nem feltétlenül. A terveim között szerepelnek már befutott, sőt, már - jó értelemben véve - „lefutott” előadók is, tehát az alapokról történő indulás csak magára a produkcióra vonatkozik. Az előadók személye azonban még titok - és talán nem csoda, hogy félttem az ötleteimet. Biztos majd csak akkor lehetek a dolgomban, amikor munkánk eredményét már - legalább kislemez formájában - juttasszák a rádiók. Az első produkció márciusra várható, attól kezdve pedig terveim szerint már folyamatosan adjuk ki a lemezeket.

G Jelenleg mivel foglalkozik?

B Az Ürgammák zenéjén dolgozom, emellett pedig az Emberek zenekar második albumát készítem elő, hiszen még ebben az évben el kell készülnünk vele, hogy februárban megjelenhessen.

G Az Emberekben milyen minőségben van jelen?

B A produceri munkát is elvállaltam, így zenekaron belül oldódott meg ez a feladat. A lemez azonban a BMG-nél jelent meg, tehát az én hatásköröm nem terjed ki a label-manageri feladatokra.

G Milyen különbségeket fedezhetünk fel a Gold Record és az azonos időben, azonos körülmények között alakult Oxigen Records között?

B Az alapvető különbség az, hogy én kizárólag olyan produciókat készítek, amelyekben a születés pillanatától fogva részt tudok venni. Nem akarok felülni egyik divathullámra sem. Eddigi pályafutásom során mindig arra törekedtem, hogy valami újat hozzak létre, hogy én jelöljek ki egy utat, hogy a sor elején álljak. Úgy érzem, ez az Emeletnél és a Rapülöknél is bevált, és az Emberek indulásánál is az volt az egyik fő koncepció, hogy az aktuális divattal szembeszálljunk. Azt nem állítom, hogy bármi újat fedeztem volna fel, hiszen hasonló stílusban zenél az idősebb generációból Charlie, vagy akár Zorán is. A fiatalok körében azonban ez a műfaj ez idáig nem érte el megérdemelt népszerűségét. Nem könnyű új utakat találni, de mindenképpen, aki hasonló célokkal indul el, csak biztatni tudok. Most is valamiben első szeretnék lenni. Semmiképp nem akarok egy tizedik dance-csapatot létrehozni. Inkább a rockos, dallamcentrikus vonalat képviselem. Sajnos, manapság egyre divatosabbá vált, hogy stúdióénekesek hangjára jó megjelenésű, mutatós fiúk vagy lányok mozognak és tátognak, akik ugyan jó táncosok, de a zenéhez szinte semmi közük. Ez egy szomorú tendencia, és a közönség is szegénységi bizonyítványt állít ki magáról, ha ezt elfogadja. Nyugaton egyre-másra bukna meg az olyan előadók, akik nem tudtak élő zenét produkálni.

Egyik legjobb példa erre a Backstreet Boys, akik már kizárólag élőben vállalnak fellépést: nem engedhetik meg ugyanis maguknak, hogy ne tudjanak bármilyen körülmények között énekelni.

G Ha jól gondolom, akkor te nem osztod azt a véleményt, miszerint azt kell adni a közönségnek, amit már ismer, ami már külföldön is befutott.

B Ezt részben igaznak tartom - de a külföldi csapatok többsége valódi. Egy színvonalas produció nem csak pénz kérdése. Igaz, könnyebb találni külön egy jó hangot és külön egy jó alakú táncost, mint egy mindkét kitételnek egyformán megfelelő egyént. De a fáradtságos munka bizony meghozza a gyümölcsét.

G Milyen a „kínálat” Magyarországon?

B Szerintem az egy főre eső tehetségek száma átlagon felüli - nemcsak zenében, de minden más területen is.

G Hogyan talál rá ezekre a tehetségekre?

B Soha nem tudhatom, hol fogok ráakadni egy-egy reménységre. Rengeteg az exhibitionista ember, aki azt hiszi magáról, hogy tud zenélni. Sokkal nehezebb azonban meglátni a lehetőséget az olyan emberekben, akik nem is sejtik magukról, hogy mennyire jól énekelnek.

G Van követendő példaképe - akár repertoár, akár struktúra te-

kintében -: egy olyan, már létező lemezkiadó, amelynek működése alapján elképzelni a Gold Record felépülését?

B Nem is lehet igazán, mert a showbusiness itthon egészen másképp működik, mint bárhol máshol a világon - kezdve attól, hogy nyugaton egy sikeres produció üzletileg is eredményes lehet, itthon pedig százezer eladott lemez után sem térül meg a befektetés töredéke sem. Tehát a menedzselés terén nincs értelme példát venni, mert az üzleti élet Magyarországon még nem áll a megfelelő szinten...

G Hozotte változást a BMG-vel való kapcsolatában, hogy bizonyos mértékig függetlenebb lett?

B Nem, hiszen a mi kapcsolatunk már a kezdetektől fogva olyan volt, mint egy házasság: csak közös munkával, kölcsönös segítséggel működik. Remélem, ezután csak még jobb lesz a viszonyunk.

G Annyit legalább megtudhatunk-e, hogy ki és milyen producióval lesz a Gold Record legelső kiadványának szereplője?

B Ez egyelőre maradjon az én titkom - de amint bármit elárulhatok, ígérem, az első között tájékoztatom a Gramofon olvasóit.

Csik Gabriella



**A SZTÁROK NEM SZÜLETNEK!
DE NÁLUNK... SZÜLETHETNEK.**

**Pop, rock, jazz, filmzene,
szinkron, színházi
műfajokhoz 20 BIT-es
digitális hangrögzítő
rendszer, effektek,
soksávós technika
Exkluzív szerződésben
rendelkezésre álló, kitűnő
akusztikájú kastélytermek,
értékes hangszerpark**

Alpha-Line Studio

**1124 Budapest, Vércse u. 4/a.
Telefon/fax: (36-1) 319-6105**



MÁR TÖBB MINT 399.999 EMBER



BUDAPEST RÁDIÓ
96.4 FM
STEREO

1022 BUDAPEST, BIMBÓ ÚT 7.

FAX: 212-4968

TELEFON: 212-4507

0

0

0

0

0

4

HALLGATJA BUDAPESTEN!



Budapest Music Center
 1093 Budapest, Lónyai u. 41.
 Tel./fax: 216-7895, Tel.: 216-7896
 E-mail: musiccenter@bmc.hu
 http://www.bmc.hu

A BMC szolgáltatásai:

- Hazai és nemzetközi információs központ - szöveg, kép, hangadatok felvétele és lekérdezése az INTERNET hálózaton
- Kiadói tevékenységek koordinálása - Bouvard & Pécuchet
- Zenei fesztiválközpont - előadások, koncertek rendezése, hang- és fénytechnika szervezése, bonyolítása, stb..
- Hangfelvételek készítése hanghordozók gyártása, teljeskörű szolgáltatásokkal - zenészek, stúdiók, grafikai-nyomdai kivitelezés, stb
- Zenei kiadványok árusítása
- Információ cégekről, árakról
- Rendezvényszervezés
- Hangszerek beszerzése, árusítása, közvetítése, szervizelése, tanácsadás

A BMC a GRAMOFONBAN

- Interjú - A jazzszájharmónikás
- Koncertajánlat - Segélykoncert
- Az Internet és a zene



Lázi Szabolcs 28 éves szájharmónikás. Jelenleg a németországi Trossingen városában Yasuo Watani japán mesternél klasszikus szájharmónika tanulmányokat folytat. 1996-ban az Európa Fesztivál I. díját nyerte el a klasszikus, kromatikus szájharmónika kategóriában. Rövid itthoni látogatása során beszélgettünk vele a BMC-ben.

BMC: Miért a szájharmónikát választottad?

Lázi Szabolcs: Ez volt kéznél. Egészen véletlenül bukkantam rá nagyapám szájharmónikájára 13 éves koromban és jobb híján azon kezdtem el kísérletezni. Szüleim minden áron sportlót akartak faragni belőlem. Később annyira megkedveltem a harmonikát, hogy nem is akartam más hangszeren játszani. Körülbelül a gimnáziumi évek idejére tehető, amikor megismerem neves magyar szájharmónikásokat is, többek között Bacsek Istvánt, aki az LGT felvételein közreműködött, az ABC szájharmónika triót, valamint Sárközi Róbertet, aki egyébként Gálvölgyi János öltöztetőjeként dolgozott a Thália Színházban és a második világháború után működő Szoboszlai trió illetve kvartett oszlopos tagja volt. Egy rövid blues-os kitérő után kromatikus szájharmónikán kezdtem játszani. Olyan neves művészeket igyekeztem hallás után utánozni, mint Larry Adler, Toots Thielemans, Tommy Reily, Stevie Wonder.

BMC: Miért van az, hogy ma Magyarországon a blues herflin kívül nem igazán népszerű ez a hangszer?

L: A blues harmonikázás, anélkül, hogy szándékomban állna bárkit is megbántani, nem igényel olyan technikát, mint a kromatikus. A blues herflin igazából nincs rossz hang, ha az ember tudja, milyen hangnembben van az adott szám. A kromatikuson mind a fizenkét hangnembben tudok játszani. Sokkal több lehetőség van ebben a hangszerben, mint a blues herfliben, viszont nehezebb is a játék vele. Talán ez az oka, hogy kevesebben használják.

BMC: Van példaképed?

BMC
A GRAMOFON-BAN



A klasszikus mester



A példaképpel

L: Van: Miután a kereskedelem az összes elérhető western-muzsikát tartalmazó lemezt kívülről ismerem és játszotam, nagy kihívás volt számomra Toots Thielemans jazz szólóit interpretálni. Majdnem egy teljes Toots lemez hallás utáni megtanulása után Brüsszelbe, a mester szülővárosába utaztam, hogy személyesen is megismerjem, illetve játékomról szakmai véleményét kérjem. Sajnos a művészsel személyesen nem sikerült találkoznom, mert éppen New York-ban dolgozott legújabb lemezén. Később a Víg-színházban adott koncertje alkalmával sikerült személyesen is megismernem. Játékomat hallva további gyakorlásra ösztönzött: „Tehetséges vagy, csak a saját utadat igyekezz a zenében megtalálni!” A brüsszeli utazás mégsem volt hiába, mert meghívást kaptam Thielemans-nak egy saxofonos barátja által vezetett jazz klubba (Chez Paul), mint vendégművész. A klub színvonalára jellemző, hogy Rhoda Scott, Toots Thielemans és még más neves művészek is felléptek ott.

BMC: Hogyan kerültél Németországba?

L: Belgiumból való hazatérésem után kinéztem a telefonkönyvből Gonda János lakcímét és egy óra múlva már duót játszottunk az igazgató úr budai lakásán. Gonda tanár úr tanácsára egy évig vendég-hallgatóként, ezt követően egy évig előkészítőként látogattam a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Jazztanszakát. E közben ének tanulmányokat kezdtem. Erre az időszakra tehető Földvári Gergő Touch Wood című CD-jének felvétele, amelyen a címadó dalt játszottam. Röviddel ezután tudtam meg a Hohner Music Magyarország-on keresztül, hogy a németországi Trossingenben Yasuo Watani japán mesternél klasszikus szájharmónika tanulmányokat kezdhetnék. Kétéves tanulás eredményeként az Európa Fesztivál I. díjat nyertem. A verseny után meghívást kaptam az 1997 augusztusában Norvégiában megrendezésre kerülő kurzusra, amelyen feltétlenül részt szeretnék venni. Ezúton is szeretnék köszönetet mondani (a teljesség igénye nélkül) Gonda Jánosnak, Dr.Garai Attilának, Holczer Irmának, Horányi Sándornak, Szakály Lászlónak, Horváth Ferencnek, Gőz Lászlónak, Horváth Józsefnek, Papp Józsefnek, Szabó Tamásnak, nem utolsósorban pedig édesapámnak és mindazoknak, akik idáig pályámat segítették.

BMC: Mik a vágyaid, terveid?

L: A klasszikus tanulmányok befejezése után session, illetve jazz-zenészként szeretnék tevékenykedni. Tervezem egy magyarországi jazz-szájharmónika tanszak megalapítását, mert Európában is volna rá igény, úgy érzem. Nagy álmom a Yasuo Watani - klasszikus mester - által vezetett tanulmányok után egyszer Toots Thielemans - jazz-mester - irányításával tanulmányokat folytatni.

BMC KLUB

1. A klubtag komputeres nyilvántartása: életrajzának, hangfelvételeinek bemutatása, kiadók, szervezőirodák tájékoztatása, tájékoztatás a klubtag elérhetőségéről.
2. Információs klub-újságunkat és a **GRAMOFON** magazin **INGYENES** példányát havonta postázzuk a klubtag címére. Tartalma: információk a klubtagokról, akciós

hangszerárak, új kiadványok listája, koncertajánlatok, stb.

3. Részletfizetési kedvezmény
4. CD vásárlási kedvezmény: **10%**
5. Engedmény az új és használt hangszerek áraiból.
6. Kedvezményes **INTERNET** használat.

BMC KLUB



Részlet a belső téből.

HOGYAN VÁSÁROLHATSZ A BMC-BEN...

hangszert?

Számítógépes nyilvántartásunk több száz tételből áll, amelyből mindenki igényei szerint válogathat. Megbízásra a listán nem szereplő hangszereket is beszerezünk. Új hangszer megrendelése is lehetséges, ebben számos katalógusunk és hozzáértő zenész munkatársaink vannak segítségére.

CD-t, kottát?

Nálunk elsősorban klasszikus és jazz CD-t vásárolhatsz, de katalógusainkból bármilyen hangzóanyag és kotta megrendelhető.

**Többi szolgáltatásunkról kérj
információt fenti
telefonszámainkon!**

Barangolásunkat az INTERNET-en egy rendkívül érdekes és hasznos homepage bemutatásával folytatjuk. Ez a „honlap” elsősorban a jazzrajongók érdeklődését keltheti fel. Írjuk be a Location mezőbe a következőt: <http://www.jazzcentralstation.com> és indítsuk el a „szörföt”! A homepage jobb oldalán egy futó felirat közöl velünk egy, az adott napra vonatkozó érdekességet. Látogatásunk napján, 1996. november 19-én megtudhattuk, hogy Tommy Dorsey (zenekarvezető, harsonás) ezen a napon született 1905-ben, Sheandoah-ban, Pennsylvania államban. (1.kép) Kiklikelünk az ENTER szimbólumra! A kép meggyőző: valóban a „Központi Jazzállomáson” vagyunk! (2.kép) A grafika remek és rengeteg lehetőség közül választhatunk, információéhségünk csillapítására. A Jazz Destinations-ben megtudhatjuk a világ legjelentősebb jazzfesztiváljainak, jazzklubjainak részletes programját, sőt még a jegyárakat is! A hónap zenésze Michael Brecker, a „Listening Car” bemutatja a legújabb lemezeket, az új tehetségeket, filmeket, videókat. A „JCS Global Jazz Poll”-ban népszerűségi listákat kapunk rengeteg kategóriában, a „Jazz Market”-ben CD-k között „turkálhatunk”, az „újságosstandon”

AZ INTERNET és a ZENÉ

HOGYAN?

1



Foto: ANCSI

2



Foto: ANCSI

3



Foto: ANCSI

(Newsstand) életrajzokat, jazzstorikat olvashatunk, a „Jazz Café”-ba betérve akár üzenhetünk is kedvenc előadónknak, véleményeket olvashatunk, sőt még a megfelelő program letöltésével (RealAudioPlayer2.0) interjúkat is hallgathatunk. Természetesen a CD-kbe is be lehet hallgatni 30 másodperc erejéig. Fantasztikus! Kattintsunk a „Record Company Cargo”-ra! A képernyőn a legjelentősebb jazzkiadók logói láthatók (ECM, JVC, GRP, Blue Note, Decca stb.) (3.kép) (Bármelyikre klikkelve az adott kiadó idejűdonságainak listáját olvashatjuk. Kis emlékeztető a nem virtuális valóságra. Az ECM és a JVC kiadványai december-től a BMC-ben kaphatók. Sokakban felmerülhet a kérdés: mi, illetve ki garantálja e rengeteg anyag hitelességét? Nos, ennek könnyen utánanézhethetünk. Mindegyik oldal alján található egy NK2 jelű ikon, melyre kattintva megtudjuk, mi is az NK2 Inc.:? Az NK2 Inc. vezetője Larry Rosen, egyik helyettese Dave Grusin. Az oldalak „felügyelői” közül néhány név: Chick Corea, Quincy Jones, Tommy LiPuma. Ismert zenészekről, zenészekből lett producerekről lévén szó, nyugodtak lehetünk, az adatok hitelesek!

KONCERTAJÁNLAT

Segélykoncert az Egészségforrás Alapítvány javára a Budapest Music Center szervezésében

Az Egészségforrás Alapítvány felkérésére a BMC 1997. január 6-án este 7 órakor segélykoncertet rendez a Fővárosi Operettszínházban. Az Egészségforrás Alapítvány 1989 óta nyújt támogatást rákbetegeknek és családtagjaiknak. Munkájuk kiterjed a megelőzés, a gyógyítás, a rehabilitáció és a haladók gondozásának területére is. Szakmai és erkölcsi elismerést kivívott karitatív tevékenységük fenntartását állami támogatás hiányában áldozatkész magánszemélyek és cégek adományai teszik lehetővé. A Budapest Music Center a segélykoncer-

tet ellenszolgáltatás nélkül szervezi, a Fővárosi Operettszínház is bérleti díj nélkül bocsátja a rendelkezésünkre a helyszínt. A színház zenekara, személyzete és egész apparátusa az Alapítvány javára dolgozik ezen az estén a fellépő művészekkel együtt, akik szintén lemondanak honoráriumukról. Az Alapítvány a rendezvény teljes bevételét a rákbetegeket segítő karitatív munkára fordítja, mivel továbbra is szeretné megőrizni alap gondolatát: a segítségnyújtás nem függhet a rászorulóknak anyagi helyzetétől. A műsorban a legismertebb musical-ekből láthatnak részleteket - Valahol Európában, Dzsungel Könyve, Elizabeth, A muzsika hangja, Jézus Krisztus Szupersztár, stb. - közkedvelt művészek, sztárok elő-

adásában. Néhány éve a teljesség igénye nélkül: Buch Tibor, Dés László, Dorogi Barbara, Forgács Péter, Földes Tamás, Geszti Péter, Gőz László és az ESP Group, Janza Kata, Kulka János, P. Szabó Szilveszter, Reviczky Gábor, Sasvári Sándor, Sáfár Mónika, Szinetár Dóra, Szomor György, Tombor Zoltán, Tunyogi Bernadett és a „gyerekek”.

Az Egészségforrás Alapítvány címe
1132 Budapest, Csanády u. 24.
Telefonszám: 270-4412
**Bankszámlaszám: MKB 10300002-
20311522-70213285**

Az ajándékvásárlás sokszor nem könnyű dolog - a megfelelő meglepetés kiválasztásához szeretnénk segítséget nyújtani a Gramofon két oldalán: a Karácsonyt, illetve az ünnep hangulatát idéző zenei kiadványok bemutatásával.



Michael Bolton:
This Is The Time
- The Christmas
Album



Vanessa Williams:
Star Bright



Christmas In Vienna III
Plácido Domingo, Sissel Kyrkjebø,
Charles Aznavour



The Best Of
Christmas In Vienna

Halász Judit: Micimackó és a többiek



Bach:
Christmas Oratorio -
Highlights



In Dulci Jubilo
A Festival Of Christmas



Bojtorján:
Karácsonyi album

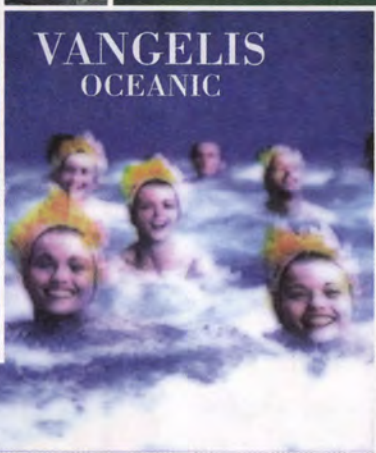


Chris Rea: La Passione - Filmzene

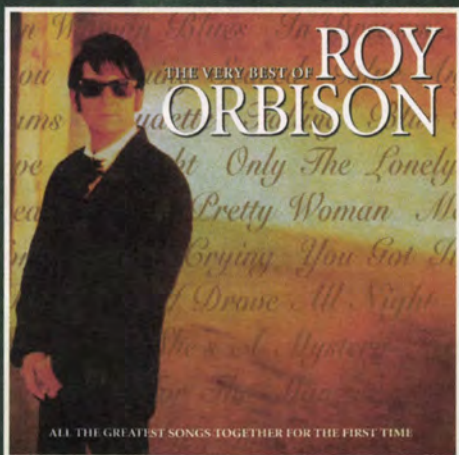
Antonio Carlos Jolin and Friends



Vangelis:
Oceanic



Classic Christmas Album
José Carreras, Plácido Domingo, Luciano Pavarotti, Kiri Te Kanawa, stb.



The Very Best
Of Roy Orbison

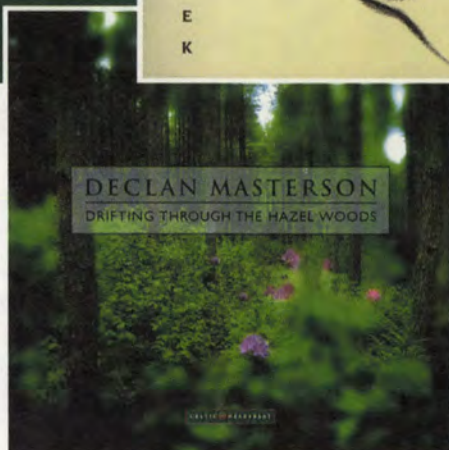
Presser Gábor:
Kis történetek



St. Martin:
1995-97



A Celtic Heartbeat Christmas



Declan Masterson:
Drifting Through The Hazel Woods

NYÁRI ÁLMOK A BEACH BOYS

EGYÜTTES TÖRTÉNETE

A film bepillantást nyújt a legendás kaliforniai együttes életébe és a 60-as évek lázas pezsgésébe. A Beach Boys nemzetközi jelenséggé tette a szörfözést és olyan zenei stílust hozott létre, amely meghódította az egész világot.

A szex, a drog és a rock'n'roll zavaros ködében evickélve az együttes élete örökös harccá vált, amelyet féktelen túlzások jellemeztek.

Decembertől a videotékákban!



Forgalmazza a



FISCHER IVÁN A HANGLEMEZRŐL



A Budapesti Fesztiválzenekar a napokban tért haza háromhetes távol-keleti turnéjáról. Karmesterük, Fischer Iván rendszeres tudósításai a koncertkörút nehézségeiről éppúgy szemléletes képet festettek, mint az esteket kísérő sikerről. Ezúttal mégsem a turnéről, hanem a hanglemezekhez fűződő viszonyáról kérdeztük.

Gramofon: Mit jelent az ön számára a hanglemez?

Fischer Iván: Ezt a kérdést mostanában újra kell gondolnom. Néhány éve úgy láttam, hogy a lemez célja az, hogy a mű és annak interpretációja a lehető legtitkétebben megszólaljon és megmaradjon. De most, hogy a piac telítődött, egyre inkább úgy érzem, hogy a lemez célja egy-egy érdekes zenei produkció, esemény vagy találkozás megőrzése a jövő számára.



G A Budapesti Fesztiválzenekart exkluzív szerződés köti a Philipshez...

F Igen. Ez komoly elismerést jelent: annak a sokéves, áldozatos munkának az elismerését, amely egy új magyar, s talán nem csak magyar zenekari színvonal megteremtését szolgálta. Másrészt ez fantasztikus lehetőség is. Abban az évben, amikor megszüntették a bostoni, philadelphiai és még néhány zenekar szerződését, a Philips Magyarországra jön lemezt készíteni...Ez fantasztikus dicsőség.

G Hogyan alakul ki a repertoár? Van-e beleszólása abba, mit szeretne lemezre venni?

F Vannak ésszerű határok. Nem érdemes most újra lemezre venni Mahler szimfóniáit, bármennyire szeretném. A repertoárt megbeszéljük, figyelembe véve az én zenei érdeklődésemet, a zenekar jellegét, és azt is, mi lehet vonzó és érdekes a lemezboltokban. Nincs vita, hiszen megértjük egymás szempontjait. A Philips több javaslatomat elfogadta, például Bartók zenekari műveinek összkiadását, amelynek első lemezét - A csodálatos mandarint - japán turnénkra jelentették meg.

G Követi-e lemezei sorsát a felvétel után?

F Igen, sajnos rengeteg munkám marad a felvétel után. Minden montírozott verziót meghallgatok, és szinte neurotikus módon vadászom benne mindazt, ami nem tetszik. Úgy érzem magam, mint egy nő, aki reggel a tükörbe néz. Ilyenkor mindig azt

élem át, hogy újra kellene venni sok részt. Végül összeáll a felvétel, és általában meglepődve hallok, hogy milyen jó. Néha ez a folyamat egy évig is eltart.

G Számít-e a lemezek külső megjelenése?

F Nem nagyon. De örülök, ha sok fogy el.

G Néhány éve saját lemeztársaságot alapított. Mésélne erről?

F A Ponty céget azért hoztuk létre, hogy azokról az évekről, amikor a Fesztiválzenekar újjalakult, és még nem akartunk és nem is tudunk nemzetközi cégnél lemezt fölvenni, mégis maradjon dokumentum. Ez egy játékos kis akció volt: elsősorban az emlékezetes, szép produkciókat akartuk megőriztetni. Két lemez készült el: a Bach-család és Benda Médeája. Nem lehetetlen, hogy folytatjuk majd a Ponty tevékenységét, ha lesz valami jó ötlet.

G S honnan a cég neve?

F A zenében fontos a befejező pillanat, a pont. De nekem a pont szó nem nagyon tetszik, kissé túl kemény. A ponty szó végén a „ty” viszont lágyítja a hangzást, sőt, ha alaposabban megvizsgáljuk, az „n” mássalhangzót is másképp ejtjük, máshol van a nyelv helye, ami a ponty szónál inkább az alsó fogsor felé fordul, míg a pont szónál a felső fogsor felé. Szóval a ponty nagyon szép szó akusztikailag, és különben is egy magyar hal, tehát egy magyar lemezcég elnevezésére kiválóan alkalmas.

A '80-as évek egyik legnépszerűbb brit zenekarának, a Smiths-nek vezéregyénisége, Morrissey - kiadváltás után - új albumot készít, amelynek megjelenése a jövő év elejére várható. Morrissey szólókarrierje tíz éve kezdődött - azóta nyolc albuma és huszonhárom kislemeze gazdagította az alternatív rockzenei palettát. Emellett az előadó legutóbbi, a Los Angeles-i Madison Square Garden-ben tartott koncertjére eladott jegyek száma megdöntötte a Beatles Hollywood Bowl-beli showjának rekordját.

Egy francia fogyasztói magazin kezdeményezésére új-raveszik a Smiths: The Queen Is Dead című albumát „The Smiths Are Dead” címmel. A lemezen közreműködő zenekarok névsorában olvashatjuk a Supergrass, a Boo Radleys, Billy Bragg, a Bis és a Therapy nevét is.

Lionel Richie legutóbbi, Louder Than Words című albumáról újabb dal jelent meg kislemezen: ez a Climbing című felvétel, amely neves előadógárdával készült. A teatrális hangulatú, szimfonikus jellegű darabban a Toto legénysége, név szerint Steve Lukather, Steve Porcaro és David Paich is szerepel.

Iggy Pop válogatáslemez megjelentetésére készült: „Nude And Rude” címmel, amelyen a Trainspotting című film nagyszerű nyitószáma, a Lust For Life című felvétel is hallható lesz.

Még Karácsony előtt napvilágot lát a Smashing Pumpkins több lemezét tartalmazó, gyűjteményes kiadvány. A válogatáson a „Mellon Collie And The Infinite Sadness” című lemezről kimásolt kislemezeket és az ún. b-dalokat hallgathatjuk majd. A közel 30 dalt egybefogó összeállítás a The Aeroplane Flies High címet kapta.

Novemberben megjelent Luciano Pavarotti és barátai 1994-es modenai koncertjének felvétele. A lemezből befolyt összegből négy millió dollárt kívánnak átutalni a boszniaiak megsegítését szolgáló Hábarus Gyermekek nevű alapítvány javára. A híres tenor mellett többek között Elton John, Eric Clapton, Joan Osborne, Sheryl Crow, John Secada és Liza Minelli is hallható.



Napjaink egyik legmenőbb modellje, Naomi Campbell nem elégszik meg egy albummal - noha annak fogadtatása sem volt egyértelműen pozitív. Ez alkalommal a Worlds Apart énekesével, Nathan Morelral szövetkezett egy újabb lemez elkészítésére.

Jim McCarthy, a Yarbuds alapítótagja most egy szakatlan produkcióval jelentkezett. A Gothic Dream című albumon Byron, Shelley, Keats és más angol költők verseinek megzenésített változatát adja elő. A lemez összes bevételét a Very Special Arts elnevezésű, az élvonalban tevékenykedő sérült művészeket támogató alapítvány javára fordítja.



Noha Sheryl Crow új nagylemeze már egy éve készen állt, ezidáig mégsem adták ki, mivel az énekesnő nem volt teljességgel elégedett a zenével. Az albumon található dalok azonban egyre népszerűbbek lettek. Az All Kinds Of People átdolgozott verziója Tina Turner legutóbbi, Wildest Dreams című lemezén, valamint Susan Ashton hamarosan megjelenő A Distant Call című albumán is hallható.

Elkészült Az állatok védelmére című lemez második része, amelyen az Elastica, Björk, a Moby, a White Zombie, a The Orb, a Belly, Mike Watt, P.J. Harvey

és a Beastie Boys is szerepel. Hasonlóképp az első részhez, ez utóbbi is tartalmaz még ki nem adott, új felvételeket is.

A Black Out nevű magyar zenekar az elmúlt évben adta ki első CD-jét Esőnap címmel, ám már ez előtt az album előtt is elkészült két lemezre való felvételük. Most végre ezek közül CD-n is hozzáférhető a második, Kék-Fekete című kazetta anyaga, kibővíve hat olyan dallal, amely az együttes bemutatkozó albumán található.



Michael Jackson-tól egyelőre nem várhatunk újabb lemezt - pártfogoltjai, a Brownstone-lányok azonban újabb albummal jelentkeznek majd, még ebben az évben.

Megjelent a Chieftains legújabb albuma, Santiago címmel. A kelta-ír népzenei alapokra épülő, leginkább tradicionális zenét játszó zenekar amellett, hogy hagyományaihoz ezúttal is hű maradt, galíciai kalandozásokra is hívja az ir illetve a spanyol zene rajongóit. A lemezen természetesen gall előadók is szerepelnek, így Linda Ronstadt, a Los Lobos és Carlos Nunes.

A Take That tagjai sorra bizonyítják, hogy egyenként is remek előadók. Gary Barlow és Robbie Williams mellett most Mark Owen is verseng a rajongók kegyelért - olyan producerek és háttérzenészek segítségével, mint John Leckie (Radiohead), Craig Leon (Blondie, The Ramones), továbbá Dave Gregory, Clem Burke és Stuart Ross. A decemberben megjelenő lemez felvételei a londoni Abbey Road Stúdióban készültek, címe pedig Green Man lesz; elsőként a Child című dallal ismerkedhetünk.

A nagy sikerre való tekintettel újra kiadják Robert Miles „Dreamland” című lemezét új dalokkal megspékelve. Az egyik új dal, a One and One már kislemezen megjelent.

A nagy dadogós, Scatman John meglovagolva első lemezének sikerét, változatlan stílusban elkészítette második, Everybody Jam című opuszát, amelynek címadó dalában az öreg Sachmo, azaz Louis Armstrong is hallható - természetesen archív felvételtől.

A Pesti Színház zenés darabja, A Dzsungel Könyve már Budapest határain kívül, Kecskeméten és Debrecenben is bemutatásra került. Az óriási közönségsiker mellett a mű elnyerte a kritikusok Legjobb Zenés Darab '96-ban elnevezésű díját.

Lapunk előző számában hírt adtunk arról, hogy három nagyszerű gitáros, Steve Vai, Eric Johnson és Joe Satriani közös koncertturnéja készül. Velük kapcsolatos új hír, hogy megjelent Steve Vai legújabb, szám szerint

K L A S S Z I K U S H Í R E K

A száz évvel ezelőtt elhunyt svéd tudós, Alfred Nobel nevéhez fűződik az a díj, amellyel a világ legismertebb tudósait tüntetik ki. A díjakat minden év december 10-én - Nobel halálának évfordulóján - a svéd uralkodó adja át a ki-

tüntetetteknek, felettébb ünnepélyes keretek között, díszvacsora és díszhangverseny kíséretében. Az alkalomhoz méltó, igen színvonalas koncertek legszebb darabjai hallhatók azon a válogatáson, amelyen a Stockholmi Filharmonikus

zenekart Andrew Davis vezényli. Az albumon szerepel Barber Adagioja, Brahms Akadémiai Ünnepi Nyitánya, Bernstein Candide Nyitánya, valamint Sibelius, Grieg, Rosenberg és még számos neves szerző művei.

J A Z Z H Í R E K

Több mint egy évtizedes sikeres működés után megszűnt a müncheni székhelyű JMT label, néhány elsőrangú és igényes amerikai muzikus valamint európai kiválóságok német istállója, melyet Stefan F. Winter alapított és vezetett, de a vállalkozás Winter and Winter néven folytatja eredeti tevékenységét. A megszűnés pontos okáról még a magyarországi forgalmazónak, a PolyGram Hungary-nek sincs információja, az viszont biztos, hogy a már kiadott lemezeket, az ún. back catalogue-t, továbbra is ők forgalmazzák majd. A JMTs sztárok közül Gary Bartz (szaxofon) az Atlantichoz szerződött, The Blues Chronicles címmel adta ki náluk új felvételét. A zseniális angol, Django Bates (billentyűs, tenorkürtös, zeneszerző; lásd az illusztrációt) a Verve-nél marad, amelyik



testvércége volt a JMT-nek, nem szerződött viszont a Verve-hez Paul Motian dobos, a cég büszkesége, így a már kiadott Village Vanguard koncert (ld. a Gramofon 2., szeptemberi számát) következő része már W&W kiadás lesz. Winter-nél marad az egyéni hangú szaxofonos, Gary Thomas is, aki a gitáros Marc Ducret-hez hasonlóan rövidesen új lemezzel jelentkezik. A szintén volt JMTs zongorista Uri Caine Urlicht címmel Mahler-feldolgozásokat adott ki a Winter and Winter Records-nál.

Az alábbiakban közöljük az 1996-ban (november végi lapzártaig) megjelent magyar kiadású jazzlemezeket, kiadók szerinti bontásban, utána zárójelben azt a Gramofon számot, melyben a lemezről kritika jelent meg. Köszönjük a Magyar Jazzkutató Társaságnak a lista összeállításához nyújtott segítségét.

Bencolor (Budapest)

Berkó Dixieland Band:
Take The „A” Train.
BEN-CD 5405

Binder Music Manufactory (Budapest)

Binder Károly-Kutas Zsolt;
Two Pianos
BMM 9601

Blue Line Records (Budapest)

Németh Ferenc: Vol. 1
960-071

Bouvard & Pécuchet (Budapest)

Silent Way: Standby
(Gramofon 5)

CD BÁR (Budapest)

Muck Ferenc: Muckshow: Acid
Draps (Savanyúcukor)

Dávid Gyula (Budapest)

Tamás BERKI & SHABU-SHABU:
BERKI Sings Jazz
DGY 1001 (Gramofon 3)

Fonó/Adyton (Budapest)

Szabados Trió: Elfelejtett Ének-
ek/Forgotten Songs
FA-012-1 (Gramofon 2)
Dresch Quartett: Túl A Vi-
zen/Over The Water
FA-013-2

Jazz Consort (Dunakeszi)

Jazz Consort: Far, Far Ago
JCT 001

Kecskemét Jazz Alapítvány (Kecskemét)

5th International Dreher
„Bohém” Ragtime & Jazz
Festival '96: Kecskemét,
Hungary March 29-31, 1996
KJA BCD 3011

Lézer (Budapest)

IV. Nemzetközi Blues Jazz
Rock És Gasztronómiai
Fesztivál, Paks L 008

MABAO MUSIC (Budapest)

Bop-Art Orchestra w. D.
Janeway & P. Beysens: Samba
Concertante
MAB-309 (Gramofon 2)

Pannon Jazz (Budapest)

Hungarian Swing 1929-1945
PJ 1013 (Gramofon 1)
PMD Blues Band, Featuring Eb
Davis: Live In Hungary
PJ 1014
The Akadimpex Concerts
PJ 1015
Berkes Balázs: Forever
PJ 1016
Szekszárd Jazz Quartet: Hymn
To Freedom
PJ 1017 (Gramofon 3)
Grenacs Kollektíva: Plays Monk
PJ 1019 (Gramofon 4)
Zeke Zarchy With The Bohém
Ragtime Jazz Band: Live In
Kecskemét
PJ 1020
Trio Acoustic: All Of You
PJ 1021 (Gramofon 5)
Lucky Boys Dixieland: Hello Dolly
PJ 1024

PCD Multimédia Kft. (Budapest)

Pleszkán Frigyes: Second Step
PCD CD003

Periferic Records (Budapest)

Periferic '96 - Collection Vol. 1.
BGCD 004

POPTON (Salgótarján)

International Dixieland Festival
1994-1995
STPTCD 001

Tandem Records (Vác)

Major Balázs: Határok Közötti
Végtelen
TR-1007 CD
SzaMaBa: Opus Magnum
TR-2009 CD (Gramofon 5)

Tin-Tin Q (Budapest)

Árnyjátékok
Szerzői kiadás (Gramofon 3)

Kylie Minogue zenei stílusa az utóbbi két évben igen sokat változott az azt megelőzőkhez képest: '94-es albumával - és elsősorban az azon található Confide In Me című felvétellel - hátat fordított a '80-as évek diszkóvilágának, majd a Nick Cave-vel közösen énekelt Where The Wild Roses Grow című duettben végképp megtagadta múltját. Most újabb albumra készül, amely a jövő évben kerül piacra. A lemez óriási titkolózás közepette készül - annyit mégis sikerült megtudunk, hogy a kis Kylie ezúttal a Manic Street Preachers énekesével, Dean Barfield-del fogott össze.



Hosszú évek után végre Magyarországon is megjelent a Kuschelrock című, szerelmes dalokat tartalmazó válogatás-sorozat legutóbbi 10. része, dupla CD és kazetta formájában. Néhányan a szereplő előadók közül: Fugees, Celine Dion, Whitney Houston, Take That, Tina Turner, Michael Jackson, Mariah Carey, a Scorpions - és még sokan mások.

Nemrég látott napvilágot Enrique Iglesias albuma, így ismét a papán, Julio-n volt a sor: egy páratlan tangó gyűjteményt állított össze rajongóinak, természetesen Tango címmel. A lemezről elsőként egy egyveleg lett sikeres, mely a lemez három kiemelkedő dalából, a Media Luz, az El Choclo és a La Cumparista című felvételek legszebb részeiből készült.



Idén jelent meg az amerikai szupersztár, Luther Vandross tizenkettedik szólóalbuma „Your Secret Love” címmel, amelyen olyan előadókkal énekel duettet, mint Lisa Fisher vagy a Salt'n'Peppa sztárja, Deborah Roper.

Megjelent Tina Turner koncertlemeze, amely az 1996-os turné során készült hét felvételt is tartalmazza, a Wildest Dreams című album dalai mellett; továbbá egy korábban kiadott dalt, az A Difference Between Us-t, és az In Your Wildest Dreams-nek egy új, Barry White-tal közösen előadott változatát is.

Az amerikai rockzene egyik legsikeresebb zenekara, a Journey 10 év után mindenkori legjobb felállásában - az időközben szólókarriert kezdett Steve Perry éteri hangjával - megjelentetett egy új nagylemezt, Trial By Fire címmel. Miközben 1989-ben megjelent Greatest Hits albumuk még mindig hetente 10 ezer példányban lel gazdára, az amerikai rockerek 14 vadonatúj dalt komponáltak és vettek fel.

Válogatta: Csik Gabriella
Zipernovszky Kornél (Jazz hírek)

Október 12-én Budapesten a KFT adott nagy sikerrel koncertet, amelyet a Sportsarnokba be nem férő ra-

jongók az Interneten kísérhettek figyelemmel. Akinek viszont akkor nem adatott meg ez a lehetőség, most megveheti azt a kiadványcsokrot, amely nemcsak a zenei anyagot őrzi, hanem egy hetven perces videofilmet, valamint a CD-n található számítógépes INTERNET Explorer programot is tartalmaz, közvetlen kapcsolatot kínálva a KFT, a Sony Music Hungary és a Microsoft homepage-éhez is.

Tisztelt Olvasó!

A Gramofon ötödik számának végére érve - ha ideje és kedve engedi - kérjük, szenteljen néhány percet kérdőívünknek, amely az olvasói igények pontos felmérését, s ezáltal egy valóban olvasóbarát, egyszerre informatív és reprezentatív, az igényes zenerajongóhoz szóló havilap megteremtését szolgálja. A kitöltött kérdőívet vagy annak fénymásolatát kérjük, küldje vissza a Gramofon címére:

1025 Budapest, Mandula utca 31.

Ha a kérdőívre ráírja nevét és pontos címét, a Gramofon szerkesztősége ingyenesen eljuttatja Önnek a Gramofon januári számát!

1. Kérjük, sorolja fel azokat, akikkel közös háztartásban él:

- házastársa, élettársa
- apja, anyja
- gyermeke
- testvére, házastársa testvére
- apósa/anyósa
- unokája
- nagyszülei, házastársa nagyszülei
- egyéb rokon
- egyéb személy

2. Neme:

- férfi
- nő

3. Születési éve:.....

4. Legmagasabb iskolai végzettsége:

- nem járt iskolába
- 1-5 osztály
- 6-7 osztály
- 8 általános
- szakmunkásképző, szakiskola, mesterlevél
- befejezett középiskola
- befejezett főiskola
- befejezett egyetem

5. Dolgozik-e?

- igen
- nem:
 - GYED-en lévő
 - nyugdíjas
 - munkanélküli
 - háztartásbeli
 - tanuló
 - egyéb inaktív kereső
 - egyéb eltartott

6. Munkaviszonyának jellege:

- alkalmazásban áll
- önálló vállalkozó
- szellemi szabadfoglalkozású

7. Beosztása:

- fizikai munkát végző vállalkozó
- szellemi munkát végző diplomás
- szellemi munkát végző diploma nélküli
- szakmunkás
- felső vezető
- közép vezető
- alsó vezető
- beosztott diplomás szellemi
- beosztott szellemi
- egyéb

8. Az Ön munkahelye milyen ágazathoz tartozik:

- ipar
- építőipar
- mezőgazdaság
- kereskedelem, vendéglátás
- pénzügyi szolgáltatás
- egészségügy
- kultúra, oktatás
- közszolgálat

9. Mennyi a nettó összjövedelme (beleértve minden egyéb díjazást)?

10. Az Ön háza milyen településen található?

- tanyán
- falun
- kisvárosban
- közepes nagyságú városban
- nagyváros peremkerületében
- nagyváros centrumában

11. Az itt szereplő készülékek közül melyikkel rendelkezik, illetve melyiket tervezi beszerezni, vagy újra cserélni?

- videomagnó
- videokamera
- kábel TV
- rádiós magnó
- autórádió
- CD lejátszó
- walkman
- Hi-Fi berendezés
- lemezjátszó

12. A rendelkezésére álló hanghordozók közül melyiket kedveli a legjobban?

- CD
- kazetta
- bakelit lemez
- DAT
- minidisc

13. Hallgat-e autóban zenét?

- igen:
 - CD-t
 - kazettát
 - rádiót
- nem

14. Átlagosan naponta mennyi időt tölt zenehallgatással?

- fél óránál kevesebbet
- fél és egy óra között
- egy óránál többet

15. Milyen gyakran vásárol CD-t?

- hetente többször
- hetente
- kéthetente
- havonta
- ritkábban
- soha

16. Általában milyen gyakran jár koncertre?

- hetente többször
- hetente
- kéthetente
- havonta
- ritkábban
- soha

17. Melyik állítás igaz Önre? Ön...

- rendszeresen/gyakran megfigyeli az újságok hirdetéseit
- alkalmanként figyeli meg az újságok hirdetéseit
- soha nem nézi meg az újságok hirdetéseit

A válaszadás önkéntes!

A szerkesztőség garantálja, hogy az Ön neve és címe más cégek birtokába nem kerülhet; kizárólag arra használjuk fel, hogy a Gramofonnal kapcsolatos újdonságokról tájékoztassuk. Amennyiben azt szeretné, hogy nevét és címét töröljük adatbázisunkból, kérjük, jelezze szándékát írásban vagy telefonon a Gramofon szerkesztőségében.

MEGREDELŐLAP

Megrendelem a **GRAMOFON - The Hungarian CD Review** című folyóiratot, az igényes zenerajongó lapját példányban.

- egy évre: a bolti árnál 252,- forinttal olcsóbban, **3.300,-** forintért.
- fél évre: a bolti árnál 76,- forinttal olcsóbban, **1.700,-** forintért.

Megrendelő neve:

Címe:(város, község, kerület).....(utca, tér, ltp.)
(hászám).....(emelet, ajtó)(irányítószám)

Az előfizetési díjat

- a részemre küldendő átutalási postautalványon
- számla ellenében, átutalással egyenlitem ki.

A megrendelőlapot az alábbi címre kérjük feladni:

AMFISZ Kft. 1025 Budapest, Mandula u. 31. Fax: 212-4782

GRAMOFON

AZ **ELIN** ELINTÉZI ÉS NINCΣ MUNKÁ!



A **MONOFIX Kft.**
várja Önöket az
ELIN háztartási gépek
teljes választékával.

Ü Z L E T E I N K :

Bemutatóterem
Budapest XIX., Üllői út 202-204.

Budapest III., Huszti u. 9-17. 11. lépcsőház
Székesfehérvár, Mártírok útja 5.

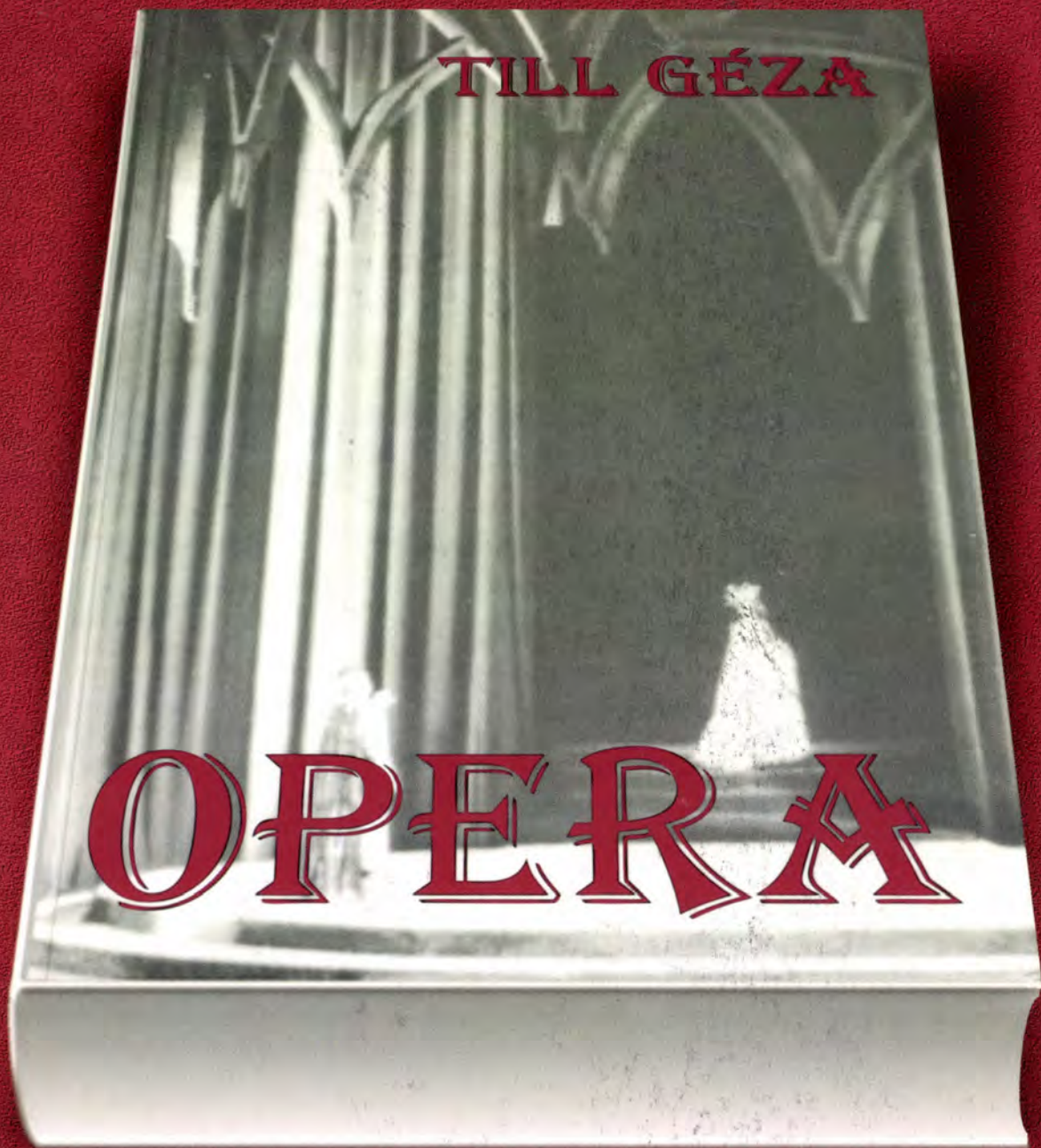
Nyitvatartás: hétfő-péntek: 10-18-ig
szombat: 9-13-ig.

Információs telefon: 282-9523



EXPORT-IMPORT
AZ **ELIN** HÁZTARTÁSI GÉPEK
KIZÁRÓLAGOS FORGALMAZÓJA

Ezúton értesítjük kedves vásárlóinkat, hogy 1996. december 26-tól 1997. január 06-ig zárva tartunk.



• A mű öt évszázad operairodalmát tekintti át a reneszánsz korától napjainkig, az operatörténet első kiemelkedő egyéniségének, Claudio Monteverdinek műveitől a műfaj óriásainak - Wolfgang Amadeus Mozart, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Giacomo Puccini - operáin át a XX. század zeneszerzőinek - többek között Werner Egk, Emmano Wolf-Ferrari, Dmitrij Dmitrijevics Sosztakovics, Igor Stravinsky - darabjaiig. A magyar operatörténet ma már „klasszikusnak” tekinthető nagyjainak - Erkel Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán - művei mellett ismerteti Goldmark Károly, Poldini Ede, Horusitzky Zoltán, Kenessey Jenő operáit is, és természetesen méltó helyet kapnak a műfaj jelenkori hazai képviselői, Balassa Sándor, Durkó Zsolt, Farkas Ferenc, Petrovics Emil, Ránki György, Szokolay Sándor.

• A könyv szerkezete - a tájékozódás megkönnyítése végett - az operaszerzők nevének ábécé-rendjét követi. Egy-egy szerző életrajzának bemutatása után műveinek és színpadi műveinek felsorolása következik. A részletesen bemutatott operák az ősbemutató időpontjának megfelelően követik egymást. Tájékoztatót kapunk a szereplőkről, a helyszínről, a szöveggönyv írójáról, a zene jellegzetességeiről és részletesen az opera cselekményéről. Nyomon követhetjük az opera bemutató előtti és utáni történetét, esetenként a magyar bemutató sajátosságait.

• A könyvet az operák kezdősorainak magyar és az eredeti nyelven közölt felsorolása, a szerepek ismertetése, szerzők és operák szerinti tartalom, valamint a műfaj szakkifejezéseit értelmező szótár egészíti ki.